

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Juli

Judbydelseskrift

til

den offentlige

Afgangsexamen og Hovedexamen

i

Frederiksborg lærde Skole

i Juli 1854.

Kjøbenhavn.

Judbndelseskrift

til

den offentlige

Afgangsexamen og Hovedexamen

i

Frederiksborg lærde Skole

i Juli 1854.

- I. Om Methoden for Underviisningen i Naturhistorie, af Adjunkt G. S. Knæckenborg.
- II. Skoleefterretninger for Skoleaaret 1853-54, af Dr. G. W. Flemmer, Statsraad, Professor og Skolens Rector.
- III. Fortsættelse og Tillæg til den i 1852 trykte Realecatalog over Skolens Bibliothek, af Samme.

Kjøbenhavn.

Trykt hos J. G. Scharling.

Om

Methoden for Underviisningen

i Naturhistorie.

Af

G. S. Knæckenborg,

Adjunct ved Frederiksborg lærde Skole.

Kjøbenhavn.

Trykt hos J. C. Scharling.

1854.

Det er ikke mange Aar siden, at Naturhistorien er bleven optagen iblandt de Discipliner, hvori der meddeles Underviisning saavel i de lærde Skoler som i Realskoler. Vel har dette Fag ikke faaet en saa udstrakt Plads, som dets Forsvarere oprindelig tænkte sig det; men Naturhistorien, der selv som Videnskab er ung, ja ofte endog noget ungdommelig, maa foreløbig være tilfreds med den erobrede Plads. Den er jo dog trængt ind i den philologiske Fæstning og har plantet sin Fane i de sex Bastioner, og hævder den sit vundne Terrain med Ære, baade som Videnskab og som Skolefag, da vil der nok komme den Dag, da den vil „storme sig igjennem“, op i det philologisk-mathematisk Hovedkasteel, Syvende Klasse. Istedetfor altsaa at klage over, at Naturhistorien ikke kan komme til nogen ret Afslutning, fordi den maa slippe Eleverne der, hvor Modenheden er ret udviklet til at trænge ind i Hovedspørgsmaalene, bør Lærerne i Naturhistorie ansee det som deres Opgave at anvende den indrømmede Tid paa den hensigtsmæssigste og sparsommeligste Maade. Med andre Ord, det gjælder om at finde den rette Methode, hvorefter der bør gaaes frem i Underviisningen, for at paa den ene Side ikke det Stof, som hører henne paa et senere Stadium, skal blive Gjenstand for Underviisning i en Klasse og en Alder, hvor Modtageligheden for den „solide Føde“ endnu ikke er tilstede, hvorved kun Tid og Nøie vilde spildes, og for at paa den anden Side ikke Elemen-

terne, „den lettere Føde“, skal gjemmes til en mere fremrykket Alder, hvor Underviisningens Mælk smager vammelt.

Gjennemseer man nu de forskjellige latinste Skolers Programmer, saa synes det, at Methoden er høist forskjellig, saavidt denne kan stintes igjennem de korte Referater af de læste Pensæ, som findes der. Dette kan nu ikke med Rette undre Nogen; thi kun saa af de naturhistoriske Lærere have selv i sin Tid faaet Skoleunderviisning i deres Fag, og med Undtagelse af Profchs Udtalelser i Fortalerne til hans to Lærebøger, har Ingen, saavidt mig bekjendt, udtalt sig desangaaende. Der kan derfor hverken gives nogen traditionelt hævdet og ei heller nogen almindelig af en offentlig Debat fremgaaet Methode; men hver Lærer har selv maattet danne sig en. Dette er nu i en vis Henseende en Fordeel; thi der er da overladt dette Fag fuld Frihed til at vælge den Methode, som passer bedst for det, uden at føle sig bundet af nedarvede, forældede Regler. Men paa den anden Side bør denne Frihed til at tumle sig ikke udarte til Regellosshed; thi en „genial“ Ubundethed passer daarlige nok ind i Livet og slet ikke ind i Skolen. Og næst Mathematiken er ingen Underviisningsgjenstand mere end Naturhistorien kaldet til at bringe den Unge Ideen om et sig udfoldende og med Nødvendighed sammenhængende System, saa at den mindst bør lade Friheden i Behandlingen blive til Bildskab. Det er derfor nødvendigt, at Naturhistorielærerne ere enige om visse Grundregler for Behandlingsmaaden af deres Fag, og da Naturhistorien er for ung som Underviisningsfag til, at man kan fordre af den, at den ud af sig selv skal have skabt sig en fast Methode, ligger det nær at see hen til ældre Underviisningsfag af lignende Natur, navnlig Geographie. Det ligger nær for Diet, at disse to Videnskaber have meget tilfælleds, baade med Hensyn til deres Stof og med Hensyn

til Stoffets Behandlingsmaade, og jeg vil her benytte Leiligheden til kortelig at udtale, hvorledes jeg opfatter disse to Videnskabers Forhold til hinanden. Jorden og de paa den eksisterende Væfener, baade levende og livløse, ere Gjenstande for begge Fag, og begge ere de efter deres Natur beskrivende. Dette ligger jo ogsaa i Ordet Geographie, og det er jo en gammel anerkjendt Ting, at Naturhistorie egentlig burde hedde Naturbeskrivelse. Men medens Naturhistorien tager Jorden og Naturgjenstandene som noget udvortes Givet, hvorom det hedder: „saaledes ere de udgaaede fra Skabervens Haand“, og paaviser Sammenhængen imellem dem indbyrdes, uden andet Hensyn end deres egen Natur, beskæftiger Geographien*) sig med Jorden, forsaavidt dens af Naturen givne Overflade med „Alt, hvad derudi og derpaa findes“, er beboet, bebygget og benyttet af Menneskene. Begge beskæftige sig f. Ex. med Fastlandets og Havenes Omrids; men medens Naturhistorien beskæftiger sig hermed som Resultater af de formende Naturkræfter, altsaa fra det geognostiske og geologiske Synspunkt, behandler Geographien dem med Hensyn til den Brug, Menneskene gjøre eller kunne gjøre deraf. Flodernes Løb have deres geologiske Interesse, ligesaa Bjergkjæder; men ikke mindre have de geographisk Interesse, hine som Midler til, disse som Hindringer for Handelssamkvem imellem Nationer, begge som naturlige Grændser eller Bolværker mod Nabostater. At de enkelte Dyr, Planter og Mineralier have naturhistorisk Interesse, anseer jeg mig fritagen

*) Da jeg ikke agter at „reformere“ Geographien som Videnskab, skal jeg ikke indlade mig paa at forsøge theoretice, „aus der Tiefe meines sittlichen Bewusstseyns“ at construere Geographiens Idee; jeg tager den derfor, saaledes som den er og faktisk har udviklet sig.

for at paavise; men ligesaa bekjendt er det, at de træde op i Geographien. Men medens Naturhistorien beskæftiger sig med dem som Naturgjenstande og paaviser deres Plads i Naturvæsenernes store Række, træde de i Geographien frem under Navn af Producter, med andre Ord som Midler i Menneskenes Haand til Existentis og Velvære. Naturforhold som Climater, Høide over Havfladen, have deres Plads begge Steder, men i Naturhistorien for deres egen Skyld, eller som betingende en Zones eller Regions Flora og Fauna, i Geographien forsaavidt de betinge et Lands større eller mindre Productionsevne i Menneskets Tjeneste. Vi see altsaa, at disse to Videnskaber have Meget tilfælleds; men ligesom Naturhistorien ifølge sin Opgave har et Gebeet for sig, saaledes har ogsaa Geographien Noget for sig selv. Geographien har nemlig kun med saadanne Naturgjenstande at gjøre, som spille en Rolle i Nationernes Liv, og den skal tage disse som noget Givet og Bekjendt uden at indlade sig paa deres Beskrivelse, da den kun har med deres Statistik (Productionsmassen) at gjøre. Naturhistorien derimod skal efter sin Idee beskæftige sig med alle Naturvæsen, da de fra dens Synspunkt ere lige vigtige; og den indlader sig paa deres specielle Beskrivelse for at anvise dem deres Plads i Systemet; men hermed skal Geographien ikke befatte sig, og jeg anseer det for et forunderligt Misgreb af afdøde Schouw, at han i sine „Prøver paa en Jordbeskrivelse“ optog Afbildninger af nogle Planter med Specialtegninger af deres Blomst og Frugt. Ligesom altsaa Naturhistorien, foruden at den behandler det med Geographien Fælleds fra sit eget Synspunkt, tillige har et selvstændigt Gebeet, saaledes har Geographien ifølge sin Opgave et særegent Gebeet, som er udelukket fra Naturhistorien. Jorden med alle dens Naturvæsen, forsaavidt den er beboet, bebygget og benyttet af Menneskene,

sætter jeg som Geographiens Opgave. Da nu Jorden ikke benyttes, om jeg saa maa sige, in puris naturalibus, maae Kunstproducter i en vis Grad blive Gjenstand for Geographien. Kunstproducter tages her i snevrere Forstand, nemlig saadanne Frembringelser, som staae i Forbindelse med Jordens Beboelse, Bebyggelse og Benyttelse. Geographien omtaler derfor Byer og deres mærkelige Bygninger, Grændser, der jo til en vis Grad ere Kunstproducter, Kanaler, Jernbaner, Industrie, Statsinstitutioner o. s. v. Den kan ogsaa komme til at omhandle ligesvem givne Naturforhold, forsaavidt de paa en eller anden Maade gribe ind i Menneskenes Samsfundsliv og benyttes af større Samsfund, saasom Badesteder, mærkelige Naturegne o. s. v. Geographien streifer ogsaa ind paa Historiens Gebeet; thi begge have de med Menneskeslægten at gjøre. Men medens Geographien behandler Nationerne paa det Udviklingsstrin, som de til en vis givne Tid staae paa, er det Historiens Opgave at paavise, hvorledes successtvt dette Udviklingsstrin er naaet. Den staaer altsaa i samme Forhold til Geographien som Geologien til den øvrige Naturhistorie, idet Geologien paaviser eller idetmindste forsøger paa at paavise, hvorledes Jorden med alle dens Skabninger successtvt har naaet det Udviklingsstrin, hvorpaa den nu befinder sig. Alle tre Videnskaber, Naturhistorie, Geologie og Historie, tjene til at forklare Geographien, idet Menneskeslægten's nuværende Tilstand som Beboere paa Jordkloden og Nationernes Eiendommeligheder og indbyrdes Forhold finde deres Forklaring i hine. Naturhistorien og Geologien omhandle det af Naturen Givne, Historien forklarer, hvorledes det Givne efterhaanden er blevet mere og mere benyttet, Geographien giver det øieblikkelige Resultat af det Foregaaende.

Ligesom nu Naturhistorien og Geographien i mange Hen-

seender behandle det samme Stof, saaledes maa ogsaa den Behandlingsmaade, som anvendes i begge disse Underviisningsfag, væsentlig være den samme. Begge ere beskrivende, og saavidt muligt maa det, der skal læses om, forevises, om ikke in natura, saa i Afbildning. Da det nu ikke lader sig gjøre at forevise Lande, Byer o. s. v. selv, maa Geographien hjælpe sig med Afbildninger, med andre Ord, Landkort. Men da disse kun give Landenes Omrids, Flodens Løb, Byernes Beliggenhed og lignende almindelige Forhold, men Geographien ikke indskrænker sig hertil, burde der egentlig ogsaa benyttes Kort med ophøiet Overflade, saaledes som man ogsaa sine Steder har dem, og for at give Disciplene Begreb om de Byer og deres mærkelige Bygninger, hvorom der tales, burde der til Underviisningen i Geographie høre et saakaldet „Universum“, der indeholdt Afbildninger af saadanne, navnlig Stadsplaner og Prospekter; thi uden denne Hjælp forekommer mig Læsningen om slige Gjenstande i mange Tilfælde at være en død Udenadslæren. Afbildninger af Punkter, som berømte Vandfald, Huler o. s. v., burde ogsaa forefindes i et saadant Universum. Geographien skal jo netop meddele Kundskab om den af Menneskene beboede og indrettede Jordklode, og da det nu ikke lader sig gjøre med vore nuværende Befordringsmidler at reise sig Geographie til, hvilket unægtelig var det rigtigste, bør man komme Anstuelser til Hjælp ved Afbildninger. Nødvendigheden heraf indrømmer jo ogsaa Geographien, idet den benytter Landkort; men da disse kun meddele en ringe Deel af det, Geographien omhandler, burde Afbildninger benyttes i langt større Udstrækning.

Efterat jeg i det Foregaaende i en noget vidtløftig Digression har antydet, hvorledes jeg har søgt at klare mig Forholdet inellem de to beslægtede Videnskaber, Naturhistorie

og Geographie, skal jeg dernæst gaae over til min egentlige Opgave, nemlig at udvikle Metboden for Naturhistorieunderviisningen. Jeg sagde ovenfor, at da Naturhistorien som Skolefag ikke har nogen traditionel Methode, laa det nær at see hen til det dermed beslægtede Fag, Geographie. Her følges nu gjerne den Regel, at begynde med en kortsagtet Geographie over hele Jorden, saa at der gives en Udsigt over de vigtigste geographiske Forhold, og det kan nu for dens Bedkommende være meget rigtigt strax at orientere Discipelen paa den hele Jord. Hvad her bydes Discipelen, kan jo desuden tillige forevises i Afbildning paa Landkortet. I Begyndelsen af min Virksomhed som Naturhistorielærer troede jeg det ogsaa rigtigst saaledes strax at „orientere“ Disciplene i hele Naturhistoriens Gebeet, idet de efter en kortsagtet Naturhistorie fik en Oversigt over det Vigtigste af alle tre Naturriger. Jeg havde desuden dengang intet andet Valg. Skolen manglede nemlig dengang saa godt som alle Hjælpemidler til at lede Underviisningen paa den efter min modnere Overveelse optagne Methode, da her ingen Naturalier og kun saa Afbildninger foresandtes. Under saadanne Forhold kunde Underviisningen kun blive en Udenadslæren. Efter kort Tids Praxis, og efterat Skolen efterhaanden blev udstyret med de fornødne Apparater, lagde jeg denne Underviisningsmethode tilside som ikke passende for Naturhistorie og optog den, som nu følges og som jeg i det Følgende nærmere skal udvikle. Idet jeg udvikler Metboden for Underviisningen, vil jeg nødvendigviis komme til at omtale de naturhistoriske Lærebøger. I min Omtale af disse vil jeg imidlertid ikke indlade mig paa Bedømmelse af selve Stoffet i Lærebøgerne, men kun af Stoffets Anordning, med andre Ord af den Methode, som maa have foresvævet Forfatterne i Affattelsen af deres Bøger.

Forinden jeg nu gaaer over til at fremsætte min Mening om den rette Anordning af Underviisningsstoffet igjennem de forskjellige Klasser, maa jeg først bemærke, at jeg antager det givet, at een af de naturhistoriske Discipliner, nemlig Mineralogie og Geologie, foreløbigt maa opgives, saalænge nemlig som Naturhistorien ikke gaaer længere end til sjette Klasse. Vel fordres ogsaa den i Underviisningsplanen § 4, 13. Men denne Disciplin er, som det vil sees af Programmerne, stiltiende opgivet af næsten alle Skoler, uden at dog hidtil Examinationsinspector vides nogetsteds at have gjort Indsigelse mod Afgangseramen i Naturhistorie som ikke svarende til Fordringerne. Jeg troer ogsaa, at man er berettiget dertil; thi den oprindelige Skoleplan forudsatte sjette Klasse som toaarig, og i saa Fald kunde der muligviis være Tale om ogsaa at faae denne Disciplin med; men nu, da sjette Klasse er eetaarig, anseer jeg det for en Umulighed, med mindre man vil indskrænke Zoologien og Botaniken. Men dette vilde ikke kunne skee, uden at disse Discipliner led derved, og jeg anseer det for bedre, at Zoologie og Botanik læres ordentligt og nogenlunde fuldstændigt, end at alle tre Discipliner læres ufuldstændigt. Jeg for min Person indseer ikke, i hvilken Klasse man med nogen Nytte skulde læse Mineralogie og Geologie; det skulde da være i sjette Klasse; thi først her er der Modenhed til at opfatte den; men her kan der ikke blive Tid til mere end Zoologiens og Botanikens Repetition. Rigtignok seer jeg, at et Par Skoler i sjette Klasse foruden Repetition af Zoologie og Botanik have læst en Oversigt over Dryktognosie og Geognosie efter dicterede Paragrapher; men der angives ikke, hvormange Timer der ere indrømmede Naturhistorie i vedkommende Skolers sjette Klasse. Med de sædvanlige to Timer er det vistnok en Umulighed at læse en Oversigt over Mineralogie, med

mindre denne Dversigt bliver affattet i ganske almindelige Bemærkninger, uden noget Støttepunkt i Kundskab til Enkeltheder. Endnu mindre vil Tiden flaae til, hvis man, som vedkommende Lærere gjøre, skal diktere det, der skal læses*). Jeg anseer det af den Grund for et Feilgreb under de nærværende Forhold at ville tage Mineralogie og Geologie med i Underviisningen, og det vilde være at ønske, at Universitetet atter optog denne Disciplin iblandt de Fag, hvori der maa aflægges Prove ved den saakaldte philosophiske Examen. Der gives jo ikke engang nogen Lærebog, der kunde bruges. Dreyers og Bramsens, saavelsom Krøyers ældre Lærebøger ere, selv om man vilde anvende dem, ikke længere i Boghandelen, og at ville læse Mineralogie efter Krøyers lille Lærebog „for de første Begyndere“, anseer jeg for hverken heelt eller halvt; thi den hele Mineralogie indeholdes paa ti smaa Blade, og endnu mere kortsattet er den i Proschs lille Naturhistorie „for Elementarclasser“; thi her erpeberes Geologie, Geognosie og Mineralogie paa sex Blade (!). Naar jeg iøvrigt her udtaler mig imod saadanne kortsattede „Dversigter“, som blive Dversigter over Jngenting, fordi Kundskaben til de Enkeltheder mangler, hvorover de skulde være Dversigter, saa vil jeg ikke dermed sige, at man ikke skulde meddele Disciplene en saadan; thi det gjør jeg selv, eftersom man nødvendigviis tidt, navnlig ved fossile Dyr, maa komme ind paa geologiske Spørgsmaal. Kun vil jeg, at det ikke skal kaldes Underviisning i Mineralogie og Geologie eller optræde som saadan, men i det Høieste kaldes Meddelelse af

*) Diktning er desuden forbudt allerede for flere Aar siden af Universitetsdirectionen og Forbuddet ikke senere hævet af Kultusministeriet.

nogle geologiske og mineralogiske Bemærkninger, som det ikke er Umagen værdt at tale om.

Jeg anseer altsaa Zoologie og Botanik som for Diebliftet udgjørende det naturhistoriske Kursus, der skal gennemgaaes, og jeg holder mig da forsaavidt til Skoleplanen (med Undtagelse af, at jeg tager mig den Frihed at stryge Ordet „Mineralier“): „at Underviisningen bør mindre gaae ud paa en Fremstilling af Slægter og Arter eller paa detaillerede Beskrivelser, end paa en Udsigt over Planternes og Dyrenes Væsen og karakteristiske Udviklingsformer i Hovedgrupper, oplyst ved Slægter og Arter som Exempler og anskueliggjort ved Kundskab til de vigtigste indenlandske Planter og Dyr.

Som Hovedsag sættes altsaa Planternes og Dyrenes Væsen og karakteristiske Udviklingsformer, og Slægter og Arter sættes kun som Middel til at oplyse hint. Hvad der altsaa bliver at meddele, synes mig derfor at sondre sig i to eller rettere i tre Hovedgrene. For det Første det Almindelige, som under mere eller mindre modificerede Former gjælder om alle Planter og Dyr. Hertil henregner jeg Udviklingen af Forstjellighederne imellem Naturvæsenerne overhovedet, endvidere for Dyrenes Bedkommende Begreber som Skeletbygning, Fordoielse, Ernæring, Vandedræt, Blodomløb, Sandsning, hvortil nødvendigviis slutter sig Beskrivelse af de dertil hørende Organers Bygning, og for Planternes Bedkommende det Tilsvarende, forsaavidt det finder Anvendelse paa dem. Den anden Hoveddeel bliver Beskrivelse af de enkelte Dyrs ydre Form og specielle Livsvirkomheder, saasom Næringsmidler, Opholdssted og dermed sammenhængende Bygning af Tænder og Lemmer, samt Dyrenes Betydning i Naturens, navnlig Menneskets store Øconomie. For Plan-

ternes Bedkommende bliver det Bestrivelse af de enkelte Planter Form, samt deres Betydning i Naturen og Menneskelivet. Men da Dyr og Planter ikke ere ligelig fordeelte over hele Jordkloden, slutter sig hertil endvidere Læren om deres geographiske Fordeling paa Jordens Halvkugler, i dens Zoner og Regioner. Menneskets Naturhistorie henregner jeg til den almindelige Deel, fordi man i Udviklingen af det dertil Henhørende naturligen lægger Menneskets Bygning til Grund. Begge Discipliner, Zoologie og Botanik, falde altsaa i tre Afdelinger, nemlig en almindelig, som kortelig kunde betegnes som Physiologie med dertil hørende Anatomie, dernæst en speciel Deel, som indeholder Dyr- og Plantebestrivelser og deres Indordning i Grupper, Familier og Ordenener, Morphologie og Systematik, og endelig Dyr- og Plantegeographie.

Her bliver nu Spørgsmaalet: Hvormed skal der begynde, og i hvilke Klasser skulle de enkelte Afsnit læses? Og det er dette Spørgsmaal, som efter Programmerne at domme besvares saa forskjelligt, og til hvis rette Besvarelse Forfatteren af disse Linier vil forsøge paa at bidrage, ved at fremsætte sin Anskuelse og sin Praxis til Bedømmelse.

Enhver Erkjendelse, som støtter sig paa ydre Erfaring, begynder med det Stykkevise, det Enkelte, og først naar en Mængde af Enkeltheder er optagen i Erkjendelsen, danne sig de almindelige Begreber, idet der fra den større eller mindre Overensstemmelse imellem mange Enkeltheder abstraheres til det Almindelige, det Fælleds. Man bør derfor, synes mig, begynde med Enkelthederne, Arterne. Da der nu fordres en større Modenhed til at opfatte et Plantebillede og giengive det i Ord, bør man ikke begynde med dem, men med de høiere Dyr, hvis Form er mere udpræget, altsaa med Pattedyr, Fugle, Krybdyr og Fiske. Naar jeg siger, at der bør

begyndes med Arterne, menes naturligviis kun et Udvalg af de vigtigste.

I Overeensstemmelse hermed begynder Underviisningen i Første Klasse her i Skolen med Beskrivelse af forelagte Dyr, eller Afbildninger af saadanne*). I en saadan Beskrivelse maa Disciplen gaae frem efter et bestemt Schema, for at Intet skal overspringes. Beskrivelsen maa nemlig begynde med en omtrentlig Angivelse af Dyrets Størrelse, hvortil helst vælges Sammenligning med et almindelig bekjendt Dyr, ligesom ogsaa Legemets Proportioner maae angives, saaledes det omtrentlige Forhold inellem Kroppens Længde og Tykkelse, samt Halsens, Halens og Lemmernes Længde i Forhold til Kroppen. Dernæst gaaes over til de enkelte Legemsdele i følgende Orden: Hovedets Form, Dinene, Ørerne, det Almindeligste om Tænderne, Tungen, Halsen, Kroppens Form, Halen, Forlemmerne og Baglemmerne med deres Tæer, Huden, Haarene og Farven. Fremdeles angives Dyrets Næring, Opholdssted, Levested, dernæst særegne Eiendommeligheder i Dyrets Liv, endelig dets Betydning for Mennesket. Det følger af sig selv, at ved mange Dyr bliver der Intet at sige om enkelte Dele; men jeg troer, at Fastholdelsen af et saadant bestemt Schema er meget praktisk og nødvendigt for at bringe Orden ind i Beskrivelsen,

*) Foruden en naturhistorisk Samling benyttes her ved Skolen Schouvs og Geschichts Afbildninger, Kjerbellings Afbildninger af danske Fugle og Victoria Museum. Disciplene anbefales at anskaffe sig det af Hr. Kiellerup udgivne zoologiske Haandatlas. Jeg sætter det overhovedet som Regel paa alle Stadier af Underviisningen at indskrænke Disciplenes Kundskab til saadanne Naturgjenstande, som kunne forelægges dem *in natura* eller i Afbildning, da al blot Navnekundskab synes mig værdiløs.

fordi Discipelen ellers let vil springe fra „Hoved til Hale“, medens han ved et saadant Schema nødes til at tage alle Enkeltheder i Dieslyn og saaledes faaer et komplet Billede, som han er istand til at gjengive i Ord. Metboden er ikke særegen for Naturhistorie; thi den anvendes ogsaa ved Analyseringer i Grammatiken, hvor f. Ex. et Verbum maa gennemgaaes i Person, Tal, Tid, Maade, Form. Man vil maaskee indvende, at det i Længden bliver trættende saaledes slavisht at anvende en bestemt Norm for ethvert Dyrs Beskrivelse; men jeg henholder mig i saa Henseende til mine Disciple, hvem denne Behandlingsmaade synes at interessere, og saa meget er vist, at de faaer en Færdighed, man kalder den nu mekanisht eller ikke, i at beskrive og ordne en Beskrivelse, som ikke blot gavner Naturhistorien, men ogsaa kan have en vis Indflydelse paa Affattelser i Modersmaalet, da de vænnes til at ordne et givet Stof. Dyrenes Indordning i Familier og Ordener, samt almindelige Betragtninger over disse sidste, gaaes der i denne Klasse ikke ind paa uden i reen Almindelighed, uden nærmere Begrundelse.

Man vil heraf indsee, at ingen af vore Lærebøger ret tilfredsstillende mig, hvorfor jeg i denne Klasse heller ingen bruger, men al Underviisning skeer mundtlig. Strøms Lærebog, saa god den end er i mange Henseender paa Grund af sin sand populære Form, kan jeg ikke anvende, fordi den ikke følger samme Plan for de forskjellige Dyrs Beskrivelse. Bramsens og Dreyers nævner ved de enkelte Dyr kun nogle faa ofte lidet karakteristiske Enkeltheder, naar disse blot ere tilstrækkelige til at adskille et vist Dyr fra et andet, uden at give et virkelig Billede af Dyret. Det Fælleds gaaer nemlig her forud for det Specielle; men, som ovenfor sagt, mener jeg, at de enkelte Dyrs fuldstændige Beskrivelse maa gaae forud for deres Indordning i Grupper og

Familier, da disses Berettigelse først da kan begrundes. Kroyers mindre Lærebog anseer jeg for aldeles uanvendelig, fordi den kun giver en almindelig Udsigt over de større Dyregrupper og desuden tager det Physiologiske med; men her støder man paa Begreber, som det er umuligt at meddele Børn i den Alder, med mindre man vil indstrænke sig til at omtale saadanne i reen Almindelighed, hvilket jeg anseer for at være til ingen Nytte; thi Begreber som Fordøielse, Aandedræt o. s. v. kunne ikke opfattes, uden at de dertil hørende Organer beskrives; men det vil vist Enhver indrømme, at Børn paa 10 Aar ikke ville kunne fatte. Skulde man altsaa bruge en saadan Lærebog „for de første Begyndere“, saa maatte man reent overspringe dette, og der bliver saa en kortfattat Oversigt over „Naturens tre Riger“ tilbage; men hvad min Mening er om saadanne Oversigter uden ret Erkjendelse af nogen af de Enkeltheder, man faaer Oversigt over, har jeg ovenfor udtalt. Proschs mindre Lærebog kunde bedre anvendes; thi han er mere fuldstændig i det Specielle, dog ikke saa udførlig, som man kunde ønske det. Rigtignok har ogsaa han i denne sin Lærebog „for Elementarklasser“, rimeligviis paavirket ved Traditionens Tryk, medtaget meget Physiologisk; men det optræder saa beskedent, at det gjerne reent kan forbigaaes. Var hans større Lærebog affattet i et mere simpelt Sprog, vilde den kunne anvendes, naturligtviis her kun det, der indeholder Beskrivelser af Dyreformer. Men Sproget i den er vel smukt eller rettere udsmykket for en Skolebog, ja ofte ligefrem sat paa Skruer, saa at det er vanskeligt for Børn selv i anden Klasse at faae Kærnen af Indholdet ud af de lange, complicerede Sætninger.

Jeg gaaer nu over til *Anden Klasse**). Her gaaes

*) Hvis Noget skulde bemærke en Uoverensstemmelse mellem den i

frem ganske paa samme Vis, idet Underviisningen bestaaer i Beskrivelser af enkelte Dyr med Udelukkelse af alt Physiologisk. Dog medtages her foruden Beenedyrene et Udvalg af Leddyr, naturligtvis kun saadanne, hvis Ydre er mere bestemt udpraegt. Disciplene holdes da tillige til at anskaffe sig saadanne, hvilket falder let her paa Landet og tillige morer dem. Jeg repeterer altsaa her det, der er gennemgaaet i første Klasse, tildeels fordi det nu een Gang ikke kan undgaaes at optage mange nye Disciple, som ere uforberedte i Naturhistorie. Disse maae da følge med, saa godt de kunne; thi her gaaes naturligtvis rask igennem det Læste uden nogen forudgaaende Gjennemgang, og der gjøres det Fremstridt, at de enkelte Dyr nu tillige samles og ordnes i Grupper, Familier og Ordener. For at have en Tabel at holde sig til, benytter jeg her Bramsens og Dreyers Lærebog, dog saaledes, at den for Disciplene ikke bliver mere end en tabellarisk Oversigt, idet der, foruden hvad der findes i Lærebogen, fordres Beskrivelse af Dyrene, hvilken her i Regelen maa gives, uden at vedkommende Dyr havees for Die under Examinationen. Naar jeg benytter Bramsens og Dreyers Lærebog, saa er det ikke af Forsjærlighed for den, hvilket kan sees af, hvad jeg ovenfor yttrede om denne Bogs U hensigtsmæssighed som Skolebog. Jeg vilde langt foretrække Proschs større Lærebog, dog saaledes, at der her kun læstes fra Pag. 69 til Fuglene, fra Pag. 170—195 og saa fremdeles det Specielle i de forskjellige Dyreklasser, altsaa

det Følgende fremstillede Plan og Referatet i Frederiksborg Skoles Program for 1853 af hvad der er læst i Naturhistorie, har dette sin Grund i, at Forfatteren ijsor var tre Maaneder syg, i hvilken Tid Naturhistorien hvilede, hvilken Omstændighed ogsaa har havt nogen Eftervirkning iaar.

omtrent saaledes, som Prosch selv vil have den anvendt. Jeg foreslog den ogsaa indført 1852; men Ministeriet vilde først have en Undersøgelse foretagen af denne Boges Anvendelighed. Jeg seer dog, at den bruges i flere Skoler, i Kolding og Rønne navnlig paa den angivne Maade.

Imod Slutningen af Skoleaaret, naar Vegetationen begynder, anvendes endvidere endeel Timer paa Botanik. Maaden, hvorpaa Underviisningen heri begynder, er aldeles i Overensstemmelse med Zoologiens første Behandling. Ogsaa her begyndes nemlig med de enkelte Planter, uden at der foreløbig gaaes videre ind paa Familier, med mindre det saa at sige af sig selv frembyder sig for Disciplens Dø. Jeg begynder da ikke med at læse en saakaldet terminologisk Indledning, hvilken som altfor abstrakt ikke passer for Børn. Man kan vel faae en saadan lært; men naar det saa kommer til dens Anvendelse, vil man vist i Regelen finde, at Disciplene løbe vild i de mange Termini, som ikke ere komne til dem paa en i Virkeligheden praktisk Maade. Disciplene beordres derimod til at medbringe paa Skolen endeel af de i Dieblifket blomstrende Planter, hvilke da bestemmes efter Petits Tabeller over det linneiske System, som netop passer for Begyndere, fordi det intet System er, men kun en Klassifikation. Efter en ganske kort orienterende Beskrivelse af Principet for den linneiske Klassifikation, vil det altid være let at bestemme Klassen og Ordenen. Besværligere er Bestemmelsen af Stægten; thi heri vil man i Begyndelsen hvert Dieblif støde paa en ny Terminus, som trænger til Forklaring, hvilken da gives mundtlig. Men har man først maa sommeligt arbejdet sig igennem en halv Snees Planter, som naturligtvis maa have været af de lettere, gaaer det strax rasere, og Disciplene komme saaledes efterhaanden praktisk ind i Terminologien og den linneiske Klassifikations Metode.

nisme. Det er vel muligt, at de ikke ville kunne theoretisk definere en vis given Terminus; men jeg anseer dette for Diebliffet for mindre vigtigt, end at de praktisk kunne anvende den paa en given Plante. Have vi efter Tabellen bestemt Plantens Slægtnavn, gaae vi til dens selvstændige Beskrivelse, hvori ligesom ved Dyrene følges et bestemt Schema, nedensfra opad fra Rod til Frugtfnude og den deraf udviklede Frugt. Paa denne Maade lære Disciplene i Sommerens Løb at kjende en 30—40 Planteflægter, og da der tillige fordres, at de skulle tørre og opbevare de Planter, som ere gjennemgaaede paa Skolen, have de ogsaa faaet en lille Begyndelse til et Herbarium, som senere vil blive dem til Støttepunkt ved den mere systematiske Underviisning. Excursioner, som jeg i Begyndelsen anvendte, har jeg opgivet, da det holdt haardt paa saadanne at „holde Styr“ paa Disciplene, og det desuden var ubequem at føre de nødvendige Tabeller til Planternes Bestemmelse med, end sige at benytte dem paa fri Mark. I fjerde Klasse anvender jeg af og til Excursioner og fører da Disciplene een Gang ud i en Skov, en anden Gang til en Sø, en Mose, en Heide, for at de kunne faae et Overblik over den forskjellige Vegetation. I Begyndelsen derimod maae de, som sagt, selv medbringe Planter, og heri søger gjerne den Ene at overbyde den Anden, saameget mere som Mængden af de medbragte Planter har nogen Indflydelse paa Characteren for den Dag, ligesom jeg ogsaa hver fførtende Dag efterseer deres Herbarium og giver en Character derfor.

Det kunde synes for tidligt allerede her at begynde paa Botaniken. Men jeg troer ikke, at, naar der begyndes paa den ovenomtalte Maade, Dypfattelsesevnen overstiges, og jeg anseer det nødvendigt, at Disciplene kjende en god Deel Planter, forinden der gaaes over til den egentlige Læsning

af en botanisk Lærebog. Men dertil fordrer Bestæftigelse med enkelte Planter igjennem et Par Aar; een Sommer er ikke nok; thi Tiden, der kan anvendes, er knap, da det kun er i Slutningen af Skoleaaret, at Botanik kan læres paa denne Maade, og en vigtig Tid i saa Henseende gaaer jo tabt ved Sommerferien. At begynde Botanik med et Skoleaar og afslutte den samme Aar, anseer jeg for meget uhenfigtsmæssigt; thi paa den Tid er jo Vegetationen saa godt som forbi, og Kundskaben til de levende Planter kan saa først komme bag efter som tyndt I i Slutningen af Skoleaaret. Man vil derfor ogsaa i det Følgende see, at jeg fortsætter paa samme Maade i Slutningen af Skoleaaret i tredie Klasse, altsaa i een Sommer til, og først i fjerde Klasse læses Botanik.

Jeg gaaer nu over til Tredie Klasse. I de to foregaaende er ifølge det Fremssatte gennemgaaet de høiere Dyr's Ydre o. s. v., deres Ordning i naturlige Familier og Ordener, samt deres geographiske Fordeling og endvidere et Udvalg af Leddyr. (Bløddyrene rører jeg ikke ved før i femte Klasse, da jeg troer, at der horer mere Modenhed til for at forstaae disse Dyr.) Disse Elementer, som jeg vilde kalde dem, lægges nu tilside og medtages kun, forsaavidt de tjene til at belyse det, der nu gennemgaaes. I denne Klasse begyndes da med en almindelig Indledning; dernæst gaaes over til Menneskets Naturhistorie, dets Beenbygning, Forbøielse, Aandedræt, Blodcirculation, tilligemed Beskrivelse af de dertil hørende Organer*). De samme Orga-

*) Beskrivelse af de specielle Sandseorganer, som jeg her vil have taget med, har jeg hidtil desværre maattet forbigaae, da jeg mangler Materialerne dertil, nemlig en Lærebog og Afbildninger, og jeg anseer det for utilladeligt at spille Tid ved Dieteren.

ners afvigende Bygning gennemgaaes derpaa compara-
 ti vt gennem de forskjellige Dyreflasker og Ordener, saaledes
 for Pattedyrenes Bedkommende Bygningen af Beenraden,
 Tæer, Tænder, Tarmkanal, for Fuglenes Bedkommende det
 Tilsvarende, og saa fremdeles det, der i Almindelighed be-
 nævnes Indledning til de forskjellige Dyreflasker og Ordener.
 Ogsaa her benytter jeg for Diebliffet Bramsens og
 Dreyers Værebog, skjøndt jeg vilde foretrække at benytte
 Proschs; thi Bramsens og Dreyers er saa kort; den har
 f. Ex. ikke nogen Beskrivelse af de specielle Sandseorganer.
 Desuden mangler den alle Afbildninger, som her ere aldeles
 uundværlige. Hvad der her bydes Disciplene, kunne de nok
 magte; dog falder det dem unægtelig noget svært, og jeg
 kunde være tilbøielig til at bytte Værestoffet i tredie og fjerde
 Klasse om, saaledes at beskrivende Botanik læstes i tredie
 Klasse, det Physiologiske og Anatomiske af Zoologien i fjerde.
 Dog har jeg ikke kunnet bestemme mig dertil, deels fordi
 denne Deel af Zoologien slutter sig naturligen til det i første
 og anden Klasse Væste og ligesom danner Slutstenen dertil,
 deels fordi jeg vil have et Par Sommere til at gjøre Di-
 sciplene bekjendte med en god Deel Planter, forinden den
 egentlige Væsning af Botanik begynder. Jeg vil derfor ind-
 til videre foretrække at følge den anførte Plan.

I Slutningen af Skoleaaret fortsættes endvidere i tredie
 Klasse de i anden Klasse begyndte Dvælses i at bestemme og
 beskrive Planter, kun at her gjøres Fremstrid til at bestemme
 Arten, og Disciplene holdes her som hidt til at forøge deres
 Herbarier. Disse Dvælses blive i denne Klasse ogsaa Gjen-
 stand for Examination ved Examen ligesaa vel som det af Zoo-
 logien Væste, ligesom ogsaa Disciplenes Herbarier fremlægges
 og have nogen Indflydelse paa Examenscharacteren.

Fjerde Klasse er udelukkende bestemt for Botani-

ken. De første Timer af Skoleaaret anvendes som hidtil til at beskrive Planter, for ogsaa at faae de senere blomstrende Planter med; thi de to foregaaende Aar har man jo kun kunnet beskæftige sig med saadanne Planter, som blomstre før Examens Begyndelse, efter som det kun var i Slutningen af Skoleaaret, at en Deel Timer anvendtes til Botanik. Naar saaledes Disciplene have samlet sig et Fond af Kundskab til mange enkelte Planter, og deres Die tillige ved egen Jagttagelse er blevet aabnet for Planternes Slægtskab, gaaes over til Læsning af en Botanik. Som Lærebog anvendes her Petits Botanik. Af denne gjenneengaaes da i Aarets Løb de naturlige Familier, saaledes at der ved Examinationen altid begyndes med de enkelte Planternes Beskrivelse og derfra gaaes over til Betragtning af dem som Gruppe eller Familie. Plantefamilierne betragtes da fra forskjellige Synspunkter, nemlig deels med Hensyn til Fællebskab i Form, altsaa Stængels, Blades, Blomsts og Frugts Dannelse, deels med Hensyn til deres kemiske Stoffer og dermed sammenhængende Betydning i Menneskelivet, og endelig omtales Familiens geographiske Fordeling. Hvor der savnes indenlandske Repræsentanter, benyttes Schouws og Eschrichts Afbildninger eller tørrede Exemplarer af udenlandske, forsaavidt jeg har kunnet skaffe dem tilveie. Naar de naturlige Familier ere gjenneengaaede, gaae vi over til at læse en kortfattet Climatologie og almindelig Plantegeographie. Men da Petits Botanik her synes mig altfor stizzeret, benytter jeg til dette Afsnit af Botaniken C. Bolles Omrids af den physiske Geographie i Forbindelse med Berghaus's physikalste Skoleatlas. Plante-Physiologie og Anatomie forbeholdes til et mere modent Standpunkt i femte Klasse.

Af det her Frematte vil man indsee, hvorfor jeg foretrækker Petits Botanik; thi den følger netop den her ud-

viklede Plan. Bramsens og Dreyers Lærebog derimod har i en meget bred Indledning forenet det reent Terminologiske med det Physiologiske og er derimod meget fortsat i den beskrivende Deel. Det nylig udfomne Hefte af Planterigets Naturhistorie ved Chr. Vaupell, der indeholder Formlæren, har efter min Mening samme Feil. Af Pagineringen at domme, synes Underviisningen at skulle begynde med dette Affnit; men i saa Fald er der, synes mig, paa den ene Side for meget af beskrivende Terminologie, da denne er udført mere i det Specielle, end der forelobigt er fornødent for at kunne beskrive de almindeligst forekommende Planter, og paa den anden Side er her meget af det Physiologiske og komparativt Anatomiske taget med. Er dette Hefte derimod bestemt til at læses, efterat Disciplene ere gjorte bekjendte med Planterne og de naturlige Familier, og det synes saa, idet der hyppigt omtales naturlige Familier og enkelte Planter som bekjendte, saasom „Bignoniaceer (beslægtede med Mastekblomstrede), Bauhinier (af de Urteblomstredes Familie)“, — da bliver en stor Deel af Terminologien overflødig, fordi den da nødvendigviis maa være bekjendt, og skal dette Hefte altsaa være at betragte som Physiologie og Anatomie, da synes der mig at være for lidet. Imidlertid vil jeg i saa Henseende opsætte min Dom, til det Hele foreligger, idet det udfomne Hefte paa den anden Side er affattet med Omhu og Dygtighed og ledsaget af ypperlig udførte, instructive Afbildninger*).

I femte Klasse læse vi dernæst om Planternes indre Bygning, Planteanatomie, og deres Liv, Plantephys-

*) Senere er 2det Hefte udfommet, hvilket indeholder Anatomie og Physiologie, saaledes at endeel af Indvendingerne ovenfor bortfalde.

fiologie, og her gjenneemgaaes da de forffskellige Former af Cellevæv, Stenglers, Blades og Knoppens Struktur, Befrugtningen, Ernæringen o. s. v., ligesom der ogsaa meddeles de fornødne Aaensætninger fra Chemien. Dgsaa her lægges Petits Botanik til Grund, dog med ikke saa Kattelser, som dog oftest indstrænke sig til Forandring af en mere kunstlet Udtryksmaade til en simplere, lettere fattelig, samt endeel ligefremme Tilføielser og nærmere Forklaringer. Til Oplysning gives naturligiivis Afbildninger og foretages nogle mikroskopiske Foreviisninger af Cellevæv. Naar dette er læst, gjenneemgaaes Leddyrene fuldstændigt, og dernæst Bløddyrene, hvorved Bramsens og Dreyers Lærebog lægges til Grund som Støttepunkt, idet den egentlige Underviisning skeer igjennem Foreviisning af de Dyr, der findes i Skolens Samling. Ønskeligt var det, om man til Slutning kunde faae Tid til at give en kortfattet Organismernes Historie gjennem tidligere Jordperioder, som paa dette Stadium nok vilde kunne gjøre god Virkning. De bekendteste fossile Dyr antager jeg nemlig som læste i Forbindelse med de endnu eksisterende af samme Familie. Man behøvede ikke at gaae ind paa Periodernes recent mineralogisk-geologiske Characterer, men blot characterisere Perioderne ved deres Organismer. En saadan Oversigt vilde ikke kunne træffes af den Bebreidelse, som i det Foregaaende er bleven „Oversigter“ til Deel; thi her gaaer Kundskab til mange enkelte Organismer og deres Former forud.

I Sjette Klasse repeteres det hele Kursus, og heri følges da Skoleplanen, saaledes at Repetitionen „mindre gaaer ud paa en Fremstilling af Slægter og Arter eller paa detaillerede Beskrivelser, end paa en Udsigt over Dyrenes og Planternes Væsen og characteristiske Udviklingsformer igjennem Hovedgrupper, oplyst ved Slægter og Arter som Exempler“;

thi nu først kunne disse Forbringelser ret opfyldes, og skjøndt man i de nederste Klasser syntes at skeie ud fra Planen ved netop at holde sig til Slægter og Arter og detaillerede Beskrivelser, synes mig dog Underviisningen at kunne ende med at være „i den skjønneste Harmoni“ med Skoleplanen.

Om Underviisningen i Naturhistorie i Syvende Klasse har jeg Intet at sige; thi fra denne philologisk-mathematisk og mathematisk-philologisk Helligdom er Naturhistorien udelukket.

Idet jeg her har forsøgt at fremstille den Methode, som jeg anseer for den rette i Naturhistorie, har jeg valgt at udvise den praktiske Gang, som jeg følger, istedetfor at give en blot Theorie. Men at fremstille en Praxis i en eller anden Retning lader sig ikke gjøre i Korthed, og maaskee er Fremstillingen derved bleven trættende. Hovedpunktet i Underviisningen anseer jeg at være Maaden, hvorpaa der begyndes, at man nemlig uden Indledninger, Terminologie, Oversigter eller almindelige Betragtninger, gaaer lige løs paa Arterne, og da lader alt Almindeligt komme som Afsluttende. Paa denne Methode hviler den hele fremstillede Anordning af Underviisningsstoffet.

Jeg bilder mig ikke ind her at have givet noget egentlig Nyt; thi af Erfaring veed jeg, at mange Lærere ere enige med den fremsatte Anskuelse; jeg har blot villet vise, hvorledes jeg praktisk gennemfører, hvad der theoretisk er erkjendt som det Rigtige. Navnlig antager jeg, at de Lærere ere enige med mig, som begynde med Strøms Lærebog. Derimod antager jeg det ikke om dem, der begynde med Krøyers lille Lærebog. Hvad den tidlige Begynden paa Botanik angaaer, da synes Mange at foretrække at begynde senere og da afslutte den paa eet Aar. Dog staaer jeg heller ikke her ene; navnlig vil det sees af Programmet for Metropolitanaskolen, at Hr.

Adjunct Kjerup i Underviisningen næsten i Et og Alt gaaer samme Vej som jeg.

Jeg har i min Freinstilling vel holdt mig til Latinsto-
lerne; men jeg mener, at hvad der gælder om Underviis-
ningen i de fire nederste Klasser, kan finde fuld Anven-
delse paa Realskolerne, kun at der indrømmedes Ade
Realklasse nogle flere Timer, som da enten kunde anvendes
til at tage Leddyr og Bløddyr med, eller maaskee bedre til
Mineralogie og Chemie, saafremt der var en Lærebog, der
passede for Børn paa det Alderstrin. Jeg vilde ogsaa meget
ønske, at disse Unier kunde komme Huuslærere paa Landet
for Die; thi man vilde da maaskee lidt mere undgaae den
Ueilighed, man har af Disciple, som komme ind i de høiere
Klasser uforberedte i Naturhistorie. Ja jeg har her ved Sko-
len et Exempel paa, at en Discipel er bleven optagen i 6te
Klasse uden mindste Kundskab i Naturhistorie. Han forbe-
redes nu privat; men der hører i Sandhed en stærk Natur
til for at døie Saameget paa een Gang, uden at det gaaer
ind ad det ene Die og Dre og ud af det andet. I saadanne
Tilfælde er Læreven i alt Fald uden Ansvar for Udsaldet.

Og hermed slutter jeg, idet jeg yttre det Ønske, at
flere Naturhistorielærere vilde udtale deres muligviis afvigende
Anskuelser, for at der ved Spørgsmaalets Drostelse kunde
tilveiebringes en større Enighed i Anvendelse af Methode og
Lærebøger, end der nu synes at være tilstede.

Frederiksborg, Januar 1854.

Efterretninger

om

Frederiksborg lærde Skole

for Skoleaaret 23 Aug. 1853—22 Aug. 1854

af

Dr. H. M. Flemmer,
Statsraad, Professor og Skolens Rector.

Afgangsexamen.

S Overeensstemmelse med Ministerialskrivelse af 16 Juni 1853 afholdtes den skriftlige Deel af Afgangsexamen for 1853 ved Frederiksborg lærde Skole d. 23—25 Juni. Opgaverne, som sendes under Forsøgning fra Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet, vare følgende:

Lydst Stil.

Maximilian den Anden var, omendstjændt ikke den største, dog vel den mildeste og elskværdigste imellem alle Keisere af det habsburgske Huus. I sit Ægteskab med Carl den Femtes ædle Datter avlede han ni Sønner og sex Døtre, og den Kiærlighed, Mildhed og Godhed, som han øvede som Huusfader, virkede¹⁾ velsignende ogsaa i alle større Kredse. Ganske anderledes end Carls mørke Son, Philip den Anden, havde han dannet sig i sin store Dinkels Skole og i tre Aar regieret Spanien til hans Tilfredshed. Efter sin Tilbagekomst virkede han væsentlig for Afslutningen af Passauer=Forliget, der beroligede Tydskland, og forblev siden i religiøse Anliggender paa den alene rigtige Wei, til hvilken dengang endnu ingen Herfter havde hævet sig og selv senere saa faa hævede

1) beglücken (velsigne).

sig. Ved regelmæssig Inddeling af sin Tid var han stedse Herre over Forretningerne, ved Raadehold i alle Ting stedse Herre over sig selv. Noesværdige Egenstaber, som man hos denne eller hiin Fyrste finder adskilte eller i eenjædig Overdrivelse eller som Folge af mæisommelig Beslutning, fremgik af hans inderste Naturs skjønnede²⁾ uforstyrrede Harmonie. Derfor var han ikke blot retfærdig, men ogsaa mild og høimodig, ikke blot Ven af ædel Alvor, men ogsaa af munter Spøg; derfor gjorde mangeslags Fornøielse hans Glid intet³⁾ Afbræk, og han behøvede ikke pedantisk at spille Keiseren og at fremkønstle Værdighed, da han besad et keiserligt Sindelag, der opvækker Kiærlighed og Tillid, fordi det bærer Kiærlighed og Tillid i sig. Maximilian var i alle Ting det fuldkomne Modstykke til sin nærmeste Slægtning, Philip den Anden; hvilken Lykke, hvis han havde levet og hersket saalænge som denne!

Udarbeidelse i Modersmaalet.

Ydmyghed som kristelig Dyd; dens Forffjellighed fra Beskedenhed i Almindelighed.

Latinff Stiil.

Om Lacedæmoniærtu Chilo, der, som bekiendt, var een af de syv Mænd, hvem det gamle Grækenland fremfor Andre har givet Navn af Vijs, staaer der hos Gellius, en latinff Skribent fra det andet Aarhundrede efter Christi Fødsel, en ret net Fortælling. Da Chilo i en høi Alder laae syg og følte, at Døden nærmede sig, talte han roligt og blidt med sine Venner, der stode omkring ham, og sagde iblandt Andet, at han

²⁾ ungetræbt (uforstyrret).

³⁾ Eintrag (Afbræk).

stedse havde gjort sig Umage for ikke at gjøre Noget, som han bagefter maatte fortryde og at han heller ikke nu ængstede ved Grindringen om sit førte Liv, men at der dog randt ham een Ting i Hu, i hvilken han baade før havde tvivlet og endnu tvivlede, om han havde handlet ret eller ilde. Jeg var engang, sagde han, Dommer med to Andre i en Vens Sag, der angik hans Liv og Belsærd. Jeg indsaae, at efter Loven maatte han fordømmes, men dog kunde jeg ikke undlade at ønske, at han paa en eller anden Maade kunde friskendes. Efter megen Overveielse besluttede jeg da selv siltende at fordomme ham ved min Stemme, men overtalte de to Mænd, som dømte med mig, til at frifinde ham. Saaledes troede jeg dengang at fyldestgjøre baade Dommerens og Vennens Pligt; men nu frygter jeg for, at jeg har handlet troløst, idet jeg har raadet Andre til at gjøre det, som jeg selv ikke vilde gjøre, fordi det var urigtigt. Visfellig frygtede Chilo ikke uden Grund; men i dette Spørgsmaal om Venskabets Ret have ogsaa de græske Philosopher fra en senere Tid stundom havt mindre strenge Meninger og troet, at det var tilladt for en Vens Skyld, i det Ringeste i mindre Ting, at afvige lidet fra Pligtens Vej, saasom Peripatetikeren Theophrast, hvem Cicero følger i det lidet Skrift, som bærer Navnet Lælius.

Latinsk Version.

[Extremo libro tertio Tacitus narravit, Vespasiani duces et copias, ad Cremonam victores, Romam intrasse, Vitellium interfectum esse. Vespasianus ipse nondum in Italiam ex Oriente venerat.]

Interfecto Vitellio bellum magis desiderat quam pax coeperat. Armati per urbem victores implacabili odio victos consecrabantur, plenæ cædibus viæ, cruenta fora templaque, passim trucidatis, quos fors obtulerat. Mox, augescente licentia, scrutari ac protrahere abditos; si quem ¹⁾ procerum habitu et juventute validum conspexerant,

obtruncare, nullo militum aut populi discrimine. Quæ sævitia recentibus odiis sanguine explebatur, deinde verterat in avaritiam; nihil usquam secretum aut clausum sinebant, Vitellianos occultari simulantes; initium id perfringendarum domuum vel, si resisteretur, causa cædis; et egentissimus quisque e plebe et pessimi servitiorum ultro dites dominos prodebant; alii ab amicis monstrabantur. Ubique lamenta, conclamationes et forma captæ urbis, adeo ut Othonianorum Vitellianorumque militum invidiosa antea petulantia desideraretur. Duces partium, accendendo civili bello acres, temperandæ victoriæ impares erant. Quippe ²⁾ in turbas et discordias pessimo plurima vis, pax et quies bonis artibus indigent. Nomen sedemque Cæsaris Domitianus acceperat, sed, nondum ad negotia intentus, solis voluptatibus ³⁾ filium principis agebat. ⁴⁾ Præfectura prætorii penes Arrium Varum, summa potentiæ in Antonio Primo erat. Is pecuniam familiamque e Vitellii domo, quasi prædam Cremonensem rapiebat. Civitas pavida et servitio parata ⁵⁾ occupari redeuntem Terracina L. Vitellium cum cohortibus, exstinguique reliqua belli postulabat. Præmissi Ariciam equites; agmen legionum intra Bovillas stetit. Nec cunctatus est Vitellius se et cohortes arbitrio victoris permittere; miles infelicia arma haud minus ira quam metu abjecit. Longus deditorum ordo, sæptus armatis, per urbem incessit, nemo supplicii vultu, sed ⁶⁾ tristes et ⁶⁾ truces et adversus plausus et lasciviam insultantis vulgi ⁶⁾ immobiles.

1) Milites Germanici, e quibus Vitellianus exercitus constabat, fere juvenes robusti erant et proceritate corporum excellabant.

2) c: ad turbas excitandas.

3) vife sig sem Fyrsteføn (give Fyrstefønnen).

4) dignitas et locus præfecti prætorii (prætorio).

5) præveniri. L. Vitellius, Auli Vitellii imperatoris frater, cum aliquot cohortibus in Campania fuerat et Terracinam ceperat.

6) Pluralis numerus refertur ad singulos, qui significantur, quum dicitur „deditorum ordo“.

Geometrisk Opgave.

I et Triangel gives givne en Side a , Høiden h nedfældt paa samme Side og den Linie f , som forbinder Sidens Midtpunkt med det modstaaende Toppunkt. Heraf skal Triangelen konstrueres, og Formlerne angives til Bestemmelse af de to andre Sider og af Vinklerne.

Exempel: $a = 12'$, $f = 5'$, $h = 3'$.

Arithmetisk Opgave.

Om en Uhrsives Midtpunkt dreie sig eensformigen Timeviseren, Minutviseren, Secundviseren, af hvilke den første gjør en Omdreining i 12 Timer, den anden i 1 Time, den tredje i 1 Minut. Idet alle tre Visere dække hinanden ved Klokkets flettet 12, saa spørges: efter hvilken Tids Forløb vil dernæst Secundviseren første Gang komme til nøiagtigen at halvare Vinklen imellem de to andre Visere?

Afgangseramens mundtlige Deel holdtes i Dørværelse af Underviisningsinspectoren, Etatsraad, Prof. Dr. Madvig, C. af D., i Tiden d. 13—15 Juli efter det i forrige Aars Skoleerretninger aftrykte Schema. Til Afgangseramens sidste Deel indstillede sig de 2 Disciple i VII Cl., som i Aaret 1851 havde underkafstet sig dens første Deel, Paul Sophus Wilhelm Heegaard og Søren Christen Emil Hall; til dens første Deel indstillede sig Disciplene i VI Cl. Thomas Emil Lund, Eduard Alfred Berner, Peter Thorolf Martinus Galskjot, Carl Ernst Alexander Fensmark og Henrik Steffens Helms, hvilke 5 Disciple efter Resultaterne af Afgangs- og Hovedexamen opflottedes i VII Cl., dog alle med Betænkelse eller Protest af enkelte Lærere med Hensyn til Ud-

faldet af Examen i et eller flere af de Fag, som fortsættes i VII Cl. Til Universitetet afgik Paul Sophus Wilhelm Heegaard med 1 Ug., 9 Mg. og 3 G., foruden 1 Mg. for Hebraisk (Talværdi 86 Points), og Søren Christen Emil Hall med 2 Ug., 5 Mg., 4 G. og 2 Tg. (Talværdi 73 Points). Til Første Charakter kræves en Talværdi af 79 Points, til Anden af 41 Points; det sees saaledes, at Heegaard havde 7 Points Overskud over Minimum til Første Charakter og Hall et Overskud af 32 Points over Minimum til Anden Charakter.

Det fuldstændige Resultat af Afgangsexamen for 1853 sees af efterstaaende Schema, der for de 2 Eldres Bedkommende tillige indeholder de dem ved Afgangsexamens første Deel i 1851 tilkjendte Charakterer.

Underviisningen. Lærerne.

I Lærerpersonalet ere ingen Forandringer indtrufne. For alle skriftlige Udarbejdelser er indført eensartede Stille- og Opgavebøger for hvert Fag for sig gjennem hele Skolen. Lektionstabellen og Fagfordelingen er i det Hele beholdt fra forrige Skoleaar, blot med følgende ikke meget betydelige Forandringer, at Naturhistorie og Tydsk i VI Cl. og Tydsk i III Cl. have faaet hver 1 Time tillagt, og Dansf i III Cl. afgivet 1 Time. Til noiere Dverfigt afstrykkes efterstaaende Lektionstabel og Fagfordeling.

Lektionstabel.

	VII Cl.	VI Cl.	V Cl.	IV Cl.	III Cl.	II Cl.	I Cl.	Summa ugentlige Timer.
Dansf	2	2	2	2	3	5	6	22
Tydsk	"	4	2	2	3	5	6	22
Franst.	"	2	3	2	2	6	"	15
Latin	10	9	10	10	10	"	"	49
Græst.	6	5	5	5	"	"	"	21
Religion	2	2	2	2	2	3	3	16
Historie	3	3	3	3	3	3	4	22
Geographi . . .	"	1	1	1	1	1	3	8
Mathematik. . .	8	4	4	4	4	4	4	32
Naturlære . . .	4	"	"	"	"	"	"	4
Naturhistorie .	"	2	2	2	3	3	3	15
Skrivning . . .	"	"	"	1	3	4	5	13
Gymnastik. . .	—	—	—	—	—	—	—	5
Hebraiist . . .	4	"	"	"	"	"	"	4
Sang.	—	—	—	—	—	—	—	4
Ugentlige Timer	34	36	36	36	36	36	36	

3 Mathematif er VII Cl. deelt i 2 Afdelinger hver med 4 Timer, i Hebraiff ligeledes hver med 2 Timer. Ved Sangunderviisningen, hvor VII Cl. er dispenseret, men i Dvrigt Klasseinddelingen ikke kan følges, har hver Deeltagende 1 Time; ved Gymnastifunderviisningen, hvor hvergang 2 à 3 Cl. ere combinerede, har VII Cl. 1 Time, de andre hver 2 Timer.

Fagfordeling.

Rector Latin og Græst i VII Cl.	16	Timer	ugentligt.
Overlærer Oftermann Latin i VI og V Cl., Græst i VI Cl.	24	—	—
Adjunkt Rønigsfeldt Hebraiff i VII Cl., Historie i VII—V Cl., Geographi i VI og V Cl., Stryning i IV—I Cl.	28	—	—
— Lowsen Tybst i VI—III Cl., Historie og Geographi i III—I Cl.	26	—	—
— Holmstedt Physik i VII Cl., Mathematif i VII—IV Cl.	24	—	—
— Børre Religion i VII—I Cl., Dansk i VII—V Cl., Fransk i VI—III Cl.	31	—	—
— Reinhard Latin i IV og III Cl., Græst i V og IV Cl., Historie og Geographi i IV Cl.	34	—	—
— Knækenborg Naturhistorie i VI—I Cl., Mathematif i III—I Cl.	27	—	—

Adjunkt Hertel Danst i IV—I Cl., Tydsk

i II og I Cl., Franst i II Cl. 33 Timer ugentligt.

— Børre som Gymnastiklærer . . 5 — —

Skolelærer Erslev som Syngelærer . 4 — —

Sædvanlig Ertragodtgjørelse af 1 Rdlr. 24 Sk. maa-
nedlig for hver Time, de læse over 24 Timer, er tilstaaet de
Herrer Königsfeldt, Lowsen, Børre og Reinhard, ligesom
ogsaa de Herrer Knæckenborg og Hertel for hver Time, de
læse over 26 om Ugen.

Disciplene.

Disciplenes Antal var ved Slutningen af forrige Skole-
aar 68. Af disse afgik, som ovenfor nævnt, 2 til Universte-
tet. 14 nye Disciple optoges. Efter Hovedexamen eller i
Aarets Løb udmældtes 6 Disciple, nemlig 2 af VI Cl., den
ene for at gaae over til Aarhus Cathedralsskole, den anden
for at anbringes ved Landvæsenet, og 4 af de lavere Classer
for at forlade Studeringerne. Frequentien er derefter for
Tiden 74. En Liste over Disciplene i den Orden, hvori de
efter sidste Maanedscensur sidde i Classerne, tilføies med
Fædrenes Navne og Stilling i Parenthes.

VII Klasse.

- 1) Ernst Christian Schebel (Proprietair Schebel i Husum
ved Rbh.).
- 2) Joachim Sigismund Ditlev Knuth (Amtmand, Kammer-
herre Grev Knuth i Frederiksborg).
- 3) Jens Paulsen Jørgensen (Gaardeier Jørgen Christensen
i Nøddebo).
- 4) Peter Thorolf Martinus Galskjot (Pastor Galskjot i
Hillerød).

- 5) Diderik August Raaschou (Provst Raaschou i Søborg).
- 6) Carl Ernst Alexander Fensmark (Kammerherre, Adjutant hos Kongen, Oberst v. Fensmark i Farum).
- 7) Thomas Emil Lund (Provst Lund i Tjæreby).
- 8) Peder Nielsen (afd. Gaardeier Niels Pedersen i Forsinge).
- 9) Søren Peter Wilhelm Albrethsen (Møller Albrethsen i Pibe Mølle).
- 10) Eduard Alfred Berner (afd. Generalconsul Berner i Tunis).
- 11) Henrik Steffens Helms (Pastor Helms i Esbønderup).

VI Klasse.

- 1) Carl Arnold Leopold Heise (Prof. Pastor Heise i Birkerød).
- 2) Henrik Carl Alexander Lassen (Proprietair Lassen paa Fredensborg).
- 3) Hans Christian Holch (Skolelærer Holch i Gandløse).
- 4) Ole Frederik Emil Fensmark (Broder til Nr. 6 i VII Cl.).
- 5) Thorvald Philip Landsperg (Skovrider Landsperg paa Dæmpegaard).
- 6) Alexander Niels Lorenzen Hansen (Garver Hansen i Hillerød).
- 7) Louis Beethoven Jessen (Veinspecteur Jessen i Slagelse).
- 8) Christopher Joachim Baldemar Landsperg (Broder til Nr. 5).

V Klasse.

- 1) Wilhelm Carl Ravn (Regimentschirurg Ravn i Helsingør).
- 2) Michael Clausen (forrige Assessor Clausen paa Årø).
- 3) Caspar Peter Spang (Farver Spang i Hillerød).

- 4) Peter Louis Stricker Gulstad (Controlleur Gulstad ved Drefunds Toldkammer).
- 5) Lauritz Eiler Gunnerfen (Kobbersmedmester Gunnerfen i Hillerød).
- 6) Sigfred Diderik Svanberg Rump (Glarmester Rump i Hillerød).
- 7) Niels Hansen Schou (Branddirecteur Schou i Hillerød).
- 8) Thomas Nicolai Lopp Nielsen (Pastor Nielsen i Ramsløse).
- 9) Ferdinand Hans Henrik Verche (Kammerherre Verche i Hillerød).
- 10) Johannes Balthasar Gebhard Dbelitz (Skovrider Dbelitz i Hillerød).

IV Klasse.

- 1) Christian Arnold Conrad Wineken (Kjebmand Wineken i Hillerød).
- 2) Oscar Harald Biggo Emil le Normand de Bretteville (afd. Kammerjunker, Byfoged le Normand de Bretteville i Ubeltoft).
- 3) Carl Julius Uldall (Overauditeur Uldall i Kbhavn).
- 4) Knud Arnt Larsen Brendstrup (Kjebmand Brendstrup paa Frederiksværk).
- 5) Michael Frederik Kamman Blichfeld (Provst Blichfeld i Veiby).
- 6) Gothelf Carl Andreas Dlus Horup (Skolelærer Horup i Thorupmagle).
- 7) Wilhelm Jacob Branner (Oberst v. Branner i Glückstadt).
- 8) Rudolf Theodor Emil Albrethsen (Broder til Nr. 9 i VII Cl.).

III Klasse.

- 1) Elias Marcusen (belgisk Consul, Grosferer Marcusen i Helsingør).
- 2) Harald Andreas From Møller (Stedfader Billedhugger Jahn i Hillerød).
- 3) Anton Frederik Stanislaus Sciavitsky Dalberg (Major v. Dalberg paa Frederiksværk).
- 4) Hans Hermann Julius Reinsholm (Godebforvalter Reinsholm paa Arresødal).
- 5) Axel Lange (afd. Hof- og Stadsretsprocurator F. M. Lange i Kbhavn).
- 6) Peder Wilhelm Honoratus Svanenskjold (Kammerjunker Skovrider Svanenskjold i Maarum).
- 7) Theodor Nicolai Brendstrup (Broder til Nr. 4 i IV Cl.).
- 8) Christian Klingberg (Krigsassessor, Distriktslæge Klingberg i Esbønderup).
- 9) Hans Peter Møller (Broder til Nr. 2).
- 10) Christian Peter Margius Petersen (Cancelliraad, Hospitalsforstander Petersen i Hillerød).
- 11) Hans Arng (Colonibestyrer Arng i Grønland).
- 12) Christian Peter Heegaard (Landvæsenstommisair Heegaard i Slangerup).
- 13) Harald Ferdinand Mansa (Oberstlieutenant v. Mansa i Hillerød).

II Klasse.

- 1) Carl Wilhelm Christian Nabye (Kjøbmand M. N. N. Nabye i Hillerød).
- 2) Laurits Otto Christian Dttesen (Teglværkseier Dttesen ved Hillerød).
- 3) Wilhelm Christian Rudolf Königsfeldt (Adjunkt Königsfeldt i Hillerød).

- 4) Frederik August Hansen (afd. Forpagter Hansen paa Torstedlund).
- 5) Johan Peter Frederik Nieper (Fuldmægtig Nieper i Hillerød).
- 6) Theodor Christian Mogens Petersen (afd. Brandeviinsbrænder N. Petersen i Hillerød).
- 7) Just Christian Andresen (Godsforvalter Andresen paa Krabbesholm).
- 8) Hans Adolf Lund (Broder til Nr. 7 i VII Cl.).
- 9) Hans Baldemar Arng (Kammerraad Arng i Hillerød).
- 10) Georg Henrik Wilsbech (Proprietair Wilsbech i Meiede).
- 11) Hans Peter Mandix Schou (Broder til Nr. 7 i V Cl.).
- 12) Alexander Jochum Suhr Gullstad (Skibsklarerer Gullstad i Helsingør).
- 13) Christian Georg Drøseff (Kjøbmand Drøseff i Hillerød).
- 14) Peter August Drøseff (Broder til Foranstaaende).
- 15) Frits Carl Olsen (Kongelig Kammerlakai Olsen).
- 16) Jean Henry William August la Cour (Pastor la Cour i Helsingør).
- 17) Christen Bartholin Jensen (Proprietair Jensen i Slangerup).

I Klasse.

- 1) Peter Ludvig Hertel (Pastor Hertel i Haarslev).
- 2) Hans Hermann Theodor Mogens Petersen (Broder til Nr. 10 i III Cl.).
- 3) Andreas Frederik Mandix Schou (Broder til Nr. 7 i V Cl.).
- 4) Peter Werner Nielsen (Understutmester Nielsen i Frederiksborg).
- 5) Vilhelm Lund (Broder til Nr. 7 i VII Cl.).

- 6) Georg Arnold Christian Frederik Arnø (Broder til Nr. 11 i III Cl.).
 7) Wilhelm Charles Thejll (Forpagter Thejll paa Idalund).

Bibliotheket. Stipendier og Gratistpladser.

Om Forsøgelsen af Bibliotheket og de videnskabelige Samlinger indeholder den tilsoiede Fortsættelse og Tillæg til den i 1852 trykte Realcatalog fuldstændig Efterretning.

Hvad Stipendier angaaer, er der af Skolens eget Stipendiefond bevilget et Beløb af 285 Rdlr., nemlig E. Chr. Schebel og H. Chr. Holch hver en Portion paa 50 Rdlr.; J. P. Jørgensen, M. Clausen og Chr. A. C. Wineken hver en Portion paa 35 Rdlr.; A. N. L. Hansen, J. D. Sv. Rump, J. B. G. Dbelig og A. Lange hver en Portion paa 20 Rdlr., Alt at oplægge til Vedkommendes Afgang til Universitetet. Af Slagelsestipendiet ere de sædvanlige 90 Rdlr. uddeelte saaledes, at L. B. Jesen er bevilget en Portion paa 50 Rdlr., og H. C. A. Lassen og B. Chr. R. Rønigsfeldt hver en Portion paa 20 Rdlr., ligeledes Alt at oplægge til Vedkommendes Afgang til Universitetet. Fremdeles er ved Ministerialskrivelse af 28 Dec. L. B. Jesen bevilget 60 Rdlr. extraordinairt Stipendium af den ved Loven af 14 April 1852 § 5 in fine hjemlede extraordinaire Understøttelse til Disciple fra Slagelse By og Omegn. Foruden ovennævnte 12 Stipendiater, der eo ipso ere Gratister, ere endvidere 12 Disciple bevilgede ordinaire Gratistpladser, nemlig Th. Ph. Landsperg, Chr. J. B. Landsperg, B. C. Ravn, C. P. Spang, N. H. Schou, D. H. B. C. le Normand de Bretteville, M. F. R. Blichfeld, G. C. A. D. Hørup, H. Arnø, L. D. Chr. Ottesen, J. P. J. Kieper, H. B. Arnø, og endelig 1 Discipel en extraordinair Gratistplads,

nemlig G. A. Chr. F. Arng som Søn af en grønlandsk Embedsmand. De to miltfiske Stipendier paa 40 Rdlr. hvert aarlig ere oppebaarne af F. H. H. Perche og J. B. G. Dbelig. 6 af det forrige Lars Gratister maatte paa Grund af Ufsid anordningsmæssigt miste Beneficium af fri Undervisning, 2 af dem tillige Stipendium. For Tiden have følgende Disciple Stipendieoplag indbestaaende i Sparekassen eller hos Universitetsquæsturen til følgende Beløb: E. Chr. Schebel 100 Rdlr., J. P. Jørgensen 70 Rdlr., Th. E. Lund 20 Rdlr., P. Nielsen 35 Rdlr., H. E. A. Lassen 20 Rdlr., H. Chr. Holsch 85 Rdlr., A. N. L. Hansen 40 Rdlr., L. B. Jessen 95 Rdlr., M. Clausen 75 Rdlr., S. D. Sv. Rump 40 Rdlr., F. H. H. Perche 55 Rdlr., J. B. G. Dbelig 20 Rdlr., Chr. A. E. Wineken 55 Rdlr., A. Lange 20 Rdlr., og B. Chr. N. Konigsfeldt 40 Rdlr.

De i Skoleaaret gennemgaaede Børsa. Lære- og Læsebøger.

Danff.

- VII Cl.** Chr. Winthers nordiske Mythologi; danff Metrik efter Sneedorff=Virchs Rettskrivningslære; af Thortsens Litteraturhistorie er læst indtil Souverainitetens Indførelse. 3 Regelen 3 Stille og 1 mundtligt Foredrag om Maaneden.
- VI Cl.** Thortsens Litteraturhistorie Pag. 1—59; Prøver af Litteraturen ere derhos forelæste. Sneedorff=Virchs Rettskrivningslære Pag. 45—58. Stille og Foredrag som i **VII Cl.**
- V Cl.** Sneedorff=Virchs Rettskrivningslære er læst og repe- teret; af Borgens Veiledning er læst Pag. 65—93; i

Regelen 4 Stile om Maanedn; af og til er en Stil skreven paa Skolen. Flere æsthetiske Værker ere læste med Disciplene.

- IV Cl. Af Holsts poetiske Læsebog ere flere Digte lærte udenad. Til Indøvelse af Rettskrivningslæren og Interpunctionslæren er benyttet Sneedorff-Birchs Rettskrivningslære. 1 ugentlig Stil.
- III Cl. Holsts profaiske Læsebog er benyttet til Dveller i Læsning og Analyse; enkelte Stykker ere lærte til mundtlig Gjengivelse. Bojesens danske Sproglære er læst fuldstændig. 1 ugentlig Stil.
- II Cl. Molbechs danske Læsebog fra Pag. 153 til Enden. Det Vigtigste af Bojesens danske Sproglære indtil Ordstillingen. 2 Stile om Ugen ere skrevne paa Skolen, deels Gjenfortælling, deels Oversættelse fra Tydsk.
- I Cl. Molbechs danske Læsebog fra Begyndelsen til Pag. 145 er benyttet til Dveller i Læsning og Analyse af den enkelte Sætning. Flere Digte ere lærte udenad efter Holsts Smaadigte til Udenadslæsning. 2, undertiden 3 Dictatstile om Ugen.

Latin.

- VII Cl. A. Ciceros Taler for det maniliske Forslag, mod Catilina, for Milo, for Deiotarus; Disputationes Tuscul. 2den og 3die Bog; hans Breve i Rielsens Udg., 7de, 8de og 9de Afsnit; Livius 2den og 4de Bog; af E. Flemmers Udvalg af Solvalderens Profaiske Afsnitene af Seneca, Sueton og Tacitus samt de to første Afsnit af Curtius; Virgils Æneide 1ste, 3die og 4de Bog; Horats's Oder 1ste og 2den Bog; Sammes

Epistler og Ars poëtica*). Forffjellige Punkter af Grammatiken efter Madvig ere behandlede, efterfom Læsningen eller de skriftlige Arbejder dertil gav Anledning; det Væsentligste af Litteraturhistorie og Antiquiteter er meddeelt efter Tregder og Bojesen. 2 Stile ugentligt.

- VII Cl. B.** Ciceros Taler for Roscius, mod Catilina; Disputationes Tuscul. 3die Bog; hans Breve i Kiølsens Udg. 9de Afsnit; af C. Flemmers Udvælg af Sølvalderens Prosaister de samme Afsnit som **VII Cl. A**; Virgils Æneide 2den og 3die Bog; Horats's Epistler og Ars poëtica. Grammatik, Litteraturhistorie, Antiquiteter, Stil ligesom **VII Cl. A**.
- VI Cl.** Ciceros Tale for Milo; Disputationes Tuscul. 4de Bog; Livius 6te Bog, Virgils Æneide 3die Bog, Horats's Oder 1ste Bog. Repeteret Syntaren i Madvigs lat. Grammatik. 2 Stile hveranden Uge, 3 Stile hveranden. Hveranden Uge er en Stil skreven paa Skolen. Enkelte Partier af Bojesens romerske Antiquiteter ere gennemgaaede.
- V Cl.** Ciceros Taler mod Catilina; Livius 6te Bog. Læst Størstedelen af Syntaren, repeteret nogle Dele af Formlæren. 3 Stile ugentligt, af hvilke den ene er skreven paa Skolen.
- IV Cl.** Cæsars galliske Krig, 3die og 4de Bog; Ciceros 2 første Taler mod Catilina. Af Madvigs Grammatik repeteret Formlæren; af Syntaren gennemgaaet det Bigtigste af Moduslæren.
- III Cl.** Bergs og Møllers Læsebog Pag. 1—26; af Corne-

*) Afstilligt heraf, ligesom ogsaa hvad **VII Cl. B** angiver i Latin, var forhen læst og blev nu blot repeteret. Samme Bemærkning gjælder ved Græffen om denne Klasse.

lius Nepos Miltiades, Themistocles, Hamilcar, Hannibal, Agestlaus. Af Madvigs Grammatik det Vigtigste af Boiingslæren.

Græsk.

- VII Cl. A.** Odysseen 5te—10de Bog; Herodots 6te og 7de Bog; Xenophons Memorabilia 1ste og 3die Bog; Platons Apologia Socratis og Kriton; Demosthenes's 3 olyntjiske Taler, Taler om Freden og de to første philippiske; Sophocles's Oedipus Tyrannus. Hovedpunkterne af Madvigs græske Syntax ere gennemgaaede, eftersom Læsningen dertil gav Anledning; ligeledes Antiquiteterne; Litteraturhistorien efter Tregder.
- VII Cl. B.** Odysseens 8de—10de Bog; Herodots 7de Bog c. 1—156; Xenophons Memorabilia 1ste Bog; af Demosthenes og Sophocles det Samme som **VII Cl. A.** Grammatik, Antiquiteter og Litteraturhistorie ligesom **VII Cl. A.**
- VI Cl.** Odysseens 9de og 10de Bog, Herodots 5te Bog; Xenophons Memorabilia 2den Bog. Enkelte Dele af Tregders græske Formlære ere repeterede. Madvigs græske Syntax er stadig benyttet.
- V Cl.** Xenophons Anabasis 3die og 4de Bog. Tregders Formlære indtil Orddannelselæren.
- IV Cl.** Lunds Læsebog Pag. 1—29, 113—132. Det Vigtigste af Tregders Formlære indtil Orddannelselæren.

Hebraisk.

- VII Cl. A.** Genesis; Psalme 1—15; et fuldstændigt kursus i Grammatiken efter Whitte.
- VII Cl. B.** Genesis Cap. 1—14; Whittes Grammatik indtil de uregelmæssige Verber, med Undtagelse af 6te og 7de Cap.

Lydsff.

- VI Cl. Hele den poetiske Deel af Hjorts Læsebog; Goethes Egmont. Af Lorenzens Stiløvelser er mundtligt oversat fra Pag. 30—50. Ugentligt ere 2 Stile skrevne efter Lorenzens Stiløvelser, den ene hjemme, den anden paa Skolen. Meyers Grammatik. En kort Litteraturhistorie.
- V Cl. Hjorts Læsebog Pag. 340—361, 542—562; mundtlige Øvelser efter Lorenzens Stiløvelser Pag. 14—26; ugentligt een Stil efter samme Lærebog; Meyers Grammatik.
- IV Cl. Hjorts Læsebog Pag. 164—195, 564—576, 340—361; mundtlige Øvelser efter Lorenzen Pag. 1—10; ugentligt een Stil efter samme Lærebog; Meyers Grammatik indtil de uregelmæssige Verba.
- III Cl. Hjorts Læsebog Pag. 21—67; mundtlige Øvelser efter Lorenzen Pag. 1—10; Meyers Grammatik Pag. 1—42.
- II Cl. Rungs Læsebog Pag. 152—220. Udvalgte Stykker af Rungs og Jürs Materialier ere benyttede til mundtlig Oversættelse fra Dansk. Formlæren fuldstændigt efter Meyers Grammatik.
- I Cl. Rungs Læsebog fra Pag. 37—48, 62—117 og 129—151. Det Vigtigste af Formlæren efter Meyers Grammatik.

Fransf.

- VI Cl. Statariff Borrings Etudes Pag. 62—105, 133—167. Til cursoriff Læsning er benyttet les trois mousquetaires par A. Dumas og Histoire de Napoleon par Challamel. Hele Borrings Grammatik er læst; i Regelen er een Stil skreven om Ugen.

- V Cl. Borrings Etudes Pag. 1—62, 105—133, 242—266, 273—278, 284—330. Hele Grammatiken. Een Stiil ugentligt.
- IV Cl. Borrings Læsebog for Mellemclasseer Pag. 106—159, 215 ad fin. Af Borrings Grammatik hele Formlæren, af Syntaren Læren om Artiffen, Adjectiverne og Pronominerne. Een Stiil ugentligt.
- III Cl. Af samme Læsebog Pag. 1—53, 74—90; af Grammatiken er læst Formlæren til de uregelmæssige Verber. I den sidste Deel af Aaret en lille Stiil ugentligt.
- II Cl. Borrings Manuel Pag. 23—41, 81—95, 117—149. Af Borrings Grammatik Substantivernes Declination, Talord, Pronomina, Hjelpeverberne, de 4 Conjugationer og de under Læsningen hyppigst forekommende uregelmæssige Verber.

Religion.

- VII Cl. Gads Lærebog § 1—66, § 102 ad fin. Af det N. Test. i Grundsproget Galaterbrevet og Jacobs Brev.
- VI Cl. Gads Lærebog Pag. 48—160; hele Herslebs Bibelhistorie. Til Bibellæsning er benyttet Apostlenes Gjærninger.
- V Cl. Gads Lærebog Pag. 1—48, 160—196; af Herslebs Bibelhistorie Pag. 195—299. Endeel af Apostlenes Gjærninger er læst.
- IV Cl. Balles Lærebog Cap. VI C. ad fin. Herslebs større Bibelhistorie fra 5te Periode i det G. Test. til 2den Periode i det N. Test. Marci Evangelium er læst.
- III Cl. Balles Lærebog Cap. IV—VI. Herslebs større Bibelhistorie Pag. 1—76. Endeel af Marci Evangelium er læst.

- II Cl.** Valles Lærebog Cap. I—III. Hele Herslebs mindre Bibelhistorie og Endeel Psalmer. Af det G. Test. er læst Endeel af 1ste og 2den Samuels Bog.
- I Cl.** Herslebs mindre Bibelhistorie indtil Jesu Parabler; Luthers lille Catechismus og Endeel Psalmer. Af det G. Test. er læst 1ste Mosebog.

Mathematif.

- VII C. A.** Repetition af det befalede Pensum efter Fallesens rene Mathematif, Doppermanns Geometri, Mundts Stereometri og Ramus's Trigonometri. Desuden er læst Steens Begyndelsesgrunde i den mathematifse Geographi. Een Dpgave ugentligt.
- VII Cl. B.** Af Fallesens rene Mathematif er deels læst, deels repeteret hele Bogen (undtagen Slutningen af 6te og 7de Cap.). Af Mundts Stereometri er læst Pag. 19—32, 34—39, 84—102, 106—110. Af Ramus's Trigonometri det Meste af 1ste og 2det Cap. Steens Begyndelsesgrunde i den mathematifse Geographi. Een Dpgave ugentligt.
- VI Cl.** Af Fallesens rene Mathematif er læst Cap. VIII, X—XII samt Tillægene; det forhen læste repeteret. Af Ramus's Geometri Pag. 112—137; repeteret Pag. 1—51, 53—74, 84—87, 90—92, 99—100. Een Dpgave ugentligt.
- V Cl.** Af Fallesens rene Mathematif er læst Pag. 70—96, 101—121, 168—186, 193—197, samt repeteret Pag. 1—70, 146—167, 199—204. Af Ramus's Geometri er læst Pag. 53—74, 84—87, 90—92, 99—100, samt repeteret Pag. 1—44. Een Dpgave ugentligt.
- IV Cl.** Af Fallesens rene Mathematif er læst Pag. 1—70,

146—167, 199—204. Af Ramus's Geometri Pag. 1—44. En Opgave ugentligt.

- III Cl.** Reguladetri i Brof. I Bogstavregning de 4 Regningsarter efter Bergs Opgaver indtil Decimalbrof.
- II Cl.** Regning med Brof; Reguladetri i hele Tal med Parntagning.
- I Cl.** De 4 Regningsarter i benævnte Tal; Reguladetri hele Tal; Brof.

Naturlære.

- VII Cl. A.** Naturlærens mechaniske Deel repeteret efter Dr. sted og den chemiske Deel læst efter Petersen.
- VII Cl. B.** Naturlærens chemiske Deel læst efter Petersen.

Naturhistorie.

- VI Cl.** Et Cursus i Zoologi efter Bramseus og Dreyers og i Botanik efter Petits Lærebog.
- V Cl.** Af Botaniken er læst den almindelige Deel efter Petits Lærebog, Plantegeographi efter Boll's Omrids af den physiske Geographi; af Zoologien Leddebyr.
- IV Cl.** Speciel Botanik efter Petit, Plantegeographi efter Boll. I Begyndelsen af Skoleaaret Dvølfser i at bestemme Planter efter Petits Tabeller.
- III Cl.** Menneffets, Beendyrenes og Inseffernes Naturhistorie efter Bramsen og Dreyer. I Slutningen af Skoleaaret Dvølfser i at bestemme Planter.
- II Cl.** Beskrivelser af de vigtigste Beendyr's Idre, Leve- maade og Betydning for Menneffene med Benyttelse af Naturalier og Afbildninger samt Bramsens og Dreyers Lærebog som Grundlag. I Slutningen af Skoleaaret Dvølfser i at bestemme Planter.

- I Cl.** Beskrivelser af et Udvalg af Dyr og Insekter som i 2den Cl., dog uden Benyttelse af nogen Lærebog.

Historie.

- VII Cl.** Et fuldstændigt Cursus i Verdenshistorien.
VI Cl. De 3 nordiske Riger, Schweiz og Italien.
V Cl. Folkevandringens og Arabernes Periode (efter Weber); Frankrig, England, Spanien, Portugal, Nederlandene, Tydskland og Schweiz.
IV Cl. Den gamle Historie efter Weber indtil Folkevandringen; den gamle Geographi efter Königsfeldt.
III Cl. Allens Danmarks Historie fra Aaret 1042—1848.
II Cl. Rosfods fragmentariske Historie fra Carl I. i England til Aar 1848; Danmarks Historie efter Allen indtil 1042.
I Cl. Rosfods fragmentariske Historie indtil Carl I. i England.

Geographi.

- VI Cl.** Et fuldstændigt Cursus efter Belschow.
V Cl. Den almindelige Indledning til Geographien og den specielle til Europa, Danmark, Norge, Sverrig, Rusland, Preussen, Tydskland, Nederlandene, Belgien og det brittiske Rige.
IV Cl. Asien, Africa, America, Australien efter Belschow.
III Cl. Belschows Lærebog fra det brittiske Rige til Asien.
II Cl. Belschows Lærebog fra Europa til det brittiske Rige.
I Cl. Zegerslevs mindre Lærebog i Geographien.

I det nye Skoleaar er under Forudsætning af Ministre-

riets Approbation *) paatænkt at bruge følgende Bøger i de forskjellige Classer:

VII C. 3 Latin og Græsk forskjellige Ufsnit af Cicero, Livius, Sølwalderens Profaster (E. Flemmer), Horats, Virgil, Xenophon, Platon, de græske Tragikere og Talere, Homer, Herodot, Alt efter nærmere Bestemmelse. Tregders Litteraturhistorie, Bojesens græske og romerske Antiquiteter, Madvigs latinske Grammatik og græske Syntax, Tregders græske Grammatik, et græsk N. Test., Gads Lærebog, Thortsens Litteraturhistorie, Winthers nordiske Mythologi, Borgens Veiledning til Udarbejdelser, Sneedorff-Birchs Reskriveringslære, Steens mathematisk Geographi, Ramus's Trigonometri, Doppermanns Geometri for **VII A** og Ramus's Geometri for **VII B**, Fallesens Arithmetik, Mundts Stereometri, Müllers chemiske Physik ved Petersen (samt for **VII A** Drstedes mekaniske Physik), Kalandes Logarithmer, Webers Verdenshistorie, Kosods Udtog af Historien, Allens Danmarks Historie, Kongesfeldts gamle Geographi; samt for dem, der læse Hebraisk, en hebraisk Bibel og Whittes Grammatik.

VI C. Ciceros Taler (Madvig), Ufsnit af hans philosophiske Skrifter, af Livius, Virgil, Horats, Herodot, Odysseen, Alt efter nærmere Bestemmelse, Xenophons Memorabilia (Thomsen), Madvigs latinske Grammatik og græske Syntax, Tregders græske Grammatik, Sammes Litteraturhistorie, Bojesens græske og romerske Antiquiteter, Gads Lærebog, Herslebs større Bibelhistorie, Thortsens Litteraturhistorie, Winthers nordiske Mythologi, Borgens

*) Da det er tænkeligt, at en eller anden af disse Bøger vil blive ombyttet med en anden, anmodes vedkommende Disciple om ikke at anskaffe sig de i det Følgende nævnte Bøger uden først nærmere at forespørge sig hos Rector eller Faglæreren.

Beilebning, Sneedorff-Birchs Retfkrivningslære, Borrings Etudes littéraires (4de Udg.), Sammes Stiløvelser (4de Udg.) og Grammatik (7de Udg.), Hjorts tydske Læfebog (poetisk Deel), Lorenzens Stiløvelser, Meyers tydske Grammatik, Ramus's Geometri, Fallesens Arithmetik, Palandes Logarithmer, Bramsens og Dreyers Zoologi og Botanik, Petits Botanik, Webers Verdenfhistorie, Kofods Udtog af Historien, Allens Danmarks Historie, Munthes Geographi ved Belschow, Kongsfeldts gamle Geographi, et Atlas.

V Cl. Ciceros Taler (Madvig), Afsnit af Livius efter nærmere Bestemmelse, Xenophons Anabasis, Madvigs latinste Grammatik, Tregders græske Grammatik, Bojesens romerske Antiquiteter, et dansk N. Test., Gads Lærebog, Herslebs større Bibelhistorie, Borgens Beilebning, Sneedorff-Birchs Retfkrivningslære, Borrings Etudes littéraires (4de Udg.), Sammes Stiløvelser (4de Udg.) og Grammatik (7de Udg.), Hjorts tydske Læfebog (prosaisk Deel, 2den Udg.), Lorenzens Stiløvelser, Meyers tydske Grammatik, Ramus's Geometri, Fallesens Arithmetik, Bramsens og Dreyers Zoologi og Botanik, Petits Botanik, Webers Verdenfhistorie, Kofods Udtog af Historien, Allens Danmarks Historie, Munthes Geographi ved Belschow, Kongsfeldts gamle Geographi, et Atlas.

IV Cl. Julius Cæsars Gallerkrig (Whitte), Ciceros Taler (Madvig), Madvigs latinste Grammatik, Lunds græske Læfebog, Tregders græske Grammatik, et dansk N. Test., Balles Lærebog, Herslebs større Bibelhistorie, Holsts danske poetiske Læfebog, Sneedorff-Birchs Retfkrivningslære, Bojesens danske Grammatik, Borrings franske Læfebog for Mellemclaffer (7de Udg.), Sammes Stiløvelser (5te Udg.) og Grammatik (8de Udg.), Hjorts tydske

Læsebog (prosaikk Deel, 3die Udg.), Lorenzens Stiløvelser, Meyers tydske Grammatik, Ramus's Geometri, Steens Arithmetik, Bramsens og Dreyers Zoologi og Botanik, Petits Botanik, Thriges gamle Historie, Munthes Geographie ved Velschow, Königsfeldts gamle Geographi, et Atlas.

III Cl. Bergs og Möllers latinffe Læsebog, Madwigs latinffe Grammatik, et danff N. Test., Balles Lærebog, Herslebs større Bibelhistorie, Holsts danffe prosaiffe Læsebog, Bojesens danffe Grammatik, Borrings franffe Læsebog for Mellemclasser (7de Udg.), Sammes Stiløvelser (5te Udg.) og Grammatik (8de Udg.), Hjorts tydske Læsebog (prosaikk Deel, 3die Udg.), Lorenzens Stiløvelser, Meyers tydske Grammatik, Ursins Regnebog, Bergs Dpgaver, Proschs større Naturhistorie, Allens Danmarks Historie, Munthes Geographi ved Velschow, et Atlas.

II Cl. En Bibel, en Psalmebog, Katechismus, Balles Lærebog, Herslebs mindre Bibelhistorie, Molbechs danffe Læsebog, Holsts Smaadigte til Udenadslæsning, Bojesens danffe Grammatik, Borrings Manuel (7de Udg.) og Grammatik (8de Udg.), Rungs tydske Læsebog for lavere Classer, Rungs og Jürs Materialier, Meyers tydske Grammatik, Ursins Regnebog, Rabens Regneopgaver, Proschs mindre Naturhistorie, Kosods fragmentariske Historie, Allens Danmarks Historie, Munthes Geographi ved Velschow, et Atlas.

I Cl. En Bibel, en Psalmebog, Katechismus, Herslebs mindre Bibelhistorie, Molbechs danffe Læsebog, Holsts Smaadigte til Udenadslæsning, Rungs tydske Læsebog for lavere Classer, Meyers tydske Grammatik, Ursins Regnebog, Rabens Regneopgaver, Proschs mindre Na-

turhistorie, Kosfods fragmentariske Historie, Jørgerslevs lille Geographi, et Atlas.

Tillæg. Efterat den største Deel af foranstaaende Skolesefterretninger allerede var trykt, har det behaget hans Majestæt Kongen under 2den Juni allernaadigst at forunde Adjunkt Holmstedt Prædicat af Overlærer, samt at forbeholde ham, naar han i sin Tid maatte blive bestiftet til Overlærer i en normeret Plads, Anciennitet i Overlærernes Gagerække efter Overlærer Krægh.

Under 6te Juni er Discipel i VII Cl., Thomas Lund, udmældt af Skolen.

Schema over den offentlige Afgangsexamen og Hovedexamen i Frederiksborg lærde Skole i Aaret 1854.

Fredagen den 23 Juni.

- Rt. 8. Alle Classer Dansk Stil. Ho. Ko. L. Kn. He.
 " 4. VII Cl. Latinf. Versjon, VI—III Cl. Latinf. Stil, II og I Cl. Regning. D. Kn. Ko. B.

Løvdagen den 24 Juni.

- Rt. 8. VII Cl. Latinf. Stil, VI Cl. Tydsk Stil. Ho. B.
 " 4. VII og VI Cl. Arithmetisk Dpgave. Ko.

Mandagen den 26 Juni.

- Rt. 8. VII og VI Cl. Geometrisk Dpgave, V—III Cl. Mathematisk Dpgaver og Regning. Ko. Kn. Ho.

Mandagen den 10 Juli.

- Rt. 8. VII Cl. Religion og Hebraisk. B. Ko. He.
 " 5. VI Cl. Geographi. Ko. R. F.

- Rl. 8. III Cl. Naturhistorie. Kn. Ho. L.
 " 12. V Cl. Naturhistorie. Kn. Ho. L.
 " 5. IV Cl. Franff. B. D. He.

Tirsdagen den 11 Juli.

- Rl. 8. VII Cl. B. Latin. F. D. R.
 " 12. V Cl. Franff. B. Ks. He.
 " 5. III Cl. Latin. R. D. F.
 " 8. VI Cl. Naturhistorie. Kn. Ho. L.
 " 12. IV Cl. Naturhistorie. Kn. Ho. L.
 " 5. II Cl. Tydsk. He. L. B.

Onsdagen den 12 Juli.

- Rl. 8. VII Cl. A. Mathematisk. Ho. R. Kn.
 " 5. VI Cl. Historie. Ks. D. F.
 " 8. III Cl. Franff. B. L. He.
 " 12. V Cl. Religion. B. Ks. He.
 " 5. IV Cl. Mathematisk. Ho. R. Kn.

Torsdagen den 13 Juli.

- Rl. 8. VII Cl. Historie. Ks. D. F.
 " 5. VI Cl. Latin. D. R. F.
 " 8. V Cl. Mathematisk. Ho. R. Kn.
 " 1. I Cl. Historie og Geographi. Lo. R. He.
 " 5. II Cl. Dansk. H. B. Kn.

Fredagen den 14 Juli.

- Rl. 8. VII Cl. B. Mathematisk. Ho. R. Kn.
 " 12. VI Cl. Franff. B. D. F.
 " 5. V Cl. Tydsk. L. D. R.
 " 8. III Cl. Religion. B. Ks. L.
 " 12. IV Cl. Tydsk. L. Ho. He.
 " 5. II Cl. Franff. He. B. Kn.

Lørdagen den 15 Juli.

- Kl. 8. VII Cl. Physik. Ho. R. Kn.
 " 12. VI Cl. Religion. B. Kn. He.
 " 5. V Cl. Latin. D. R. F.
 " 8. III Cl. Historie og Geographi. L. Ks. He.
 " 12. IV Cl. Historie og Geographi. R. Ks. L.
 " 5. II Cl. Historie og Geographi. L. Ho. Ks.

Mandagen den 17 Juli.

- Kl. 8. VI Cl. Græsk. D. R. F.
 " 12. IV Cl. Latin. R. D. F.
 " 5. V Cl. Græsk. R. D. F.
 " 8. II Cl. Naturhistorie. Kn. Ho. L.
 " 12. I Cl. Religion og Naturhistorie. B. Kn. L.
 " 5. III Cl. Tydsk. L. B. He.

Tirsdagen den 18 Juli.

- Kl. 8. VII Cl. A. Latin. F. D. R.
 " 5. IV Cl. Græsk. R. D. F.
 " 8. VI Cl. Mathematisk. Ho. Kn. He.
 " 5. I Cl. Tydsk og Dansk. He. L. B.

Onsdagen den 19 Juli.

- Kl. 8. VII Cl. Græsk. F. D. R.
 " 5. VI Cl. Tydsk. L. D. He.
 " 8. V Cl. Historie og Geographi. Ks. L. Ho.
 " 12. IV Cl. Religion. B. Ks. He.
 " 5. II Cl. Religion. B. Ks. Kn.

Torsdagen den 20 Juli Kl. 8 Formiddag holdes Pro-
 ven over de nyanmeldte Disciple. Fredagen den 21 Juli
 foretages Censuren. Lørdagen den 22 Juli Kl. 10 foretages
 Translocationen samt Proclamationen af Afgangsexamens

Udsald. Onsdagen den 23 August tager Underviisningen for det nye Skoleaar sin Begyndelse.

Disciplenes Fædre og Bærger samt andre Skolens Belyndere indbydes herved til at beære den mundtlige Deel af Afgangseramen og Hovedexamen, samt Translocationen og Proclamationen af Afgangseramen med deres Nærværelse.

Frederiksborg lærde Skole, i Juni 1854.

H. M. Flemmer.

Fortsættelse og Tillæg

til det i Aaret 1851 forfattede

Realcatalog

over

Frederiksborg lærde Skoles Bibliothek.

XI. Fortegnelse over physiske Apparater.

1. Diagonalmaskine.
2. Cardans Lampe.
3. Vægtstang, een- og toarmet.
4. Dobbeltkegle.
5. Cylinder med Skraaplan.
6. Polygon til at vise Tyngdepunktets Beliggenhed.
7. Skraaplan med Vogn og Lodder.
8. Vægt, som tillige kan tjene til hydrostatisk Vægt, med Cylinder i Hylster.
9. En Æske med Vægtlodder, samt 12 Stk. Vægtlodder med Kroge.
10. Et Sæt Tridser med Stativ.
11. Model af et Gangspil.
12. Do. af Skruen uden Ende.
13. Do. af en Skruepresse.
14. Archimedes's Skrue.
15. Et Niveau.
16. Pascals Vaser med 3 Glas.
17. Samqvemhavende Ror.
18. Apparat til at vise Principet for Brahmas Vandtrykspresse.
19. En Flydevægt med Maalestok.
20. Nicholsons Flydevægt af Glas med Glascylinder.
21. Haarrørsapparat.
22. Vinkelplader til at vise Haarrørsvirkningen.
23. Barometerrør med Jernhane og Kop.
24. Barometer med Spidsindstilling og Thermometer.
25. En Model af en Nonius.
26. En Flaske med Qviksølv.
27. En Luftpumpe med 2 Glasklokker og Ror til at vise Faldet i det lufttomme Rum, samt Blæresprængningsapparat.
28. Model af en Hane til Luftpumpen, samt af en Firegangshane.
29. Herons Vandspring.

30. Magdeburger-Halvkugler.
31. Flaske til Luftveining.
32. Model af en Sug- og Trykpompe med Vindkjedel.
33. En enkelt og en sammensat Hævert.
34. Et Tantalusbæger.
35. To cartesianske Djævle med Glas.
36. Atwoods Faldmaskine.
37. Centrifugalmaskine med Tilbehør.
38. Mariottes Stødmaskine.
39. En Marmorplade med Elfenbeenskugle.
40. Apparat til at vise Vandets Udstømning.
41. Ørstedes Vandsammentrykningsapparat med tilhørende Trykmaalere.
42. Monochord.
43. 2 Messingplader til Klangfigurer, med Bue.
44. Et Blikrør med forskydelig Bund og Stemgaffel.
45. Elliptisk Kar til at vise Bølgernes Vexelindgreb.
46. Chladnis Tonemaaler.
47. Seebechs Skive.
48. Vinkelspeile.
49. Et Haudspeil og Buespeil.
50. Et Prisme.
51. Et achromatisk Prisme.
52. Et dobbeltbrydende Do.
53. Et Samleglas og et Spredeglass.
54. En achromatisk Kikkert.
55. En Loupe med 2 Glas.
56. Et Mikroskop med 3 Lindser.
57. Et Camera obscura.
58. Farveskive med Suure og Skrnetvinge.
59. Berzelius's Lampe.
60. En Spirituslampe.
61. Pyrometer.
62. Blæserør.
63. 2 Thermomètre.
64. Maximum- og Minimumthermometer.
65. Differentialthermometer.
66. En Aeolipila.
67. En Vandhammer.
68. Et Kryophor.
69. En Skaal til Leidenfrosts Forsøg.
70. To Brændspeile paa Stativer.
71. Apparat til at koge Vand ved Damp.
72. Dampkjedel med Cylinder og Trefod.

73. To Magnetstænger i Trækasse.
 74. En Magnetnaal paa Fod.
 75. Inclinationsnaal.
 76. Træelektrometer.
 77. Coulombs Elektrometer.
 78. En Elektriseermaskine med en Leidner Flaske og et
Batteri af 4 Elementer, samt Udlader med Glas-
skaft og Isoleerskammel.
 79. Elektrisk Hjul.
 80. Elektrisk Leeg.
 81. Elektrophor.
 82. Et Panelektrikon.
 83. Voltas Soile med 50 Pladepar.
 84. Galvanisk Kulapparat med 6 Elementer.
 85. Vanddecomposition's-Apparat.
 86. Galvanoplastisk Apparat.
 87. Apparat til det elektromagnetiske Grundforsøg.
 88. Elektromagnetisk Multiplikator.
 89. Elektromagnetisk Telegraph efter Wheatstones Princip.
 90. Stativ til en Elektromagnet.
 91. En Magnetiseerspiral.
 92. En Inductionsrolle.
 93. Et enkelt thermoelektrisk Apparat.
 94. Et sammensat thermoelektrisk Apparat, med Skjerm til
begge Sider.
 95. Daniells Hygrometer.
 96. Et Planetarium.
 97. En Hestesko-Magnet.
 98. En Dampmaskine, Gjennemsnitsmodel af Træ, fremstil-
lende den Wattske Lavtryksmaskine.
 99. Et elektromagnetisk Pompeværk.
 100. Forskjellige Redskaber, samt noget Værktoi.
-

XII. Mineralogisk Samling.

A. Oryktognostiske Mineralier.

A. Elementer.

1. Kobber med Chabasit paa Dolerit-Mandelsteen. Naalsø. Færo.
2. Sølv, gedigent i Hornblendeskifer. Kongsberg.
3. Graphit i en granitagtig Steen. Upernavik. Grønland.
4. Anthracit.
5. Svovl, krystallinisk.
6. Arseniksølv, indsprængt i Hornblendeskifer. Cordova.

B. Svovlforbindelser.

7. Kobbergløds, djerv. Sverrig.
8. Blende, krystallinisk. Chili.
9. Blygløds, krystallinisk.
10. Blygløds, krystallinisk.
11. Zinnober. Zweibrücken.
12. Kobberkiis, krystalliseret i sammenvoxne Krystaller, paa Tungspath.
13. Kobberkiis, djerv.
14. Broget Kobbermalm.
15. Graa Spydgøds, bladet krystallinisk.
16. Rødgølden. Andreasberg.
17. Arsenikkiis, krystalliseret med Blende.
18. Gødskobøld, nogle løse Krystaller.
19. Svovlkiis, krystalliseret i Terning og Pentagonal-Dodecaedre.
20. Svovlkiis paa Quarts.
21. Svovlkiis, tæt.
22. Molybdængøds, med gul Glimmer paa Quarts.

c. *Uttede Forbindelser.*a) **Sammensatte efter Formlen R.**α) *Kiselsyre & kiselsure Salte.*

23. Bjergkrystal, to sammenvoxede Krystaller paa Kalkspath. Kongsberg.
24. Quartz, druseformig krystalliseret.
25. Quartz, tæt.
26. Amethyst, krystalliseret. Oberstein. Pfaltz.
27. Chalcedon, stalaktitisk. (Doublet).
28. Chrysopras.
29. Rosenquarts.
30. Hornsteen.
31. Træsteen.
32. Jaspis, rød, med indblandet Chalcedon.
33. Baandjaspis.
34. Flint, sort.
35. Agat, en sleben Plade.
37. Halvopal. Madrid.
38. Kiselsinter.
39. Augit, 4 løse Krystaller.
40. Augit, tæt, med Olivin.
41. Straalsteen, krystalliseret i Kalkspath.
42. Asbest, hvid, traadet.
43. Bjergtræ. Schneeberg.
44. Hornblende. Arendal.
45. Hornblende, tæt. Arendal.
46. Anthophyllit. Kongsberg.
47. Kisel-Malachit.
48. Serpentin.
49. Talk.
50. Cyanit.
51. Sapphirin, djerv, med Glimmer. Grønland.
52. Staurolith, en Tvilling.
53. Kaolin.
54. Orthoclas, krystalliseret paa Granat. Arendal.
55. Feldspath, almindelig bladig, med Quartz og Glimmer.
56. Adular. Arendal.
57. Labradoriserende Orthoclas med Hornblende, sleben. Laurvig.
58. Skapolith, krystalliseret.

59. Leucit, løse krystallinske Stykker.
60. Obsidian.
61. Chabasit, krystalliseret med Stilbit paa Mesole.
Naalso. Færø.
62. Stilbit med Mesotyp.
63. Natrolith, straalet. Fra Würtemberg.
64. Mesotyp.
65. Analcim, krystalliseret paa Mandelsteen.
66. Apophyllit, i tydelige Krystaller paa Mesotyp.
67. Epidot, en utydelig krystallinsk Masse.
68. Vesuvian, krystallinsk.
69. Granat, et stort Rhombododecaeder.
70. Granat, to mindre Rhombododecaeder.
71. Granat, flere sammenvoxede med Combination af
Rhombododecaedre og Lencitoedre.
72. Granat, tæt.
73. Kolophonit.
74. Glimmer.
75. Glimmer, krystallinsk.
76. Pyrop, løse afrundede Korn.

β) Svovlsure & borsure Salte.

77. Tungspath, Brudstykke af en stor Krystal.
78. Tungspath, bladet, krystallinsk. Kongsberg.
79. Gips, en til alle Sider udviklet Krystal.
80. Gips, straalet. Riga.
81. Gips, tæt. Segeberg.
82. Boracit, krystalliseret i tæt Gips. Lüneburg.
83. Turmalin, krystalliseret i Quarts. Andreasberg.
84. Turmalin, rød, med Lepidolith.
85. Axinit, krystalliseret. Dauphiné.

b) Sammensatte efter Formlen R^2 .

86. Coboldblomst.
87. Uranglimmer, krystallinsk.

c) Sammensatte efter Formlen R .

a) Iltet.

88. Bruunsteen, bladet i Bruddet. Erzgebirge.
89. Tinsteen, krystalliseret i Combination af Prismer og
Quadratocædret. England.

90. Vadskeftin.
 91. Rutil, to løse Stykker.

β) Salte.

92. Kalkspath, et primitivt Rhomboeder.
 93. Kalkspath, krystalliseret i et sexsidet Prisme og et Rhomboeder paa Granat og Epidot. Arendal.
 94. Kalkspath, krystalliseret i Skalenoedre.
 95. Kalkspath, i spidse Rhomboedre udkrystalliseret i en forstønet Bivalve. Island.
 96. Skiferspath.
 97. Kalkstalaktit.
 98. Kalksinter, sleben. Carlsbad.
 99. Forstøningsførende Kalksteen. Gibraltar.
 100. Marmor.
 101. Dolomit.
 102. Blyspath.
 103. Malachit, straalet, krystallinisk.
 104. Kobberlazur med Malachit paa Tungspath. Sahlfeld.

d) **Sammensatte efter Formlen R².**

105. Rubin, et enkelt Brødstykke.
 106. Smergel.
 107. Jernglønds, krystalliseret med Quarts. Elba.
 108. Rødjernsteen.
 109. Bruunjernsteen.
 110. Myremalm.
 111. Magnetjernsteen, djerv. Norge.

d. Chlor og Fluorforbindelser.

112. Kogsalt, rødlig, blødet.
 113. Steensalt, stænglet. Østerrig.
 114. Apatit, i rhomboedriske Prismer.
 115. Flusspath, krystalliseret i Terninger. England.
 116. Flusspath, grønlig. Siberien.
 117. Topas, et rullet Stykke.
 118. Kryolith. Grønland.

B. En Suite Bjergarter og Forsteninger,
navnlig til at oplyse Skandinaviens
geognostiske Forhold.

A. Almindelige Bjergarter.

a) Plutoniske Bjergarter.

- 119. Granit. Skandinavien.
- 120. Granit. Skandinavien.
- 121. Hornblendeskifer.
- 122. Sienit.
- 123. Dionit.
- 124. Basalt.
- 125. Porphyr.
- 126. Mandelsteen (Doublet).

b) Metamorphiske Bjergarter.

- 127. Gneis. Skandinavien.
- 128. Glimmerskifer.
- 129. Glimmerskifer med Granater.

c) Neptuniske Bjergarter.

- 130. Leerskifer.
- 131. Sandsteen, rødagtig. Leipzig.
- 132. Sandsteen, dannet om Kanonerne paa et 1720 ved
Anholt strandet Krigsskib, optaget 1847.
- 133. Conglomerat.
- 134. Overgangskalk. Sverrig.
- 135. Koralkalk. Faxø.
- 136. Kalksteen, løs. Maastricht.
- 137. Ærtesteen. Carlsbad.
- 138. Talkskifer, med Granater.

B. Speciellere Bjergarter og Forsteninger.

a) Urformationen.

- 139. Granit. Bornholm.
- 140. Granit. Bornholm.
- 141. Flusspath i Granit. Nexø. Bornholm.

142. Hornsteen. Bornholm.
 143. Brudstykker af en Grønsteergang. Bornholm.

b) Overgangsformationen.

144. Overgangssandsteen. Nexø Steenbrud. Bornholm.
 145. Grøn Skifer fra Overgangsformationen. Bornholm.
 146. Alunskifer. Overgangsform. Bornholm.
 147. Overgangskalk (Cementsteen). Bornholm.
 148. Anthracolith. Overgangsform. Bornholm.
 149. Overgangssandsteen med Bivalver. Ramsåsa. Skaane.
 150. Overgangskalk med Bivalver. Osmundsbjergel. Dalarne.
 151. *Olenus gibbosus*, i Alunskifer. Andrarum. Skaane.
 152. *Trilobites alatus*. Overgangsformation. Andrarum. Skaane.
 153. *Orthocera*, Overgangsformation. Skaane.
 154. *Terebratula Wilsonii*. Overgangsformation. Gothland.
 155. *Leptaena depressa*. Overgangsformation. Gothland.

c) Secundære Dannelser.

156. Kobberskifer med *Palæoniscus Freislebeni*. Ag. Eisleben.
 157. Dolomit. Durham.
 158. Keupersandsteen med Planteforsteninger. Hør. Skaane.
 159. Jernsteen fra den jernførende Kulformation. Bornholm.
 160. Leer med *fucus Targionii*. Jernfri Kulformation. Bornholm.
 161. Kul fra Bornholm.
 162. Kul fra Grønland.
 163. Kalk fra Grønsandsformationen. Skaane.
 164. Grønsandsteen. Lellinge. Sjælland.
 165. Saltholmskalk. Aashøi. Sjælland.
 166. Faxøkalk. Kridtformation. Faxø.
 167. Liimsteen. Kridtformation. Stevns Klint.
 168. Blegekridt. Kridtformation. Jylland.
 169. Flint, sort, fra Skrivekridtet. Møens Klint.
 170. Flint, gul, fra Blegekridt. Jylland.
 171. Haifisketand. Kridtformation. Faxø.

172. *Brachiurus rugosus*. Kridtformation. Faxø.
 173. *Belemnites mucronatus*. Kridtformation. (Grøn-
 sand.) Skaane.
 174. *Nautilus danicus*. Kridtformation. Faxø.
 175. *Pleurotomaria*. (*Trochus niloticiformis*.) Kridt-
 formation. Faxø.
 176. *Cypræa*. Kridtformation. Faxø.
 177. *Mytilus unguatus*. m. u. H. Kridtformation. Faxø.
 178. *Arca*. Kridtformation. Faxø.
 179. *Pecten lævis*. Kridtformation. (Grønsand.) Skaane.
 180. *Spondylus truncatus*. Kridtformation. (Grøn-
 sand.) Skaane.
 181. *Exogyra auricularis*. Kridtformation. (Grøn-
 sand.) Skaane.
 182. *Ostrea reflexa*. m. u. H. Kridtformation. Faxø.
 183. *Ostrea diluviana*. Kridtformation. (Grønsand.)
 Skaane.
 184. *Terebratula flustracea*. Kridtformation. Faxø.
 185. *Crania nummulus*. Kridtformation. (Grønsand.)
 Skaane.
 186. *Ananchytes ovata*. Kridtformation. (Limsteen.)
 Stevns Klint.
 187. *Galerites*. Kridtformation. Moens Klint.
 188. *Cyathidium holopus*. m. u. H. Kridtformation.
 Faxø.

d) Tertiærformationen.

189. Sandsteen. Brunkulformation. Sylt.
 190. Brunkul. Brunkulformation. Jylland.
 191. Rav, opskyllet af Havet.
 192. *Cassidaria echinofora*. Brunkulformation. Sylt.
 193. *Fusus corneus*. Brunkulformation. Sylt.
 194. *Dentalium striatum*. Brunkulformation. Sylt.

C. Islandske Mineralier og Bjergarter.

195. Svovl. Krisuvik. Island.
 196. Hversalt. Krisuvik. Island.
 197. Kalkspath, et primitivt Rhomboeder. Island.
 198. Stilbit, krystalliseret. Island.
 199. Mesotyp, krystalliseret. Island.

200. Heulandit, krystalliseret. Island.
 201. Jaspis, rød. Island.
 202. Chalcedon. Island.
 203. Kiselsinter. Geiser. Island.
 204. Baulit, en Kloftlava fra Baula. Island.
 205. Havnefjordit, med Augit, fra Havnefjord. Island.
 206. Christianit (Anorthit). Selfjeld. Island.
 207. Obsidian, glindsende sort. Hrafninnahraun. Island.
 208. Obsidian med zeolithagtigt Mineral. Hrafninnahraun. Island.
 209. Pimpsteen, paa Overgang til Obsidian. Hrafninnahraun. Island.
 210. Ældre rødguul Lava. Rangarbotnar. Island.
 211. Lava. Raudalda. Island.
 212. Tufagtig Lava. Raudalda. Island.
 213. Ny Lava fra Heklas sidste Udbrud 1845. Island.
 214. Ny Lava (1845). Hekla. Island.
 215. Ny Lava (1845). Hekla. Island.
 216. Porøs Lava. Egstri Rangarbotnar. • Island.
 217. Salt, udskilt i Klofterne paa Hekla. Island.
 218. Surturbrand. Briamslækr. Island.

D. Færøiske Mineralier og Bjergarter.

219. Kalkspath, krystalliseret i primitivt Rhomboeder. Færø.
 220. Kalkspath i gule terninglignende Rhomboedre. Færø.
 221. Grøn Jaspis med Chalcedon. Færø.
 222. Cacholong. Færø.
 223. Stilbit, krystalliseret. Færø.
 224. Stilbit, krystalliseret paa Doleritmandelsteen. Naalø. Færø.
 225. Stilbit, krystalliseret paa Doleritmandelsteen. Færø.
 226. Chabasit, melkehvide Krystaller paa Mandelsteen. Færø.
 227. Chabasit, krystalliseret med Stilbit. Færø.
 228. Chabasit, krystalliseret med Stilbit. Færø.
 229. Chabasit med Mesole. Færø.
 230. Apophyllit, krystalliseret med blaaagtig Kalkspath. Færø.

231. Apophyllit, krystalliseret med Stilbit paa Mesole. Færo.
 232. Apophyllit i naaleformige Krystaller paa Mesole. Færo.
 233. Mesole. Færo.
 234. Mesole med Stilbit paa Doleritmandelsteen. Færo.
 235. Heulandit paa Mandelsteen. Færo.
 236. Grønjord. Færo.

E. Forsteningssamling.

a) Planteforsteninger.

1. Rhamnus Decheni. Weber.
2. Ecthonium Sophiae. Weber.
3. Pecopteris dentata. Brgn.
4. Sphenopteris elegans. Sternb.
5. Neuropteris conferta. Sternb.
6. Chondrites antiquus. Gö.
7. Sphærococcites granulatus. Br.
Algacites granulatus. Schl.
8. Fucoides intricatus. Brgn.
9. Equisetum columnare. Brgn.
10. Tyingodendron pachyderma. Brgn.
11. Cupressinoxylum uniradiatum. Go.

b) Foraminiferer.

12. Amphistegina Hauerii. d'O.

c) Uægte Koraller.

13. Pleurodictyum problematicum. Gf.
14. Calamopora spongites. Gf.
15. Cyathophyllum quadrigeminum. Gf.
16. Cyathophyllum cæspitosum. Gf.
17. Chætites radians. Fisch.

d) Ægte Koraller.

18. Stylina limbata. Edw.
Astræa limbata. Gf.

19. *Thecosmilia trichotomam.* Edw.
20. *Turbinolia sinuosa.* Brgn.

e) Svampe.

21. *Scyphia subfurcata.* Roe.
22. *Tragos acutimargo.* Roe.
22 b. *Scyphia reticulata.* Gf.
23. *Orbitulites denticularis.* Lk.

f) Bryozoer.

- 23 b. Bryozoer i Limestone.

g) Graptolither.

24. *Graptolithus.*

h) Echinider.

25. *Laganum alternatum.* Ag.
26. *Clypeaster Kleinii.* Gf.
27. *Hemiaster obesus.* Ag.
28. *Spatangus retusus.* Lm.
29. *Galerites subnuculus.* Lm.
29 b. *Ananchytes ovata.*
30. *Cidarites coronatus.* Gf.

i) Crinoider.

31. *Pentacrinites pentagonalis.* Gf.
32. *Apioocrinites rosaceus.* Schl.
33. *Eocrinites liliiformis.* Schl.
34. *Pentremites pyriformis.* Say.

k) Brachinopoder.

35. *Productus aculeatus.* Schl.
36. *Spirifer attenuatus.* Phil.
37. *Spirifer speciosus.* Schl.
38. *Spirifer lævicosta.* Br.
39. *Spirifer lævigatus.* Bu.
40. *Spirifer cardio spermiformis.* Bu.
Orthis biloba. Davids.
41. *Orthis (Leptæna) alternata.* Cour.

- 42. *Orthis testudinaria*. Dalm.
- 43. *Atrypa reticularis*. Dalm.
Terebratula prisca.
- 44. *Terebratula linguata*. Bu.
- 45. *Terebratula Henrici*. Barr.
- 46. *Terebratula concentrica*. Br.
- 47. *Terebratula vulgaris*.
- 48. *Terebratula varians*. Schl.
- 49. *Terebratula insignis*. Schübl.
- 50. *Terebratula sella*. Sw.
- 50b. *Terebratula flustra*.
- 50c. *Terebratula subglobosa*.
- 51. *Pentamerus Sieberi*. Bu.
- 52. *Stringocephalus Burtini*. Sandb.
- 53. *Calceola sandalina*. Lm.

1) Muslinger.

- 54. *Exogyra aquila*. Sw.
- 55. *Gryphæa arcuata*. Lm.
- 55b. *Gryphæa vesicularis*. Schl.
- 56. *Plagiostoma lineatum*. Voltz.
Lima lineata. Gf.
- 57. *Pterinea arduennensis*. Steing.
- 57b. *Mytilus angulosus*. Schl.
- 58. *Inoceramus concentricus*. Sw.
- 59. *Pentunculus crassus*. Phil.
- 59b. *Arca oblonga*. Schl.
- 60. *Cyrena exarata*. Br.
- 60b. *Cyprina islandica*. Lm.
- 61. *Megalodon cucullatus*. Gf.
- 62. *Trigonia costata*. Sw.

m) Snegle.

- 63. *Bellerophon primordialis*. Schl.
- 64. *Globulus ambulacrum*. Sw.
- 65. *Natica glaucinoides*. Sw.
- 66. *Natica Gregorea*. Barr.
- 67. *Turritella terebralis*. Lm.
- 68. *Trochus lævis*. Mü.
- 68b. *Pleurotomaria niloticiformis*.
- 69. *Enomphalus catillus*. Sw.
- 70. *Murchisonia intermedia*. d'Archiac.

- 71. *Paludina multiformis*. Br.
- 72. *Cerythium cinctum*. Br.
- 73. *Fusus bulbiformis*. Sw.
- 74. *Fusus Burdigalensis*. Grat.
- 75. *Pyrula rusticula*. Lm.
- 76. *Pleurotoma granulato-cincta*. Mü.
- 77. *Buccinum arcuatum*. Schl.
- 77b. *Cypræa bullata*. Schl.
- 78. *Cyclostoma bisulcatum*. Ziet.
- 79. *Helix alloides*. Thom.

n) Blæksprutter.

- 80. *Goniatites retrorsus*. Bu.
- 81. *Ceratites nodosus*. De H.
Ammonites undatus. Alb.
- 82. *Ammonites Beudanti*. Brgn.
- 83. *Ammonites polygyratus*. Mü.
- 84. *Ammonites Lamberti*. Sw.
- 85. *Ammonites Walcottii*. Sw.
- 86. *Ammonites Amaltheus*. Schl.
- 87. *Scaphites pulcherrimus*. Roe.
- 88. *Nautilus Bouchardianus*. d'O.
- 88b. *Nautilus fricator*. Beck.
- 89. *Spirula compressa*. Gf.
- 90. *Orthoceratites gregaroides*. Sw.
- 90b. *Orthoceratites* sp.
- 91. *Belemnites dilatatus*. Blv.
- 92. *Belemnites paxillosus*. Schl.
- 92b. *Orthoceratites* sp.
- 92c. *Belemnites* sp.

o) Krebsdyr.

- 93. *Cyterina balthica*. Wahl.
- 94. *Phacops latifrons*. Br.
- 95. *Ellipsocephalus Hoffi*. Zenk.
- 96. *Trinucleus Barrandi*. Cord.
- 96b. *Brachyurites rugosus*. Schl.

p) Fiske.

- 97. *Leuciscus papyraceus*. Ag.
- 98. *Leptolepis sprattiformis*. Ag.

99. Palæoniscus Freieslebeni. Ag.
 100. Palæoniscus Duvernoy. Blv.
 100b. Tand af en Hai (Oxyrhinus).

q) Krybdyr.

101. Gipsafstøbning af en Ichtyosaurusflue.
 102. Do. af en Pterodactylus.
-

F. En Suite Krystalmodeller.

a) Henhørende til det sphæroedriske System.

1. Rhombedodecaedret.
2. Lencitoedret.
3. En Combination af Terningen, Octaedret, Rhombedodecaedret og de 3 holosphæroedriske Icositetredre.

b) Til det rhomboedriske System.

- 4-8. Quartzens Krystalform.

c) Til det pyramidale System.

9. Apophyllitens Krystalform.
 10-11. Zirconens Krystalform.
 12. Vesuvianens Krystalform.

d) Til det prismatiske System.

- 13-15. Tungspathens Krystalform.
 16. Augitens Krystalform.
-

XIII. Zoologisk Samling.

A. Skeletter og Cranier.

Skelet af *Cebus* sp.

- — *Vespertilio* sp.
- — *Canis familiaris*.
- — *Gallus domesticus*.
- — *Anas mollissima*.
- — *Agama colonorum*.
- — *Rana oxypinnus*.
- — *Rana* sp.
- — *Gadus morrhua*.

Skal af en *Testudo* (Hovedet mangler).

Ryg- og Brystskjold af en *Testudo**).

Cranium af et Menneske.

- — *Erinaceus Europæus*.
- — *Talpa Europæa*.
- — *Felis domestica*.
- — *Canis vulpes*.
- — *Mustela Martes*.
- — *Ursus maritimus*.
- — *Meles Taxus*.
- — *Phoca Grønlandica*.
- — *Cystophora borealis*.
- — *Lepus cuniculus*.
- — *Lepus variabilis*.
- — *Ovis aries*.
- — *Equus caballus*.
- — *Sus scrofa*.
- — *Delphinus phocæna*.
- — *Strix otus*.
- — *Larus leucopterus*.
- — *Anas acuta*.

*) Skjænket af Discipel C. Spang.

B. Udstoppede Pattedyr og Fugle.

a) Pattedyr.

Inuus cynomolgus.
Vespertilio murinus.
Vespertilio auritus *).
Sorex vulgaris.
Mustela vulgaris **).
Sciurus vulgaris.

b) Fugle.

Astur Nisus ***).
Buteo Lagopus.
Strix flammea.
Lanius excubitor.
Turdus merula.
Sylvia rubecula.
Cypselus apus.
Caprimulgus Europæus.
Alauda arvensis.
Emberiza citrinella.
Pyrrhula vulgaris ♂ et ♀.
Pica caudata.
Trochilus sp.
Merops apiaster.
Picus major.
Cuculus canorus †).
Ramphastos sp.
Psittacus sp.
Columba domestica.
Tetrao Islandorum.
Charadrius hiaticula.
Tringa Alpina.
Ardea stellaris.
Gallinula chloropus.
Larus canus.
Anas glacialis.

*) Skjænket af Adj. Knæckenborg.

***) — — Proprietair Hertel.

***)) — — Adj Hertel.

†) — — Disciplene Landsperg.

Podiceps cristatus *).

Podiceps rubricollis.

Skind af *Mormon fratercula*, *Mergus atle*, *Anas mollissima*
♀, *Anas glacialis* **).

C. Krybdyr, Padder og Fiske i Spiritus.

a) Krybdyr.

Chamæleon Africana.

Thecadactylus rapicauda.

Iguana sp.

Anolis cristatellus.

Scincus sp. Vestindien.

Scelotes striatus. Brasilien.

Amphisbæna.

Naja tripudians.

To ubestemte Slangearter ***).

Hydrophis og en Træslange.

En Snogeham †).

b) Padder.

Bufo variabilis pullus.

Triton punctatus med Gjæller.

Triton punctatus ♂ et ♀.

Axoloteles sp.

Coecilia sp.

c) Fiske.

Chætodon sp.

Echeneis remora. Vestindien.

Hippocampus sp.

Ostracion sp.

Petromyzon fluviatilis. Øresund.

*) Skjænket af Disciplene Fensmark.

**) — — Colonibestyret Arntz.

***) — — Discipel Chr. Petersen.

†) — — Discipel H. Arntz.

D. Krebsdyr, deels tørrede, deels i Spiritus.

a) **Decapoder.**

Astacus fluviatilis.
Scyllarus arctos.
Cenobita sp.
Carcinus mænas ♂.
Hyas araneus ♀.
Portunus plicatus.
Thalamites crucifera.
Nautilograpsus minimus ♂ & ♀.
Inachus scorpio. Hirtsholmene.

b) **Stomatopoder.**

Leucifer sp.
Phyllosoma sp.
Erichtus sp.
Squilla Desmarestii.

c) **Amphipoder.**

Gammarus sp.
Lysianassa lagena. Rhdt.

d) **Isopoder.**

Idothea sp.
Anilocra sp. St. Croix.
Ega sp.

e) **Læmodipoder.**

Caprella septentrionalis. Kr. Grønland.
Cyamis ceti.

f) **Entomostraceer.**

Branchipus stagnalis. Grønland.
Daphnia sp. *ibid.*

g) Snyltekrebs.

Caligus sp.
 Lernæopoda elongata.
 Lernæa branchialis.
 Condracanthus gibbosus.

h) Cirripeder.

Pentalasmis anatifera i Spiritus.
 Do., tørret.
 Balanus med og uden Laag.
 Coronula paa Hvalskind.

E. Edderkopper og Tusindbeen.

Trombidium.
 Scorpio sp.
 Scolopendra sp. St. Thomas.

F. Ledorme.**a) I Spiritus.**

Aphrodite aculeata. Færøerne.
 Amphinome sp.
 Lepidonote sp.
 Nereis sp.
 Sabella sp. Vestindien.
 Cirrhatulus borealis.
 Priapulus caudatus.
 Hirudo sp. Ostindien.

b) Tørrede.

Serpula triquetra Rør.
 Ormrør, hindede.
 Do., sammensat af Muslingskaller.

G. Indvoldsorme i Spiritus.

Gordius aquaticus.
 Ascaris sp.
 Echinorhynchus gigas.
 Echinorhynchus sp.
 Distoma hepaticum.
 Hexacotyle.
 Tristoma Hippoglossi.
 Ligula sp.
 Echinococcus.

H. Bløddyr.

a) I Spiritus.

Ommatostrephes Bartrami.
 Clio sp. (Cleodora autt.)
 Donax cuneata.
 Sanguinolaria rugosa.
 Patella vulgata. Færø.
 Chiton albus. 2 Stkr. Grønland.
 Doris liturata. Grønland.
 Clio borealis. do.
 Akera bullata. Hofmansgave.
 Arion ater. 2 Stkr.
 Haliotis tuberculata.
 Littorina litorea med Laag. 2 Stkr. Grønland.
 Anodonta anatina. Sorø. 2 Stkr.
 Unio pictorum. Sjælland.
 Tritonium undatum. Grønland.

**b) En Conchyliesamling, bestaaende af 216
 Arter i c. 300 Individuer.**

I. Blæksprutter.

Nautilus pompilius. L.
 Spirula fragilis. Lam.
 Næbbet af en tiarmed Cephalopod.

2. Muslinger.

- Aspergillum Javanum*. Lam. Ostindien.
Pholas pusillus. L. Vestindien.
Solen Eusis. L. Færo.
Mya arenaria. L. Danmark.
Saxicava rugosa. L. Nordsoen.
 Et Stykke Cementsteen, gjennemboret af S. r. England.
Sanguinolaria deflorata. L. Ostindien.
Tellina fausta. Dillr. Vestindien.
 — *carriaria*. L. do.
 — *maculosa*. Lam. do.
 — *lata*. Gm. Nordsoen?
 — *radiata*. L. Vestind.
Lucina tigrina. L. do.
Donax trunculus. L. Middelh.
 — *denticulata*. L. Vestind.
Mactra elliptica. Brown. Danmark.
Astarte semisulcata. Gray. Grønland.
Cyclas cornea. L. Danmark.
Cyprina Islandica. L. Nordsoen.
Cytherea maculata. L. Vestindien.
 — *meroe*. L. Ostind.
Venus verrucosa. L. Middelh.
 — *aurea*. Mtg. do.
 — *textile*. Lam. Ostind.
Cardium lævigatum. Ch. Vestind.
 — *echinatum*. L. Nordsoen.
 — *edulis*. L. Grimstad.
Chama sinuosa. Brod. Vestind.
Cardita variegata. Brug. Rødehav.
Arca Deshagsii. Hanley. Vestind.
 — *Scapha*. Ch. Rødehav.
 — *nimbonata*. Lam. Vestind.
Pectunculus pectiniformis. Lam. Rødehav.
Nucula tenuis. Gray. Grønl.
N. (Leda) buccata. Stp. do.
Unio pictorum. L. Danmark.
 — *tumidus*. Retz. do.
Anodonta cellensis. Schr. Rm. Danmark.
 — *anatina*. L. Sorø.
Modiola vulgaris. Flemg. Nordsoen.
Mytilus edulis. L. ♂ et ♀. do.
Lithodomus teres. Philippi. Ostind.?

- Vulsella spongiarum*. Rødehav?
Avicula margaritifera. Lam. Ostind.
Pinna rudis. L. Nordsoen.
Pecten nodosus. L. Guinea.
 — *maximus*. L. Stavanger.
 — *Pleuronectes*. L. Ostind.
 — *varius*. L. Middelh.
Spondylus Gaderopus. L. do.
Placuna papyracea. Lam. Ostind.
Terebratula psittacea. Gm. Grønland.

3. Snegle.

- Chiton Testudo*. Spengl. Rødehav.
Patella miniata. Born. Cap.
 — *pectinata*. Born. do.
 — *vulgata*. L. Nordsoen.
Fissurella Græca. L. Vestindien.
 — *nodosa*. Lam. do.
 — *barbadensis*. Lam. do.
Dentalium (8 angul.).
Bulla ampulla. L. Ostind.
 — *striata*. Brug. Vestind.
Helix pomatia. L. Danmark.
 — *adpersa*. Müll. Syd-Europa.
 — *nemoralis*. L. Potsdam. Danmark. 2 Stk.
 — *hortensis*. Müll. Danmark. 4 Stk.
 — *arbustorum*. L. do.
 — *fruticum*. Müll. do.
 — *lapicida*. L. do.
 — *incarnata*. Müll. do.
 — *ericetorum*. Müll. Potsdam. 2 Stk.
 — *bidentata*. Ch. Danmark. 2 —
 — *hispida*. L. do. 2 —
 — *rotundata*. L. do. 3 —
Vitrina pellucida. Müll. do.
Clausilia bidens. Müll. do.
 — *similis*. Charp. do.
Bulimus obscurus. Müll. do.
Achatina lubrica. Müll. do.
Succinea putris. L. do.
Planorbis corneus. L. do. 2 Stk.
 — *vortex*. Müll. do. 2 Stk.
 — *umbilicatus*. Müll. do.

- (Segmentina) nitidus. Müll. Danmark.
 Physa fontinalis. L. do.
 Ancyclus fluviatilis. L. do.
 Valvata piscinalis. Müll. do.
 Paludina vivipara. L. autt. do.
 — impura. Lam. do.
 Cyclostoma elegans. Müll. do. 2 Stk.
 Auricula nitens. Lam. Vestind.
 Neritina fluviatilis. L. do.
 — viridis. L. do.
 Natica mamilla. L. Ostind.
 — caurena. Chem. Vestind.
 Nerita peloronta. L. do.
 Turritella acutangela. L.? Ostind.
 — unguina. L. Nordsøen.
 Scalaria lamellosa. Lam. Middelh.
 Phasianella pullus. L. Neapel. 3 Stk.
 Lymnæa stagnalis. L. Danmark.
 — auricularia. L. do.
 — fusca. Müll. do. 2 Stk.
 Neritina virginea. L. Vestind. 2 —
 Littorina obtusata. L. Danm. 2 —
 — litorea. L. do. 3 —
 — muricata. L. Vestind. 2 —
 Trochus pica. L. do.
 — magus. L. Middelh.
 — erythræus Brocchi. Rødehav.
 — (monodonta) canaliculata. Lam. Neapel.
 — crenulatus Brocchi. Neapel. 2 Stk.
 Turbo tuber. L. Vestind.
 — hippocastanum. Gm. do.
 — cidaris. Lam. Gm. Cap.
 Rotella vestiaria. L. Ostind. 5 Stk.
 Solarium perspectivum. do.
 Pyramidella dolobrata. Müll. Vestind.
 Janthina fragilis. Lam. Atlanterh.
 Haliotis tuberculata. L. Middelh.
 Sigaretus concavus. Lam. Ostind.
 Pleurotoma Javana. L. do.
 Cerithium telescopium. L. do.
 — vertagus. L. do.
 — decollatum. L. do. Ganges.
 Fusus despectus. L. Nordsøen.
 — antiquus. L. do.

- Pyrula vesperilio*. Lam. Ostind.
 — *rapiformis*. Born. do.
 — *ficus*. Ostind.
 — *spirillus*. L. Madras.
Turbinella pyrum. L. Ostindien.
 — *cingulifera*. Lam. Vestind.
 — *cornigera*. L. Ostind.
Fasciolaria tulipa. L. Vestind.
Cerithium obeliscus. Brug. Ostind.
 — *litteratum*. Born. Vestind.
Murex auguliferus. Lam. Ostind.
 — *brandaris*. L. Middelh.
 — *trunculus*. L. do.
Ranella rana. L. Ostind.
 — *spinosa*. L. do.
Triton variegatum. Lam. Vestind.
 — *femorale*. L. Vestind.?
 — *pileare*. L. do. 2 Stk.
Pterocera lambis. L. Ostind.
Strombus gallus. L. Vestind.
 — *pugilis*. L. do.
 — *luhuanus*. L. Ostind.
 — *marginatus*. L. do.
 — *canarium*. L. do.
 — *gigas*. L. juv. Vestind. 2 Stk.
Rostellaria curvirostris. Lam. Rodehav.
Aporrhais pes pelecani. L. Danmark.
Cassis glauca. L. Madras.
 — *testiculus*. L. Vestind.
 — *flammea*. L. do.
Dolium maculatum. L. Ostind.
 — *perdix*. L. Vestind.
 — *fasciatum*. Mertens. Ostind.
Cassidaria echinophora. L. Middelh.
Oniscia oniscus. L. Vestind. 2 Stk.
Harpa antiquata. Ch. Ostind.
Terebra hastata. Gm. Vestind.
Bullia vittata. L. Ostind.
Buccinum undatum. L. Nordsoen.
 — *coromandelianum*. Lam. Ostind.
 — *tranquebaricum*. Gm. do.
Eburna spirata. L. Ostind.
Nassa incrassata. Strøm. Neapel. 4 Stk.
 — *Rumphii*. Dh. Ostind.

- Purpura deltoidea*. Lam. Vestind.
 — *patula*. L. do.
 — *carinifera*. Lam. Ostind.
Columbella rustica. L. Middelh. 4 Stk.
 — *mercatoria*. L. Vestind.
 — *nitida*. Lam. do. 5 Stk.
Ancillaria glabrata. L. America.
Oliva utriculus. Lam. Ostind.
 — *reticularis*. Lam. Vestind. 2 Stk.
 — *ispidula*. L. Ostind. 4 Stk.
Planaxis Savignyi. Dh. Rodehav.
Marginella prunum. Gm. Vestind.
 — *rosea*. Gm. Cap.
Mitra striatula. Lam. Vestind.
 — *granularis*. Lam. do.
 — *episcopalis*. L. Ostind.
Voluta vespertilio. L. do.
 — *melo*. L. (Cymbium) do.
Cancellaria reticulata. L. Vestindien.
Cypræa stercoraria. L. Africa.
 — *Arabica*. L. Ostind.
 — *lynx*. L. do.
 — *exanthema*. L. & juv. do.
 — *vitellus*. L. do.
 — *erosa*. L. do.
 — *caput serpentis*. L. do.
 — *tigris*. L. Ostind.
 — *moneta*. L. do. 3 Stk.
 — *annulus*. L. do.
 — *pediculus*. L. Vestind.
 — *ocellata*. L. Ostind.
 — *Europæa*. Mtg. Europa.
 — *caurica*. L. Ostind.
 — *errones*. L. do.
Ovula gibbosa. L. Vestind.
Conus figulinus. L. Ostind.
 — *mus*. Hw. Vestind.
 — *leoninus*. Hw. do.
 — *nebulosus*. Hw. do.
 — *daucus*. Hw. do.
 — *hebræus*. L. Ostind.
Bulimus decollatus. L. Syd-Europa.
-

I. Pighude.

a) I Spiritus.

Holothuria sp. Neapel.

— lille.

Echinus sp. Neapel.

Asteracanthus ruberis.

Asterias sp. N. F.

Ophiura (Ophiotrix).

b) Tørrede.

Ophiolepis ciliata. Færø.

Asteriscus palmipes. Neapel.

Laganum.

Cidarislade med Pigge.

Echinometra sp.

Asterias med 5 Arme.

— med mange Arme.

K. Søpunge.

Salpa sp.

Phallusia sp.

Cynthia claudicans. Sav.

Aplidium sp.

L. Koraldyr.

a) I Spiritus.

Porpita sp.

Actinia sp.

b) Tørrede.

Alcyonium paa Modiola vulgaris.

Alcyonium arboreum. Green.

Alcyonium asbestinum. Busk.

Pennatula sp. Nordsøen.

Gorgonia. 3 Stk. (gule og røde)
 Tubipora.
 Pocillopora. 2 Grene. Ostind.
 Heteropora sp. Ostind.
 Do.
 Fungia sp. Rødehav.
 Do. Ostind.
 Merulina sp. med Balaner.
 Oculina prolifera.
 Mæandrina sp.
 Astræa.

Flustra, 2 Arter.
 Plumularia sp.
 1 Svamp og 2 Arter Koralliner.

M. Gopler.

I Spiritus.

Medusa sp.
 Do.
 Lucernaria auricula.
 Physalia sp.
 Smaagopler (Nigritina).

N. En Samling af indenlandske Insekter paa c. 200 Individider,

samlede deels af Adj. Low sen, deels af Adj. Knæckenborg.

Til den botaniske Underviisning eier Skolen et Herbarium bestaaende af c. 450 Arter, for største Delen henhørende til den danske, navnlig Nordsjællands, Flora og samlede af Adj. Knæckenborg.

Skolens naturhistoriske Samlinger bestaae altsaa ifølge Foranstaaende for Øieblikket af:

- 30 Nr. Skeletter og Cranier.
- 6 — udstoppede Pattedyr.
- 32 — udstoppede Fugle.
- 10 — Krybdyr i Spiritus.
- 5 — Padder.
- 5 — Fisk.
- 200 — Insekter.
- 3 — Ædderkopper.
- 30 — Krebsdyr.
- 8 — Orme i Spiritus.
- 3 — — torrede.
- 9 — Indvoldsorme.
- 15 — Bløddyr i Spiritus.
- 300 — Conchylier.
- 6 — Pighudede i Spiritus.
- 7 — — torrede.
- 4 — Sopunge.
- 2 — Koraldyr i Spiritus.
- 20 — — torrede.
- 5 — Gopler.
- 336 — henhørende til Oryktognosie, Geognosie og Geologie.
- 16 — Krystalmodeller.

I Alt 1042 Nr., af hvilke 690 henhøre til Zoologien og 352 til Mineralogien, hvortil kommer Herbariet paa 450 Arter*).

Alle de zoologiske Gjenstande, om hvilke ikke Noget specielt er anført, samt den under Lit. E i den mineralogiske Fortegnelse anførte Forsteningssamling, ere anskaffede for en Sum af c. 200 Rdl., der, paa Ansøgning af Naturhistorielæreren, under 30 November 1849 bevilgedes til Anskaffelsen af en zoologisk Samling. Denne Anskaffelse har været overdraget til Herr Prof. Steenstrup, R. af D., hvem Skolen maa være særdeles forbunden for al den Uleilighed, han har havt i den Anledning, ligesom ogsaa mange Gjenstande gennem ham ere blevne overladte Skolen uden Beta-

*) Efterat Trykningen af Cataloget var paabegyndt, er Samlingen forøget med c. 40 indenlandske Fuglægg og Geviret af en Daahjort, hine skjænkede af Disc. E. Fensmark, dette af Disc. la Cour.

ling. Man griber derfor Leiligheden til at bringe Hr. Professorens sin særdeles Tak. Da Samlingen ved en Forsending af 29 Marts f. A. kunde betragtes som foreløbig afsluttet, indgav Naturhistorielæreren en Ansøgning om Bevilgelsen af 100 Rdl. til Anskaffelse af et Skab til de naturhistoriske Gjenstandes Opstilling og Opbevaring. Den ansøgte Sum bevilgedes, og det derfor anskaffede Skab har sin Plads i samme Værelse som de fysiske Instrumenter. Skabet er $4\frac{1}{2}$ Al. høit, 5 Al. bredt og 18 Tommer dybt. Den øverste Deel, der er 3 Al. høi, er addeelt i 3 Rum med Hylder, paa hvilke Skeletter, Cranier, de udstoppede Dyr og Gjenstandene i Spiritus ere opstillede. Disse 3 Rum ere aflukkede ved Glasdørre. Den nederste Deel indtages af 42 Skuffer, hvori Mineralier, Conchylier, Planter o. s. v. opbevares.

Til Samlingens Vedligeholdelse og Forøgelse bevilgedes ifjor 15 Rdl., og da den samme Sum ogsaa fremtidig forventes aarligt indrommet, vil Samlingen fremdeles kunne ventes forøget, hvortil nogle Dyreclasser trænge; navnlig ere Fiskene, som det vil sees af Oversigten, meget svagt repræsenterede. Naturhistorielæreren kan ikke slutte uden at udtale, hvilken Glæde det har været for ham efterhaanden at faae anskaffet ovennævnte Samlinger, ved hvilke det først er blevet ham muligt at følge den Methode i Underviisningen, som han maa ansee for den rette. Han griber tillige Leiligheden til at opfordre Enhver, der nærer Interesse for Skolen, til at overlade den naturhistoriske Gjenstande af hvilken som helst Art; selv den ubetydeligste Ting kan have sit Værd, idet den kan bidrage til Anskueliggjørelsen af det, Naturhistorien ellers i mange Tilfælde maa indskrænke sig til blot at omtale eller vise i Afbildning. Det vil altid være Naturhistorielæreren en Fornøjelse, naar Forholdene tillade det, at forevise Samlingen for dem af Skolens Velyndere, der maatte ønske det.

Tillæg til Hovedcataloget.

I. Litterærhistorie. Encyclopædi. Samlede Skrifter.

- Busch, G. C. B., Handbuch der Erfindungen, Eisenach 1802—22, 12 Bde.
- Ersch, J. S. u. J. G. Gruber, Encyclopædie der Wissenschaften, Leipz. I. 52—57; II. 28—30 B., 4.
- Messecatalog f. 1852—54, 6 Hefter.
- Videnskabernes Selskabs Skrifter, Fortsættelse, Kbh. 1846, 1 B.
- —, Femte Række, Naturvidenskabelig Afdeling, 1—3 B., Kbh. 1849—53.
- —, Femte Række, Historisk Afdeling, 1 B., Kbh. 1852.
- —, Forhandlinger, Kbh. 1852—54.

II. Philosophi.

- Anton, K. G., Vergleichung der Bibel mit Schiller, Progr. d. G. zu Görlitz, 1849, 4.
- —, de linguæ Græcæ usu, Progr. d. G. zu Görlitz, 1850, 4.
- Arndt, das Gymnasium u. die Mathematik, Progr. d. G. zu Torgau, 1851, 4.
- Austen, die religiöse Bildung an Gymnasien, Progr. d. G. zu Rüssel, 1852, 4.
- Axt, M., die Religion, Progr. d. G. zu Kreuznach, 1850, 4.
- Barante, M. de, des communes et de l'aristocratie, à Paris 1821.
- Becker, das Sprichwort in nationaler Bedeutung, Progr. d. G. zu Wittenberg 1851, 4.

- Berthold, Logische Untersuchungen, Progr. d. G. zu Stendal, 1850—51, 2 Heften, 4.
- Bjerregaard, J., om Digtearterne, Fredericia 1851.
— —, Exempelsamling til dansk Verslære, Fredericia, 1851.
- Bigge, H., zur pädagogischen Gymnastik, Progr. d. G. zu Coblenz, 1851, 4.
- Blache, H. H., pädagogisk Afhandling, Progr. f. Aarhus I. Skole, 1851.
- Bobertag, P., der math. Unterricht, Progr. d. G. zu Ratzeburg, 1848, 4.
- Bohr, H. G., om en Afgangsexamen for Realskolen, Progr. f. Westenske Institut, 1852.
- Bollmann, über Lessings Laocoon, Progr. d. G. zum grauen Kloster in Berlin, 1852, 4.
- Boltze, über Einführung d. Stenographie auf höheren Schulen, Progr. d. G. zu Cottbus, 1851, 4.
- Bone, H., der lyrische Standpunkt bei Erklärung lyrischer Gedichte, Progr. d. Ritteracad. zu Bedburg, 1851, 4.
- Bonnet, Ch., les facultés de l'ame, à Geneve 1775, 2 vols.
- Borde, A. de la, de l'esprit d'association, à Paris 1821, 2 vols.
- Brock, A. L., om Underviisning i Classikerne, Progr. f. Christiania, 1853.
- Buddeberg, der hebräische Unterricht, Progr. d. G. zu Essen 1850, 2tes Heft, 4.
- Daunou, P. C. F., sur les garanties individuelles, à Paris 1819.
- Degerando, du perfectionnement moral, à Paris 1826, 2 vols.
- Destutt de Tracy, commentaire sur l'esprit des loix de Montèsquien, à Paris 1819.
- Dupuis, l'origine de tous les cultes, à Paris 1821.
- Eiselen, die Reformation u. die polit. Freiheit, Progr. d. Pädag. zu Magdeburg, 1850, 4.
- Freyer, Ph. J. G., die Turnkunst, Progr. d. G. zu Merseburg, 1850, 4.
- Garve, Chr., Versuche, Breslau 1802, 5 Bde.
- Gerlach, der Religionsunterricht, Progr. d. G. zu Gumbinnen, 1852, 4.
- Graser, der latein. Unterricht, Progr. d. G. zu Guben, 1850, 4.

- Hammer, H. J., Pædagogiske Bemærkninger, Progr. f. Skien 1853.
- Hammerich, M., om Underviisningen i Modersmaalet, Progr. f. Borgerdydsk. paa Chrhnv. 1852—53, 2 Hefter.
- Heiland, Schulreden, Progr. d. G. zu Oels, 1852, 4.
- Herder, J. G., Philosophie d. Geschichte d. Menschheit, Riga 1774—91, 4 Bde., 4.
- Hesker, de elucubrando libro religionis, Progr. d. G. zu Münster, 1852, 4.
- Houben, Euripidis et Racinii Iphigenia, Progr. d. G. zu Trier, 1850, 4.
- Idzikowski, F., die Schuldisciplin als Erziehungsmittel, Progr. d. kath. G. zu Breslau, 1851, 4.
- Kallenbach, der Gymnasialunterricht, Progr. d. G. zu Quedlinburg, 1851, 4.
- Kapp, A., der deutsche Unterricht, Progr. d. G. zu Soest, 1852, 4.
- Kapp, F., über öffentliche Schulprüfungen, Progr. d. G. zu Hamm, 1851, 4.
- Keller, die Erziehung der Jugend, Progr. d. G. zu Ratibor, 1851, 4.
- Knast, die kathol. Religionslehre, Progr. d. G. zu Culm, 1850, 4.
- Krahe, L., Einfluss des Christenthums auf die Familie, Progr. d. G. zu Düsseldorf, 1850, 4.
- Langensiepen, von Versübungen auf Schulen, Progr. d. G. zu Siegen, 1851, 4.
- Lauber, L. M., drei Schulreden, Progr. d. G. zu Thorn, 1852, 4.
- Lauff, Kunstbildung auf Gymnasien durch Gesang, Progr. d. G. zu Münster, 1851, 4.
- Laymann, Pædagogische Abhandlung, Progr. d. G. zu Arnsberg, 1850, 4.
- Levin, J., om Magdalene-Stiftelsen, Kbh. 1851.
- Liedtke, die philos. Propädeutik, Progr. d. G. zu Gleiwitz, 1850, 4.
- Lützkendorf, der Unterricht im praktischen Rechnen, Progr. d. Realsch. zu Halle, 1851, 4.
- Meins, die Naturwissenschaften u. das Gymnasium, Progr. f. Glückstadt, 1852, 4.
- Mellin, G. S. A., Wörterbuch d. kritischen Philosophie, Leipz. 1797—1804, 6 Bde.
- Montesquieu, l'esprit des loix, à Paris 1803, 5 vols.
- Muratori, L. A., della pubblica felicitá, in Lucca 1749.

- Müller, C., den lat. Stil som Examensgjenstand, Progr. f. Trondhjem 1853.
- Nieberding, über Volkspoesie, Progr. d. G. zu Recklinghausen, 1852, 4.
- Otto, die Bestrebungen um Begründ. einer Universalliteratur, Progr. d. G. zu Braunsberg, 1852, 4.
- Pascal, B., Pensées, à Paris 1828.
- —, Lettres à un provincial, à Paris 1828.
- Patze, W. F. P., de religione in gymnasiis tuenda, Progr. d. G. zu Soest, 1851, 4.
- Povelsen, S. L., om Underviisningen i Tydsk, Progr. f. Aalborg 1853.
- Schmalfeldt, der lat. u. deutsche Sprachunterricht, Progr. d. G. zu Eisleben, 1851, 4.
- Schmidt, H., Pädagogische Abhandlung, Progr. d. G. zu Wittenberg, 1850, 4.
- Schmidt-Phiseldock, C. F. v., Europa u. America, Copenhagen 1820.
- Schober, C. E., Gefühlbildung auf Gymnasien, Progr. d. G. zu Glatz, 1852, 4.
- Schultze, F. G., der Geschichtsunterricht, Progr. d. G. zu Naumburg, 1851, 4.
- Schwartz, W., Volksglaube u. Heidenthum, Progr. d. Friedrichswerd. G. zu Berlin, 1850, 4.
- Severin, Deutsche Aufgaben, Progr. d. evang. G. zu Glogau, 1851, 4.
- Sperling, Abriss der Logik, Progr. d. G. zu Gumbinnen, 1850, 4.
- Spilleke, der Erfolg d. Unterrichts auf Realschulen, Progr. d. Realsch. zu Berlin, 1850, 4.
- Stange, J. K. W. Th., de antiquo gymnasiorum instituto, Progr. d. G. zu Frankfurt a. O. 1852, 4.
- Steen, J., Nutidens Anker mod Skolen, Progr. f. Bergen 1853.
- Steenstrup, M. G. G., om Historiens Philosophi, Kbh. 1854.
- Thisted, V., et Brev fra Pompeji, Progr. f. Aarhus Realskole, 1852.
- Thorup, C. E., den christelige Dannelse, Progr. f. Ribe 1852.
- Treschow, N., om den menneskelige Natur, Kbh. 1812.
- Vieth, A., der Turnplatz u. die Schule, Progr. d. G. zu Ratzeburg, 1852, 4.

- Wagner, die Erziehung d. Willens, Progr. d. G. zu Anclam
1852, 4.
Zimmermann, J. G., om Eensomheden, Kbh. 1798, 2 B.
-

III. Geographi og Statistik.

- Hassel, G., Geographisch-statistisches Wörterbuch, Weimar
1817, 2 Bde. 2 Exempl.
Malte-Brun, Geographie universelle, à Paris 1810—11,
3 vols.
Mansa, J. H., Kort over Als, Kbh. 1852.
Meinicke, C. E., der Vulkan Smeru in Ostjava, Progr. d.
G. zu Prentzlau, 1851, 4.
Nathanson, M. L., Danmarks National- og Statshuushold-
ning, Kbh. 1836.
Pontoppidan, C. J., om det sydlige Norge, Kbh. 1785.
Rink, H., de danske Handelsdistrikter i Nordgrønland, Kbh.
1852.
Statistisk Tabelværk, Ny Række, Kbh. 1850—51, 1—3 B., 4.
-

IV. Historie.

A. Almindelig Historie.

- Adler, Progr. d. G. zu Sorau, 1851, 4.
Adler, Th., Progr. d. G. zu Cöslin, 1852, 4.
Anton, K. G., Progr. d. G. zu Görlitz, 1850—52, 6
Heften.
Arntzenius, P. N., Proces de Constant Polari, à la Haye
1835, 2 vols.
Becker, de Ætoliæ snibus, part. II., Progr. d. Ritteracad.
zu Bedburg, 1852, 4.

- Becker, C. F., Weltgeschichte, fortgesetzt von E. Arnd, Berlin 1854.
- Bellermann, F., Progr. d. G. zum grauen Kloster in Berlin, 1850 u. 1852, 2 Hefen., 4.
- Below, Geschichte d. Germanen, Progr. d. G. zum grauen Kloster in Berlin, 1850, 4.
- Bender, de *optimatum Carthaginiensium gentibus*, Progr. d. G. zu Braunsberg, 1850, 4.
- Benecke, A., Progr. d. G. zu Elbing, 1850, 4.
- Biese, F., Progr. d. G. zu Putbus, 1852, 4.
- Bouterwek, K. W., Progr. d. G. zu Elberfeld, 1850—52, 3 Hefen, 4.
- —, Leben Rudolfs von Rodt, Elberfeld 1852.
- Brilowski, Leben d. Pompeius, Progr. d. G. zu Rastenburg, 1850, 4.
- Constitution pour les provinces-unies des Pays-bas, à Liege 1814.
- Dewischeit, C. F. A., Progr. d. G. zu Hohenstein, 1850, 4.
- Dohrn, C. W., Denkwürdigkeiten meiner Zeit, Lemgo 1814—17, 3 Bde.
- Dumont d'Urville, J., Reise nach d. Südpole, Darmstadt 1846—48, 3 Bde.
- Eckstein, F. A., Gesch. d. Halleschen Schulen, Progr. d. lat. Schule zu Halle, 1850—51, 2 Hefen, 4.
- Engelhardt, F. W., Progr. d. G. zu Danzig, 1851, 4.
- Feldmann, Vorstudien zu d. Kreuzzügen, Progr. d. G. zu Altona, 1852, 4.
- Fiedler, F., Griechische u. römische Geschlechter, Leipz. 1848.
- Floegel, J., Progr. d. G. zu Sagau, 1850, 4.
- Freese, C., Falbes Leben, Progr. d. G. zu Stargard, 1850, 4.
- Förstemann, E. G., Bildung der Familiennamen, Progr. d. G. zu Nordhausen, 1851, 4.
- Geschichte der Römer, Wien 1792, 3 Bde.
- Girtanner, Chr., Hist. Nachrichten über die französische Revolution, Leipz. 1792—1802, 15 Bde.
- Gohier, L. J., Memoires, à Paris 1824, 2 vols.
- Gotthold, F. A., Progr. d. Friedrichscoll. zu Königsberg, 1851, 4.
- Grebel, Progr. d. G. zu Zeitz, 1852, 4.
- Grundtvig, N. F. S., Verdenskronike, Kbh. 1812.
- Hanow, Progr. d. G. zu Züllichau, 1852, 4.
- Hasselbach, K. F. W., Gesch. d. Stettiner-Gymn., Progr. d. G. zu Stettin, 1851, 4.

- Hasselbach, K. F. W., das Jagetenfelsche Collegium, Progr. d. G. zu Stettin, 1852, 4.
- Heeren, A. H. L., Ideen über d. Politik, d. Verkehr u. d. Handel d. alten Welt, Göttingen 1805—12, 3 Bde.
- Heeren, A. H. L. u. F. A. Ukert, Geschichten d. europäischen Staaten, enthaltend: G. A. H. Stenzel, Gesch. Preussens, 4ter B., 1851; J. Mailáth, Gesch. Oestreichs, 5ter B., 1850; H. Schäfer, Gesch. Portugals, 3ter B., 1850.
- Heffter, Ethnographie, Progr. d. G. zu Brandenburg 1850—51, 2 Heften, 4.
- Heiberg, P. A., Lettres d'un Norvegien de la vieille roche, à Paris 1822.
- Heidtmann, der Cardinal Garzia de Loaysa, Progr. d. G. zu N. Stettin, 1850, 4.
- Held, J., Progr. d. G. zu Schweidnitz, 1851, 4.
- Henrichsen, R. J. F., Barmekidernes Magt og Fald, Progr. f. Odense 1852.
- Hirsch, Th., das Kloster Oliva, Progr. d. G. zu Danzig, 1850, 4.
- Hoegg, F. X., Progr. d. G. zu Arnsberg, 1852, 4.
- Kapp, F., Progr. d. G. zu Hamm, 1850, 4.
- Kastner, A., Diplomata Nissensia antiquiora, Progr. d. G. zu Neisse, 1852, 4.
- Katzfey, J., Progr. d. G. zu Münsteriefel, 1852, 4.
- Kayszler, Gesch. d. römischen Staatsverfassung, Progr. d. G. zu Oppeln, 1851, 4.
- Keyszler, J. G., Reisen, Hann. 1776, 2 Bde., 4.
- Klapper, die Ostgothen in Italien, Progr. d. G. zu Aachen, 1850, 4.
- Klein, F. N., Progr. d. G. zu Coblentz, 1849, 4.
- Klopsch, C. D., de vita Binneri, Progr. d. evang. G. zu Glogau, 1850, 4.
- Klütz, A. W., der Strand von Bajæ, cfr. Roeder.
- Klöden, K. F., Gesch. d. Oderhandels, Progr. d. Gewerbesch. zu Berlin 1850—52, 3 Heften.
- Kruhl, H., Progr. d. G. zu Leobschütz, 1852, 4.
- Köhler, J. C., Progr. d. G. zu Liegnitz, 1852, 4.
- Köhnen, Gesch. d. Duisburger Gymn., Progr. d. G. zu Duisburg, 1850—51, 2 Heften, 4.
- Lehmann, A., Chronik d. Gymn. zu Marienwerder, Progr. d. G. zu Marienwerder, 1851, 4.
- Lh....., L. F., Tableau du Texas, à Paris 1819.
- Litzinger, das Hochstift Essen, Progr. d. G. zu Essen, 1852, 4.

- Malkowski, F. H., Progr. d. G. zu D. Crone, 1850—1852, 2 Hefen, 4.
- Menge, Th., F. L. Stolbergs Jugendjahre, Progr. d. G. zu Aachen, 1851—52, 2 Hefen, 4.
- Merleker, Land u. Bewohner von Epeiros, Progr. d. Friedrichscoll. zu Königsberg, 1852, 4.
- Mery et Barthelemy, La Villéiade, à Paris 1826.
- —, Le congrès des ministres, à Paris 1827.
- —, Waterloo, à Paris 1829.
- Mühlberg, R., das hebräische Kriegswesen, Progr. d. G. zu Mühlhausen, 1852, 4.
- Müller, Joh. v., Vier u. zwanzig Bücher allgemeiner Geschichte, Tübingen 1810, 3 Bde.
- Möller, R., Progr. d. altstädt. G. in Königsberg, 1851, 4.
- Nagel, das Kloster St. Gallen, Progr. d. Pädagogiums zu Halle, 1852, 4.
- Niemeyer, H. A., Progr. d. Pädagogiums zu Halle, 1850, 4.
- Nissen, R. T., Progr. f. den Nissenske Skole i Christiania, 1853.
- Nitze, E., Progr. d. G. zu Stralsund, 1850, 4.
- Pfarrus, die Schlacht bei Andernach, Progr. d. evang. G. zu Köln, 1851, 4.
- Pfefferkorn, Sertorius's Kampf gegen Rom, Progr. d. G. zu Putbus, 1851, 4.
- —, Altgriechenland, chorographisch, Progr. d. G. zu Königsberg N. M., 1852, 4.
- Pieler, Bruno I., Erzbischof von Köln, Progr. d. G. zu Arnberg, 1851, 4.
- Pontoppidan, D., Reise til Sydamerika, Kbh. 1841.
- Posselt, D. E. L.; Chronologisches Register d. fränkischen Revolution, Tübingen 1808—9, 2 Bde.
- Rafn, C. C., Antiquités Russes, à Copenhague 1850—52, 2 vols, Fol.
- Raumer, F., Gesch. Europas seit d. 16ten Jahrhunderts, Leipz. 1850, 8er B.
- Rechenberg, Progr. d. G. zu Putbus, 1850, 4.
- Reuscher, Progr. d. G. zu Cottbus, 1852, 4.
- Richemont, du gouvernement constitutionnel, à Paris 1830.
- Richter, F., Progr. d. G. zu Quedlinburg, 1852, 4.
- Robertson, W., History of Charles V., Dublin 1769, 3 vols.
- —, History of America, London 1796, 3 vols.
- —, History of Scotland, Glasgow 1800, 3 vols.
- Ropelius, J. J., Geschichte von Hamburg, Hamb. 1832.

- Roeder, F., Erinnerung an A. W. Klütz; Klütz, der Strand von Bajæ, Progr. d. G. zu N. Stettin, 1852, 4.
- Roeller, Recordationes scholæ Grimensis, Progr. d. evang. G. zu Glogau, 1852, 4.
- Sadebeck, die Strehleener Berge, Progr. d. Maria-Magd. G. zu Breslau, 1850, 4.
- Sauppe, G. A., Progr. d. G. zu Torgau, 1850, 4.
- Sause, Gesch. d. Schulwesens in Guben, Progr. d. G. zu Guben, 1851, 4.
- Schleiden, H., der grosse Brand in Hamburg, Hamburg 1843.
- Schmidt, C., Progr. d. G. zu Bielefeld, 1852, 4.
- Schmidt, E. A., Weltgeschichte, Berlin 1846.
- Schubarth, K. E., über die Reformation, Progr. d. G. zu Hirschberg, 1850, 4.
- Schwartz, W., Progr. d. G. zu Lauban, 1850—52, 3 Hefen, 4.
- Schöler, G., Progr. d. G. zu Erfurt, 1852, 4.
- Seul, P. J., Leben d. Grafen von Mirbach, Progr. d. Ritter-acad. zu Bedburg, 1850, 4.
- Spiller, der korinthische Krieg, Progr. d. G. zu Gleiwitz, 1852, 4.
- Suffrian, L. E., Progr. d. G. zu Minden, 1850, 4.
- Thiersch, B., Progr. d. G. zu Dortmund, 1851—52, 2 H., 4.
- Thomsen, G., Tiberius og Philip II., Kbh. 1852.
- Tocqueville, A. de, de la démocratie en Amérique, à Paris 1840, 2 vols.
- Venturini, C., Lehrbuch d. Geschichtskunde, Leipz. 1799.
— —, Chronik d. neunzehnten Jahrhunderts, Altona 1806—22, 1ster—10ter, 13ter—15ter B. in 14 Bde.
- Vetter, W. J., Progr. d. G. zu Luckau, 1852, 4.
- Vidocq, Memoires, à Paris 1828—29, 4 vols.
- Wackemagel, Ph., Progr. d. Realsch. zu Elberfeld, 1852, 4.
- Waldmann, H., der Hülfensberg u. Geismar, Progr. d. G. zu Heiligenstadt, 1852, 4.
- Watson, R., History of Philip II., Dublin 1777, 2 vols.
- Weissenborn, H. J. Chr., Ninive u. sein Gebiet, Progr. d. G. zu Erfurt, 1851, 4.
- West, H., Beskrivelse over St. Croix, Kbh. 1793.
- Wilms, G. L., Progr. d. G. zu Minden, 1851—52, 2 Heft., 4.
- Winkler, J. M., de ecclesia Hispana, Progr. d. G. zu Oppeln, 1852, 4.
- Zober, E., Progr. d. G. zu Stralsund, 1851—52, 2 Heft., 4.

B. Fædrelandets Historie.

- Aarsberetninger fra Geheimearchivet I. 4, Kbh. 1852, 4.
 Allen, C. F., Aktstykker til Christiern II.s og Frederik I.s
 Historie, Kbh. 1854, 1ste B.
 Becker, T., Orion, 2det B., Kbh. 1851.
 Birch, F. C. C., Progr. f. Horsens 1851.
 Blache, H. H., Progr. f. Aarhus 1852 og 1853, 2 Hefter.
 Bohr, H. G., Efterretninger om det Westenske Institut, Progr.
 1851 og 1853, 2 Hefter.
 Borgen, B., Progr. f. Metropolitanskolen 1853.
 Crone, A., J. Madsen Veiles Visitatsbog, Progr. f. Odense
 1851.
 Dichmann, G. A., Progr. f. Herlufsholm 1852.
 Eggers, J. H. C., Schulnachrichten, Progr. f. Altona 1849, 4.
 Egilssen, S., Progr. f. Reykjavik 1849 og 1851, 2 Hefter.
 Examen Artiums Lister ved Kbh. Universitet. f. 1851 og
 1852, Fol.
 Anden Examens Lister f. 1851 og 1853.
 Fibiger, J., den finske Hedentro, Progr. f. Haderslev 1853.
 Flemmer, H. M., Efterretninger om Frederiksborg lærde
 Skole, Progr. f. 1851.
 — — Realcatalog over Frederiksborg lærde Skoles Bi-
 bliothek, Progr. f. 1852.
 Friis, Steen, Roeskilde Domkirke, Kbh. 1852.
 Hammerich, M., Efterretninger om Borgerdydskolen paa
 Chrhavn., Progr. f. 1851.
 Hanssen, P. T., Om Byen Ribe, Progr. f. Ribe 1831.
 Henrichsen, R. J. F., Bidrag til Skoletugtens Historie,
 Progr. f. Odense 1853.
 Horn, Schulnachrichten, Progr. f. Glückstadt, 1850, 4.
 Hundrup, F. E., Efterretninger om de philologiske Candi-
 dater, 2det Hefte, Progr. f. Roeskilde 1851.
 Johnsen, B., Progr. f. Reykjavik 1853.
 Johnstrup, Sorø Academies Instrumentsamling, Progr. f.
 Sorø 1853.
 Jungclaussen, J. P. A., Progr. f. Slesvig 1849, 4.
 — —, Progr. f. Slesvig 1852.
 Kolster, W. H., die Burgen Ditmarschens, Progr. f. Mel-
 dorf 1852, 4.
 — —, die Döiften u. Hammen Ditmarschens, Progr. f.
 Meldorf 1853, 4.
 Køningsfeldt, J. P. F., chronologisk Oversigt over Fæ-
 drelandshistorien 1848—1853, Progr. f. Freder-
 riksborg 1853.

- Lassen, W., Progr. f. Helsingørs Realskole, 1852 og 1853.
 Lectionseataloger f. Kbh. Universitet f. 1852—54.
- Lengnick, J. C. L., Personalhistoriske Bidrag vedk. Danmarks og Norges Geistlighed, Kbh. 1853.
- Lucht, J. F., Progr. f. Kiels l. Skole, 1853, 4.
- Magazin, Danske, Doublet af 3die, 4de og 5te B.
 — —, 3die Række 4de B., Kbh. 1853.
- Molbech, Chr., Nyt historisk Tidsskrift, 4de og 5te B., Kbh. 1852—54.
- Munch, P. A., det norske Folks Historie, Christiania 1852—54, 1—3 B.
- Musæus, J., om et Møde af nordiske Skolemænd, Progr. f. Skien 1851, 4.
- Mynster, J. P., Meddelelser om mit Levnet, Kbh. 1854.
- Nielsen, K. C., Progr. f. Aarhus Realskole 1853.
- Nordiske Oldskrifter, udg. af det nordiske Litteraturselskab, Kbh. 1851—52, 12te—14de Hefte i 2 B.
- Nordiske Oldskriftselskab, Annaler f. nordisk Oldkyndighed, Kbh. 1850—52, 10de—12te B.
 — —, Antiquarisk Tidsskrift, Kbh. 1851, 3die B.
- Odense Realskole, Progr. 1852.
- Olsen, F. C., Progr. f. Viborg 1853.
- Paludan-Müller, C., Aktstykker til Nordens Historie under Grevefeiden, Odense 1852—53, 2 B., 4.
 — —, Grevens Feide, Kbh. 1853.
- Pedersen, R., Handelsforholdene i Norden, Progr. f. Viborg 1852.
- Petersen, N. M., Danmarks Historie i Hedenold, 1ste B., Kbh. 1851.
- Pontoppidan, E., Origines Haunienses, Haun. 1760.
- Rimestad, C. W., Progr. f. Borgerdydsk. i Kbh. 1851 og 1852, 2 Hefter.
- Rosenörn, P. E., Leth og Dichmann, Efterretn. om Herlufsholms l. Skole, Progr. 1853.
- Rovsing, K., Progr. f. Borgerdydsk. i Kbh. 1853.
- Ræder, J., den danske Armees Organisation, Kbh. 1837.
- Schmith, H., Nordisk Mythologi, Progr. f. Kolding 1851.
- Schreiter, Reformationsgesch. d. Herzogthümer, Progr. f. Husum 1850, 4.
- Schütt, J. K. G., Schulnachrichten, Progr. f. Plön 1852, 4.
- Simesen, R. J., Progr. f. Flensborg 1852 og 1853.
- Snorre Sturlesons norske Kongers Sagaer, ved J. Aall, Christiania 1838—39, 3 B.
- Steenbloch, C., de gamle Skandinavers Vaaningshuse, Progr. f. Frederiksborg 1814, 4.

- Thiele, J. M., Thorvaldsen i Rom, Kbh. 1851—54, 2 B.
 Thortsen, C. A., Progr. f. Randers 1851—53, 3 Hefter.
 Thrige, S. B., Progr. f. Haderslev, 1851—52, 2 Hefter.
 Tregder, P. H., Progr. f. Aalborg 1850 og 1852, 2 Hefter.
 Vatnsdæla Saga, udg. af E. C. Werlauff, Kbh. 1812, 4.
 Vedel, A. S., den danske Krønike af Saxo Grammaticus,
 Kbh. 1851.
 Whitte, H. K., Progr. f. Ronne 1851—53, 3 Hefter.
 Wiehe, F. W., Progr. f. Slagelse 1851 og 1852, 2 Hefter.
 With, G. C., om Landstutteriet og Hesteavl i Danmark,
 Kbh. 1852—54, 3 Hefter.
 Worsaae, J. J. A., Minder om de Danske og Nordmændene,
 Kbh. 1851.

V. Græsk og romersk Philologi.

A. Hjelpevidenskaber.

- Adam, A., Classical biography, Edinburg 1800.
 Anton, C. Th., de Sibyllis, Progr. d. G. zu Görlitz,
 1852, 4.
 Arnoldt, J. F., de historiis Timæi, Progr. d. G. zu Gumbin-
 nen, 1851, 4.
 Baarts, der Beckersche Factitiv, Progr. d. G. zu Marienwer-
 der, 1850, 4.
 Baden, J., Grammatica Latina, Kbh. 1795.
 Becker, W. A., Römische Alterthümer, fortgesetzt von J.
 Marquardt, III. 1, 2, Leipz. 1851—53.
 Bender, de intercessione tribunitia, Progr. d. Altstädt. G.
 zu Königsberg 1850, 4.
 Bendtsen, C. H. A., Oldtidens og Christendommens Moral,
 Progr. f. Ribe 1851.
 Bergmann, R., de inscriptione Latina, Progr. d. G. zu Lu-
 ckau, 1851, 4.
 Berning, die römischen Satyriker, Progr. d. G. zu Reckling-
 hausen, 1850, 4.
 Blume, W. H., Beiträge zur lat. Grammatik, 2tes Heft,
 Progr. d. G. zu Wesel, 1850, 4.
 Bojesen, E. F., romerske Antiquiteter, Kbh. 1839.
 — —, græske Antiquiteter, Kbh. 1841.

- Brandstätter, F. A., de paronymis Græcis in — *ίτης*, Progr. d. G. zu Danzig, 1852, 4.
- Buttmann, A., die griechischen Präpositionen, Progr. d. G. zu Prentzlau, 1852, 4.
- Boeckh, A., Staatshaushaltung d. Athener, Berlin 1840—51, 3 Bde. mit 1 Folioheft Inschriften.
- Dederich, A., Quæstiones philologicæ, Progr. d. G. zu Emmerich, 1852, 4.
- Delff, der griechische Aorist, Progr. f. Meldorf 1851, 4.
- Doederlein, L., Lateinische Synonyme u. Etymologien, Leipz. 1826—39, 7 Bde.
- Eckstein, F. A., Anecdota rhetorica, Progr. d. lat. Schule zu Halle, 1852, 4.
- Engelmann, W., Bibliotheca scriptorum Græcorum et Latinorum, Lips. 1817, mit Supplementheft, 1853.
- Eschenburg, J. J., Handbuch d. classischen Litteratur, Berlin 1792.
- Fabian, de particula quum, 2tes Heft, Progr. d. G. zu Tilsit, 1850, 4.
- Figurski, J., die Götter Homers, Progr. d. Marieng. zu Posen, 1851, 4.
- Fleischer, M., historische Apologien, Progr. d. G. zu Cleve, 1850, 4.
- Flöck, A., de temporibus verbi Græci et Latini, Progr. d. G. zu Coblenz, 1852, 4.
- Forchhammer, P. W., die Ebene von Troja, m. einer Karte, Frankf. a. M. 1850, 4.
- Franke, C., de præfectura urbis, Progr. d. Joachimsth. G. zu Berlin, 1850, 4.
- Friebe, ritus funerum apud Romanos, Progr. d. G. zu Rös-
sel, 1851, 4.
- Fritsch, E. A., griech. u. lat. Adverbien, Progr. d. G. zu
Wetzlar, 1851, 4.
- Füisting, W., der Modus nach *ποίν*, Progr. d. G. zu Mün-
ster, 1850, 4.
- Fütterer, de licentia triumphali militum Romanorum, Progr.
d. G. zu Heiligenstadt, 1851, 4.
- Geissler, Bibliographie d. philol. Litteratur, Leipz. 1845.
- Groddeck, G. E., initia historiæ Græcorum litterariæ, Vilna
1821—23, II voll. i 1 B.
- Gräfenhan, A., de Tryphone Alexandrino, Progr. d. G.
zu Eisleben, 1852, 4.
- Göbel, A., de Trojæ ludo, Progr. d. G. zu Düren, 1852, 4.

- Haenel, J., de epigrammatis Græci historia, Progr. d. Elisabeth. G. zu Breslau, 1852, 4.
- Hermann, K. F., Griechische Staatsalterthümer, 3ter Theil, Heidelberg 1852.
- Hofmann, F., de provinciali sumptu populi Rom., Progr. d. G. zum grauen Kloster in Berlin, 1851, 4.
- Hoffmann, G. R., Casuslehre d. griech. Sprache, Progr. d. Friedrichsg. zu Breslau, 1850, 4.
- Holmboe, H., Tillæg til Langes græske Grammatik, Progr. f. Bergen 1850.
- Holtze, de notione Substantivi, Progr. d. G. zu Naumburg, 1850, 4.
- Hovgaard, O. A., det attiske Retsvæsen, Progr. f. Aarhuus Realskole, 1851.
- Hüser, das griech. Zeitwort, Progr. d. G. zu Cöslin, 1850, 4.
- Ingerslev, C. F., Bemærkninger til det lat. Lexicon, 2det og 3die Hefte, Progr. f. Kolding 1852—53.
- Janson, G. L., de Græcis deminutivis in *is*, Progr. d. G. zu Thorn, 1851, 4.
- Janusowski, de adverbis Græcis, Progr. d. G. zu Bromberg, 1850, 4.
- Kampmann, de de et ex præpositionum usu Plautino, Progr. d. Elisabethg. zu Breslau 1850, 4.
- Kinck, J., om overflødig Fortidsbetegnelse i Latin, Progr. f. Ribe 1853.
- Klinkmüller, de virtutibus quibusdam Romanorum, Progr. d. G. zu Sorau, 1850, 4.
- Klossowski, de Glauco Potniensi, Progr. d. G. zu Trzemeszno, 1852, 4.
- Kock, Th., die Parodos d. griech. Tragoedie (Loew, die Gallmücken), Progr. d. Friedrichsg. zu Posen 1850, 4.
- Krah, E., de fixis deorum epithetis, Progr. d. Altstädt. G. zu Königsberg, 1852, 4.
- Kritzius, F., de codicibus bibliothecæ Amplonianæ, Progr. d. G. zu Erfurt, 1850, 4.
- Kühnast, L., über *ἄντρον* u. *ὄν*, Progr. d. G. zu Rastenburg, 1851, 4.
- Könighoff, J., Critica et exegetica, Progr. d. G. zu Münster-eifel, 1850, 4.
- Lentz, F. L., de verbis latinæ linguæ auxiliaribus, Progr. d. kneiphöf. G. zu Königsberg, 1852, 4.

- Litzinger, H. J., de Thaleta poeta, Progr. d. G. zu Essen, 1851, 4.
- Marx, Ossa temporibus Homeri diis esse oblata, Progr. d. G. zu Coesfeld, 1851, 4.
- Me'n'n, C., Römische Rechtsgrundsätze über d. Grundeigenthum, Progr. d. G. zu Düren, 1850, 4.
- —, die römischen Provinzial-Landtage, Progr. d. G. zu Neusz, 1852, 4.
- Michaelis, d. griech. Optativus, Progr. d. Pädagogiums in Magdeburg, 1851, 4.
- Müller, L., Oldsagerne i Thorvaldsens Museum, Kbh. 1847.
- Opitz, K. E., Specimen Lexicologiæ argenteæ Latinitatis, Progr. d. G. zu Naumburg, 1852, 4.
- Paul, L., de formulis non modo et non modo non — sed etiam et ne quidem, Progr. d. G. zu Thorn, 1850, 4.
- Peter, Glossarii fragmentum, Progr. d. G. zu Zeitz, 1850, 4.
- Petermann, die Satire d. Qu. Ennius, Progr. d. G. zu Hirschberg, 1851—52, 2 Hefen, 4.
- Planer, H., de Tyrannione Grammatico, Progr. d. Joachimsth. G. zu Berlin, 1852, 4.
- Polke, de arte gymnica apud Græcos, Progr. d. G. zu Gleiwitz, 1851, 4.
- Poppo, E. F., de Latinitate suspecta, Progr. d. G. zu Frankf. a. d. O., 1850, 4.
- Rheinisches Museum, 1ster Supplementb. 2te Abth., Bonn 1849.
- —, neue Folge, 1—9ter Jahrgang, Frankf. a. M. 1842—54, 9 Bde.
- Richter, E. L., de particulis *ὃ* et *μή*, Progr. d. G. zu Guben, 1852, 4.
- Rothmann, J. G., das Theatergebäude zu Athen, Progr. d. G. zu Torgau, 1852, 4.
- Ruprecht, C. J. F. W., Bibliotheca philologica, Fortsetz., Jahrg. 1851—54.
- Ryequius, J., de Capitolio, Gandavi 1617, 4.
- Saal, N., de Aristone Chio, Progr. d. kath. G. zu Köln, 1852, 4.
- Schade, die öffentlichen Gerichte d. Römer, Progr. d. G. zu Anclam, 1850, 4.
- Scheller, J. J. G., Compendium præceptorum stili bene Latini, Lips. 1785.
- —, Lat.-deutsches u. deutsch-lat. Handlexicon, Leipz. 1796, 2 Bde.
- Schirlitz, C. A., de studio poesis in juventutis institutione

- apud Græcos et Romanos, Progr. d. G. zu Nordhausen, 1850, 4.
- Schmidt, C., das griech. Plusquamperf., Progr. d. G. zu Bielefeld, 1851, 4.
- Schmidt, M., de Didymo Chalcentero, Progr. d. G. zu Oels, 1851, 4.
- Schneider, J. G., Griechisches Wörterbuch, Leipz. 1797—98, 2 Bde.
- Schopen, die Pariser Handschriften d. Eugegraphius, Progr. d. G. zu Bonn, 1852, 4.
- Schultze, ein neugriechisches Beicht-Büchlein, Progr. d. Ritteracad. zu Liegnitz, 1852, 4.
- Schönbeck, de potestate tribunicia, Progr. d. G. zu Bromberg, 1851, 4.
- Steiner, C., de numero oratorio, Progr. d. Marieng. zu Posen 1850, 4.
- Stephani, H., Thesaurus linguæ Græcæ, Fortsættelse.
- Tophoff, de lege Valeria Horatia, prima Publilia, Horatia, Progr. d. G. zu Paderborn, 1851, 4.
- Tregder, P. H., græsk Mythologi, Kbh. 1853.
- Trendelenburg, J. G., Anfangsgründe d. griech. Sprache, Leipz. 1796.
- Tzschirner, Græca nomina in Ω exeuntia, Progr. d. Maria-Magd. G. zu Breslau 1851, 4.
- Vibe, F. L., Hellenernes ældste episke Poesi, Progr. f. Christiania 1850.
- Vigerus, F., de idiotismis Græcis, ed. Hermann, Lips. 1802.
- Wehrmann, über Hermes, Progr. d. Pädagogiums zu Magdeburg, 1849 u. 1852, 2 Heften, 4.
- Weierstrass, P., de poesis natura, Progr. d. G. zu D. Crone, 1851, 4.
- Werther, H., die circensischen Spiele d. Römer, 4tes Heft, Progr. d. G. zu Herford, 1852, 4.
- Zander, C. L. E., das römische Kriegswesen, 3tes Heft, Progr. d. G. zu Ratzeburg, 1853, 4.
- Ziegler, A., de brevitatis generibus, Progr. d. G. zu Lissa, 1851, 4.
- Zinzow, A., de Pelasgicis Romanorum sacris, Progr. d. französ. G. zu Berlin, 1851, 4.

B. Græske Forfattere.

- Æschyli Tragoediæ, ed. G. Hermannus, Lips. 1852, II voll.
 — —, ed. A. Wellauer, Lips. 1823—31, III voll.
- Æschylos's Tragoedier, overs. af R. V. Dorph, Kbh. 1854.
- Keck, Zeus in Æschylos's Prometheustrilogie, Progr. f. Glückstadt, 1851, 4.
- Lowinski, A. C., de Æschyli Septem contra Thebas, Progr. d. G. zu Conitz, 1852, 4.
- Schmitz, de Æschyli Persis, Progr. d. G. zu Saarbrücken, 1850, 4.
- Sommerbrodt, J., de Æschyli re scenica, 2tes Heft, Progr. d. Ritteracad. zu Liegnitz, 1851, 4.
- Welcker, F. G., die Æschyl. Trilogie Prometheus, Darmstadt 1824.
- Anecdota Græca, ed. I. Bekker, Berol. 1814—21, III voll.
- Anthologie, græsk poetisk, ved N. L. Nissen, Kbh. 1799.
- Apollonius Rhodius, ed. G. H. Schäfer, Lips. 1810—13, II voll.
- Eichner, Observatt. criticæ in Apollonium Rhodium, Progr. d. kath. G. zu Glogau, 1852, 4.
- Merkel, R., Prolegomena zu Apollonius Rhodius, Progr. d. G. zu Schleusingen, 1850, 4.
- Espersen, J. C., de excerptis Appiani, Progr. f. Metropolitanskolen 1851.
- Archilochi reliquiæ, ed. J. Liebel, Lips. 1812.
- Aristophanes's ausgewählte Komoedien, von Th. Koch, 1stes B. die Wolken, Leipz. 1852.
- Wieck, C. F., über die Vögel d. Aristophanes, Progr. d. G. zu Merseburg, 1852, 4.
- Bojesen, E. F., Aristoteles's Statslære, Progr. f. Sorø 1851—52, 2 Hefter.
- Starke, F. G., Aristotelis de principiis agendi sententia, Progr. d. G. zu N. Ruppin, 1850, 4.
- Waszmuth, Aristotelis de tragoedia doctrina, Progr. d. G. zu Saarbrücken, 1852, 4.
- Arriani Anabasis, mit erklärenden Anmerkungen, von K. W. Krüger, Berlin 1851.
- Byzantinæ Historiæ scriptores, Fortsættelse: Michael Attalio ta, Bonnæ 1853.
- Demosthenes's ausgewählte Reden, durch A. Westermann, 1 u. 2 B., Leipz. 1850—51.
- — philippiske Taler, ved G. F. W. Lund, Kbh. 1853.
- — om Krandsen, ved G. F. W. Lund, Kbh. 1853.

- Hornbostel, W., Demosthenes in Sachen d. Apollodors,
Progr. d. G. zu Ratzeburg, 1851, 4.
- Lund, G. F. W., om den kritiske Behandling af Demosthenes,
Progr. f. Nykjøbing, 1853.
- Euripides, ed. A. Matthiæ, Lips. 1813—37, X voll.
— —, ed. F. H. Bothe, Lips. 1825—26, II voll.
- Bartsch, über die Medea des Euripides, Progr. d. Maria-
Magd. G. zu Breslau, 1852, 4.
- Bendixen, de Alcestide, Progr. d. G. zu Altona, 1851, 4.
- Birch, F. C. C., om Iphigeneia i Aulis, Progr. f. Horsens 1852.
- Jessen, der religiøse Standpunkt d. Euripides, Progr. f.
Flensburg 1849, 4.
- Steudener, H. R. E., de Euripidis Phoenissis, Progr. d.
G. zu Rossleben, 1849, 4.
- Harpocratonis Lexicon, Lips. 1824, II voll.
- Herodotos, erklært von B. H. Lhardy, Leipz. 1850—54,
IV voll.
- Tschackert, W., Herodot als Geograph, Progr. d. G. zu
Trzemeszno, 1851, 4.
- Kroemer, G., de Hesiodo, Progr. d. kath. G. zu Breslau,
1852, 4.
- Historicorum Græcorum fragmenta, ed. C. et Th.
Müller, vol. IVtum, Parisiis 1851.
- Homerillias, erklært von J. U. Fäsi, Leipz. 1851—52, II voll.
— —, Ilias, l. I—II. 305. (Manuskript, Fol.)
— —, Odyssea, mit erklärenden Anmerkungen von G.
Chr. Crusius, Hannover 1842.
— —, Odyssea, ed. Imm. Bekker, Berol. 1843.
- Apollonii Sophistæ Lexicon Homericum, ed. H. Tollius,
Lugd. Bat. 1788.
- Scholia in Odysseam, ed. Ph. Buttmann, Berol. 1821.
- Capellmann, J. A., Schedæ Homericæ, Progr. d. G. zu
Coblentz, 1850, 4.
- Ditges, Ph., quæ insint in Iliade mitiora, Progr. d. G. zu
Emmerich, 1851, 4.
- Fiedler, de Homero multiscio, Progr. d. G. zu Wesel, 1852, 4.
- Grashof, C. H. F., zur Kritik d. homerischen Texts, Progr.
d. G. zu Düsseldorf, 1852, 4.
- Kostka, Einleitung zum Homer, Progr. d. G. zu Lyck,
1851, 4.
- Probst, H., de hymno Homericō in Cererem, Progr. d. Friedr.-
Wilh. G. zu Köln, 1850, 4.
- Rassow, das Homerische Epos, Progr. d. G. zu Stettin,
1850, 4.

- Rinne, F., die Ilias in Stanzen übersetzt, Progr. d. G. zu Halberstadt, 1852, 4.
- Schulze, die homerischen Epitheta, Progr. d. G. zu Züllichau, 1851, 4.
- Schwalb, de hymnis Græcorum epicis, Progr. d. G. zu Cleve, 1852, 4.
- Wolf, F. A., Prolegomena ad Homerum, Halis 1795.
- Brückner, C. A. F., de Isocratis ad Nicoclem oratione, Progr. d. G. zu Schweidnitz, 1852, 4.
- Remacle, H. J., de Luciani Hermetimo, Progr. d. G. zu Bonn, 1851, 4.
- Struve, E. E., Lucian von Samosata, Progr. d. C. zu Görlitz, 1849, 4.
- —, de morte Peregrini, Progr. d. G. zu Görlitz, 1851, 4.
- Freundenberg, J., Schedæ Lycurgæ, Progr. d. G. zu Bonn, 1850, 4.
- Nonni Dionysiaca, ed. F. Gräfe, Lips. 1819—26, II voll.
- Rigler, Meletemata Nonniana, Progr. d. G. zu Potsdam, 1850—52, 3 Heften, 4.
- Orphica, ed. G. Hermannus, Lips. 1805.
- Phrynichi Eclogæ, ed. Chr. A. Lobeck, Lips. 1820.
- Pindari carmina, ed. L. Dissen et F. G. Schneidewin, vol. IIum, Gothæ 1850.
- Goram, G. O., de aliquot Pindari locis, Progr. d. G. zu Merseburg, 1851, 4.
- Platos Stat, oversat af C. J. Heise, Kbh. 1851, 3 B.
- Braun, J., de Hyperbato Platonis, 2tes Heft, Progr. d. G. zu Culm, 1852, 4.
- Kiesel, C., de artis logicæ præceptis Platone duce tradendis, Progr. d. G. zu Düsseldorf, 1851, 4.
- Marxsen, das platonische Symposium und die Thesmophoriazusen, Progr. f. Rendsborg 1853, 4.
- Pampuch, über Platos Menon, Progr. d. G. zu Trzemeszno, 1849, 4.
- Schirlitz, W. G., Annotationes ad Phædonem, Progr. d. G. zu Stargard, 1852, 4.
- Plutarchi Themistocles u. Pericles, ed. C. Sintenis, Leipz. 1851.
- Schilder, C., de fontibus Plutarcheæ vitæ Themistoclis, Progr. d. G. zu Leobschütz, 1850, 4.
- Schmidt, R., de Plutarchea Homeri vita, Progr. d. französ. G. zu Berlin, 1850, 4.
- Poetæ lyrici Græci, ed. Th. Bergk, Lips. 1853.

- Lindemann, über Polybius, Progr. d. G. zu Conitz, 1850, 4.
- Sophocles, ed. F. W. Schneidewin, vol. II—V., Lips. 1851—53.
- —, ed. Edu. Wunder, vol. Idum, Gothæ 1850.
- Enger, R., vom Ajas d. Sophokles, Progr. d. G. zu Ostrowo, 1851, 4.
- Kallsen, Sophokles ein Vertreter seines Volks, Progr. f. Rendsborg 1850, 4.
- Kock, Th., über König Oedipus, Progr. d. G. zu Elbing, 1851 u. 1852, 2 Hefen, 4.
- Kolster, W. H., die Electra d. Sophokles u. Euripides, Progr. f. Meldorf 1849, 4.
- Lübker, F., die Sophokleische Theologie, Progr. f. Plön 1851, 4.
- Oxé, L., de Sophoclis Trachiniis, Progr. d. G. zu Kreutznach, 1851, 4.
- Ranke, Vortrag über Sophokles, Progr. d. Realsch. zu Berlin 1852, 4.
- Rempel, über Antigone, Progr. d. G. zu Hamm, 1852, 4.
- Rothe, der sophokleische Ajax, Progr. d. G. zu Eisleben, 1850, 4.
- Winckelmann, K., über Antigone, Progr. d. G. zu Salzwedel, 1852, 4.
- Strabonis Geographica, ed. G. Kramer, Berol. 1841—52, III voll.
- Theocritus, ed. Th. Kiessling, Lips. 1819.
- Weyl, H., Lexicon Theocriteum, Progr. d. kueiphöf. G. zu Königsberg, 1851, 4.
- Theognis, ed. I. Bekker, Lips. 1815.
- Wimmer, F., Lectiones Theophrasteæ, 2tes Heft, Progr. d. Friedrichsg. zu Breslau, 1851, 4.
- Thucydides's forste Bog, oversat af P. Arnesen, udg. af C. Berg, Kbh. 1854.
- Golisch, E. J., de locis quibusdam Thucydidis, Progr. d. G. zu Schweidnitz, 1850, 4.
- Haacke, F., de Thucydidis loco II. 65, 12, Progr. d. G. zu Stendal, 1852, 4.
- Jerzykowski, de locis quinque Thucyd., Progr. d. G. zu Ostrowo, 1850, 4.
- Kämpf, F. H., Quæstiones Thucydideæ, Progr. d. G. zu N. Ruppin, 1851, 4.
- Salomon, E. A., de Thucydide et Herodoto, Progr. d. Friedrichswerd. G. zu Berlin, 1851, 4.

- Schlüter, A. A., Uebersetzung d. Thucydides I. 1—23, Progr. d. G. zu Coesfeld, 1850, 4.
- Tzetzes, Jo., Chiliades, ed. Th. Kiessling, Lips. 1826.
- Xenophontis Memorabilia, ed. R. Kühner, Gothæ 1841.
- —, Memorabilia, ed. C. Thomsen, Kbh. 1852.
- Berg, C., om Xenophons Hieron, Progr. f. Metropolitanskolen 1852.
- Köhhorn, C., *Καλοκάγαθία* ex Xenophonte adumbrata, Progr. d. G. zu Neisse, 1850, 4.
- Ranke, F., de Xenophontis vita et scriptis, Progr. d. Joachimsth. G. zu Berlin, 1851, 4.
- Zander, C. L. E., de fontibus Joh. Zonaræ, Progr. d. G. zu Ratzeburg, 1849, 4.

C. Latinske Forfattere.

- Müller, C. A., de Ammiano Marcellino, Progr. d. Friedr.-Wilh. G. zu Posen, 1852, 4.
- Elberling, C. G., Variæ lectiones commentariorum de bello civili, Progr. f. Roeskilde 1853.
- Forchhammer, J. N. G., de emendatione commentariorum de bello civili, Haun. 1852.
- Ciceronis, M. Tullii, orationes, Lugd. Bat. ap. Elsevir, 1642, III voll.
- —, orationes, ed. Lallemand, Parisiis 1788, III voll.
- —, Reden, erklært durch C. Halm, 2tes u. 3tes B. (Catilina, P. Corn. Sulla, Cæcilius, Verres 4tes u. 5tes B.), Leipz. 1851—52.
- —, Taler, ved H. H. Lefolii, I. 1, 2, 3; II. 2., Kbh. 1852—53.
- Lund, G. F. W., Fortolkning af nogle Steder i Cato maj. og Lælius, Progr. f. Nykjøbing 1851.
- Brückner, C. A. F., Leben d. M. Tullius Cicero, Göttingen 1852, 1ster B.
- Grysar, C. J., Prolegomena ad Cic. libros de offic., Progr. d. kath. G. zu Köln, 1844, 4.
- Hagen, E., de Cicer. Catiliniis, Progr. d. Friedrichscoll. in Königsberg, 1851, 4.
- Jordan, C. A., de codd. oratt. Verrin., cfr. Horat. Schmid.

- Kayser, W. C., *Observatt. crit. in Imum Cic. libr. de Rep.*, 2tes H., Progr. d. G. zu Sagan, 1851, 4.
- Hanow, de *Cornelio Nepote*, Progr. d. G. zu Züllichau, 1850, 4.
- Curtius, Qu., *Londini 1746*, II voll.
 — —, ed. C. Th. Zumpt, *Brunsvigæ 1849*, ed. major.
 — —, durch C. Th. Zumpt, *Braunschweig 1849*, Schulausg.
 — —, ed. H. E. Foss, *Lips. 1852*.
- Flemmer, E., *Udvalg af Sölvalderens prosaiske Forfattere* (Curtius, Vellejus, Seneca, Sueton, Plinius, Quintilian, Tacitus), *Kbh. 1853*.
- Frontonis, M. *Cornelli*, *reliquiæ*, ed. B. G. Niebuhr, *Berol. 1816*.
- Fulgentius *Planciades*, cfr. *Nonius Marcellus*.
Historiæ Augustæ Scriptores, ed. Bip. 1787.
- Horatius *Flaccus*, Qu., ed. L. Desprez, *Londini 1823*.
 — —, *Episteln*, durch F. E. Th. Schmid, *Halberstadt 1828*, 1ster B.
 — —, *Episteln*, übersetzt durch C. M. Wieland, *Leipz. 1801*.
 — —, *Satirer*, overs. af J. H. Schmidh, *Kbh. 1816*.
 — —, *Epistler*, overs. af J. H. Schmidh, *Kbh. 1817*.
- Hagelük en, de *Hor. carminum elegantia*, Progr. d. G. zu *Münstereifel*, 1851, 4.
- Hartung, J. A., *Uebersetzungen aus Horaz*, Progr. d. G. zu *Schleusingen*, 1852, 4.
- Haun, C. W., de *Hor. Od. II. 14*, Progr. d. G. zu *Mühlhausen*, 1850, 4.
- Lenhoff, Th., *Animadversiones in Horatium*, Progr. d. G. zu *N. Ruppin*, 1852, 4.
- Müller, L. M., de *lyrica Horatii poesi*, Progr. d. kath. G. zu *Glogau*, 1851, 4.
- Paldamus, H., de *imitatione Horatii*, Progr. d. G. zu *Greifswald*, 1851, 4.
- Schmid, Th., de *Horatii patre* (Jordan de *codd. oratt. Verrin.*), Progr. d. G. zu *Halberstadt*, 1850, 4.
- Juvenalis, D. *Junius*, ed. O. Jahn, *Imum vol.*, *Berol. 1851*.
- Livii, Titi, *opera*, ap. Seb. Gryphium, *Lugd. 1554*, III voll.
 — —, ed. C. F. S. Alschefski, *Berol. 1843—44*, II voll., ed. minor.
 — —, *libri I—III.*, ved C. F. Ingerslev, *Kbh. 1853*.
 — —, overs. af R. Möller, *Kbh. 1800—1818*, 1—5 B.

- Madvig, J. N., de Livii libro XLIII. emendando, Univ. Progr. 1852, 4.
- Welz, E., de quibusdam locis Livianis, Progr. d. G. zu Leobschütz, 1851 u. 1852, 2 Heften, 4.
- Lucani, M. Annæi, Pharsalica, Glasguæ 1785.
- Lucretius Carus, T., ed. Th. Creech, Oxonii 1807.
- —, ad exemplar G. Wakefield, Glasguæ 1813, IV voll.
- —, ed. C. Lachmannus, cum commentario, Berol. 1850.
- Nonius Marcellus et Fulgentius Planciades, ed. J. Mercerus, ed. altera, Lips. 1826.
- Ovidii Nasonis, P., Metamorphoses avec la traduction de Fontanelle, à Paris 1780, tome I.
- Adler, F. Th., de Ovidii consolatione ad Liviam, Progr. d. G. zu Anclam, 1851, 4.
- Loers, W., commentarii in Ovidii fastos, Progr. d. G. zu Trier, 1851, 4.
- Persius Flaccus, A., cum Scholiis antiquis, ed. O. Jahn, Lips. 1843.
- Petronius Arbitrator, T., ed. Gabbema, Traj. ad Rhen. 1654.
- Plautus, Maccius, ed. F. Ritschellius, Bonnæ 1848—52, III voll.
- Enger, R., zur Prosodik d. Plautus, Progr. d. G. zu Ostrowo, 1852, 4.
- Wolff, C. H. A., de præpositione ex nomine apta ap. Plautum et Terentium, Progr. f. Husum 1848, 4.
- Plinii Secundi, C., Hist. natur., recensuit J. Sillig, Hamburgi et Gothæ 1851—, V voll.
- Plinii Secundi, C., Epistolæ, ed. M. Döring, Freiburg 1843, II voll.
- —, Epistolæ et Panegyricus, ed. H. Keil, Lips. 1853.
- —, ed. E. Flemmer, cfr. Curtius.
- Publii Syri Mimi, ed. J. F. Kreamier, Lips. 1809.
- Quintiliani, M. Fab., Institutio oratoria, ed. C. Th. Zumpt, Lips. 1831.
- —, ed. E. Flemmer, cfr. Curtius.
- Sallustii, C., opera, ed. Bipont. 1780.
- —, avec la traduction de M. Dureau de Lamalle, à Paris 1811.
- Nauck, C. W., de prooemio belli Catilinarii, Progr. d. G. zu Königsberg N. M. 1850, 4.
- Senecæ, L. Annæi, opera, ed. C. R. Fickert, Lips. 1842—45, III voll.
- —, ed. F. Haase, Lips. 1852—53, III voll.
- —, ed. E. Flemmer, cfr. Curtius.
- Statii, L. Papinii, Silvæ, ed. Jer. Markland, Dresdæ 1827.

- Suetonius Tranquillus, C., ed. D. C. G. Baumgarten-Crusius, Lips. 1816—18, III voll.
 — —, ed. G. H. Lünemann, Hannoveræ 1824.
 — —, ed. C. H. Weise, Lips. 1845.
 — —, ed. E. Flemmer, cfr. Curtius.
- Tacitus, C. Cornelius, avec la traduction de M. Dureau de Lamalle, à Paris 1818, 6 vols.
 — —, ed. K. Nipperdey, Lips. 1851—54, IV voll.
 — —, ed. C. Halm, Lips. 1851—52, II voll.
 — —, ed. E. Flemmer, cfr. Curtius.
 — —, Agricola og Germania, udg. af W. A. Bloch, Kbh. 1854.
- Anton, A. M., de expeditionibus Germanici, Progr. d. G. zu Rossleben, 1850, 4.
- Dryander, A. Th., conjecturæ in dialog. de orat., Progr. d. Pädagog. zu Halle, 1851, 4.
- Fabian, M. F., Quid Tacitus de numine divino judicaverit, Progr. d. G. zu Lyck, 1852, 4.
- Held, J., de locis quibusdam Annalium Taciti, Progr. d. G. zu Schweidnitz, 1851, 4.
- Jungclaussen, W. Th., de Tacitei sermonis proprietate, Progr. f. Kiel 1848, 4.
- Röder, F., zum Agricola d. Tacitus, Progr. d. G. zu N. Stettin, 1851, 4.
- Brix, J., de Terentii codicibus, Progr. d. G. zu Brieg, 1852, 4.
- Tibullus, Albius, ex recensione Lachmanni ed. L. Disse-
 nius, Gottingæ 1835.
- Varro, M. Terentius, de lingua Latina, ed. L. Spengel,
 Berol. 1826.
- Vellejus Paternulus, ed. F. Haase, Lips. 1851.
 — —, ed. E. Flemmer, cfr. Curtius.
- Virgilius Maro, P., ed. Ph. Wagner, Lips. 1848.
 — —, l'Eneide traduite par J. Delille, à Paris 1822,
 4 vols.
- Aldenhoven, K., der Virgilische Fatalismus, Progr. d. G.
 zu Ratzeburg, 1850, 4.
- Ameis, C., Explicationes Vergilianæ, Progr. d. G. zu Mühl-
 hausen, 1851, 4.
- Bierwirth, de poesi Virgiliana, Progr. d. G. zu Schleusin-
 gen, 1851, 4.
- Schwubbe, de Virgilio per mediam ætatem auctoritate,
 Progr. d. G. zu Paderborn, 1852, 4.

D. Philologische Arbeiter til de øvrige Sprog.

- Balsam, Chr. A., von den Verneinungen im Französischen, Progr. d. G. zu Liegnitz, 1851, 4.
- Bauer, Ludvig XI. von Delavigne, Progr. d. Friedrichwerd. G. zu Berlin, 1852, 4.
- Beyspiele d. deutschen prosaischen Styles, Leipz. 1799.
- Bopp, Fr., Vergleichende Grammatik d. Sanskrit, Berlin 1849—52, 5te u. 6te Abtheilung.
- Christie, J. K., de tydske Verbers Formlære, Progr. f. Tromsø, 1853.
- Cortsen, F., om Skrivemaaden i Embedssager, Kbh. 1816.
- Franke, C., das französische Imparfait, Progr. d. G. zu Sagan, 1852, 4.
- Fuuge, des synonymes français, Progr. d. G. zu Braunsberg, 1851, 4.
- Geisler, Thomas Abbt als Schriftsteller, Progr. d. Friedrichsg. zu Breslau, 1852, 4.
- Gervais, E., Lessing als dramatischer Dichter, Progr. d. G. zu Hohenstein, 1851, 4.
- Gleiss, der Sprachunterricht, Progr. f. Slesvig 1850, 4. 2 Expl.
- Guttman, über die Ausgaben d. Gesamttwerke von Opitz, Progr. d. G. zu Ratibor, 1850, 4.
- Harpe, C. de la, les oeuvres poetiques de Frederic le Grand, Progr. d. Friedr.-Wilh. G. zu Berlin, 1852, 4.
- Hermes, Fr., das grammatische Genus, Progr. d. Realsch. zu Berlin, 1851, 4.
- Heyse, J. C. A., Leitfaden, Hannover 1835.
- Hölscher, über Lessings Emilia Galotti, Progr. d. G. zu Herford, 1851, 4.
- Ideler u. Nolte, Handbuch d. franz. Sprache, poet. Theil, Berlin 1798.
- Kirchhoff, das gothische Runenalphabet, Progr. d. Joachimsth. G. zu Berlin, 1851, 4.
- Klein, über Goethes Achilleis, Progr. d. G. zu Emmerich, 1850, 4.
- Knebel, H., aus dem Wilhelm von Orlens, Progr. d. evang. G. zu Köln, 1852, 4.
- Koberstein, A., die Sprache Peter Suchenwirts, Progr. d. G. zu Pforta, 1852, 4.
- Kruse, Theorie d. deutschen Satzes, Progr. d. Realsch. zu Elberfeld, 1850, 4.

- Lucas, Geoffrey Chaucer, Progr. d. G. zu Warendorf, 1852, 4.
 Nauck, C. W., Beiträge zur Erklärung deutscher Gedichte,
 Progr. d. G. zu Königsberg N. M., 1851, 4.
 Olawsky, Gothisches Fragment, Progr. d. G. zu Lissa,
 1852, 4.
 Pedersen, Chr., Danske Skrifter, 3die B., Kbh. 1853.
 Petersen, N. M., om Modersmaalet, Unvers. Progr., Kbh.
 1852, 4.
 — —, den danske Litteraturs Historie i Middelalderen,
 Kbh. 1853.
 Püning, über d. Heliand, Progr. d. G. zu Recklinghausen,
 1851, 4.
 Pütz, W., Deutsche Dichtung vor d. Christenthum, Progr. d.
 kath. G. zu Köln, 1851, 4.
 Rahbek, K. L., den danske Stil, Kbh. 1802.
 Rinke, M., Ursprung d. franz. Sprache, Progr. d. G. zu
 Heiligenstadt, 1850, 4.
 Rymarkiewicz, die Conjugation im Polnischen, Progr. d.
 Mariengymn. zu Posen, 1852, 4.
 Schatz, W., der Kaland, Progr. d. G. zu Halberstadt,
 1851, 4.
 Schmiedt, le verbe français, Progr. d. G. zu Rossleben,
 1852, 4.
 Schütt, J. K. G., Altdutsche Litteraturgeschichte, Progr. f.
 Husum 1849, 4.
 Stephens, G., Tvende old-engelske Digte, Univ. Progr., Kbh.
 1853, 4.
 Steudener, Uhlands Dichtungen, Progr. d. G. zu Branden-
 burg, 1852, 4.
 Struve, E. A., Studien zu Shakspeares Heinrich IV., Progr.
 f. Kiel 1851, 4.
 Taschenwörterbuch d. deutschen Sprache, Leipz. 1807.

VI. Skjønne Videnskaber.

- Achim v. Arnim, L. u. Cl. Brentano, des Knaben Wunder-
 horn, Berlin 1845—46, 3 Bde.
 Bells British theatre, London 1776—77, 13 vols.

- Bendixen, J., die Comoedien d. Nonne Hroswitha, Progr. d. G. zu Altona, 1853.
- Bürger, G. A., Gedichte, Göttingen 1803, 2 Bde.
- Carit Etlar, Gjøngehovdingen, Kbh. 1853, 2 B.
- Chiewitz, P. og A. Recke, en Fortid, Kbh. 1853.
- Ewald, Joh., Skrifter, 5te, 6te og 7de B., Kbh. 1853—54.
- Gozzi, Carlo, Dramatiske Eventyr, overs. af S. Meisling, Kbh. 1821.
- —, Maskecomedier, overs. af S. Meisling, Kbh. 1825.
- Guldberg, F. Höegh, Digte, Kbh. 1803, 1ste B.
- Hartmann v. Aue, Gregorins, eine Erzählung, herausgeg. von K. Lachmann, Berlin 1838.
- Hauch, C., Dramatiske Værker, 1ste B., Kbh. 1852.
- —, Tycho Brahes Ungdom, Kbh. 1852.
- —, Lyriske Digte, Kbh. 1854.
- Heine, H., Reisebilder, Hamburg 1818—51, 4 Bde.
- Hertz, J. M., det befriede Israel, Kbh. 1804.
- Hertz, H., Dramatiske Værker, Kbh. 1854, 12 B.
- Holberg, L., Comedier, ved F. L. Liebenberg, 6te og 7de B., Kbh. 1852—53.
- Holst, H. P., Sicilianske Skizzer, Kbh. 1853.
- Horn, J. F., die Goethesche Fausttragoedie, Progr. f. Glückstadt, 1853, 4.
- Hostrup, C., en Nat mellem Fjeldene, Kbh. 1852.
- —, Viser og Vers, Kbh. 1852.
- —, den gamle Elsker, Kbh. 1852.
- Ingemann, B. S., Eventyr og Fortællinger, 9de—12te Bd., 1852.
- Jean Paul, Hesperus, Berlin 1798, 4 Bde.
- —, Sämmtliche Werke, Berlin 1826—27, 30 Th. in 15 Bden.
- Juul, Chr., en Episode, Kbh. 1852.
- Kragballe, Chr. M., Lignelser og Hofsprog, Kbh. 1852.
- Louvet, J. B., Vie du chevalier Faublas, à Paris 1796, 8 vols.
- Milton, J., Paradise lost, London 1802.
- Molbech, Chr. K. F., Dante, tragisk Drama, Kbh. 1852.
- Müller, C., Overs. af Dantes Inferno, Progr. f. Christiania 1851.
- Nibelunge- Noth u. Klage, herausgegeben von K. Lachmann, Berlin 1851.
- Nibelungen, Anmerkungen von K. Lachmann, Berlin 1836.
- Overskou, Th., Comoedier, 6te B., Kbh. 1853.
- Paludan-Müller, F., Tre Digte, Kbh. 1854.
- Petrarcha, F., Rime, in Orleans 1786, 2 vols.
- Rabeners Satiren, Leipz. 1766, 4 Th. in 1 B.

- Rousseau, J. J., Confessions, à Paris 1808, 4 vols.
 Simrock, K., Das Heldenbuch, Stuttgart 1843—53, 6 Bde.
 Souvestre, E., Condottierens Hemmelighed, Kbh. 1853.
 Thisted, W., Overs. af Tusend og een Nat, Kbh. 1852—
 54, 6 B.
 Tieck, L., Novellen, Berlin 1852—54, 12 Bde.
 Uhland, L., Gedichte, Stuttgart 1845.
 Ulrich v. Lichtenstein, herausgeg. von K. Lachmann,
 Berlin 1841.
 Vollbehr, E., Shakespeares Julius Cæsar, übersetzt, Progr.
 f. Plön 1853.
 Walther v. d. Vogelweide, Gedichte, herausgeg. von
 K. Lachmann, Berlin 1853.
 Wessel, J. H., Digte, ved A. E. Boye, Kbh. 1845.
 Wieland, C. M., Sämmtliche Werke, Leipz. 1794—99,
 37 Bde.
 Winther, Chr., Nye Digtninger, Kbh. 1852.
 Oehlenschläger, A., Digtværker og prosaiske Skrifter,
 Slutning med Supplementbind, Kbh. 1854, tilsam-
 men 28 B.

VII. Theologi og Hebraisk.

- Anton, C. Th., de Galat. III. 20, Progr. d. G. zu Görlitz,
 1851, 4.
 Billroth, Commentar zu d. Briefen an d. Corinther, Leipz.
 1833.
 Buchanan, G., Paraphrasis Psalmorum, Edinburgi 1793.
 Gliemann, F. W., Psalm LVIII., Progr. d. G. zu Salzwedel,
 1850, 4.
 Goszrau, die hebräischen Tempora, Progr. d. G. zu Qued-
 linburg, 1850, 4.
 Hoffmann, Justinus d. Märtyrers Brief an Diognetus, Progr.
 d. G. zu Neisse, 1851, 4.
 Jerusalem, J. F. W., die Wahrheiten d. Religion, Braun-
 schweig 1773.
 Kalkar, Chr. H., Forelæsninger over den bibelske Hist.,
 Odense 1837—39, 2 B.
 — —, Forelæsninger over den apostol. Kirkes Hist.,
 Odense 1840.

- Klix, die mosaische Schöpfungsgeschichte, Progr. d. G. zu
Cotbus, 1850, 4.
- Kolthoff, E. W., Vita Jesu Christi, Haun. 1852.
- Lenz, Conditional- u. Zeitsätze im Hebräischen, Progr. d. G.
zu Tilsit, 1851, 4.
- Martensen, Jo., de principiis liturgicis ecclesiæ Lutheranæ,
Univ. Progr. 1853, 4.
- Niese, C., die Grundgedanken d. Johann. Evang., Progr. d.
G. zu Pforta, 1850, 4.
- Schirlitz, die neutestamentliche Gracität, Progr. d. G. zu
Wetzlar, 1850, 4.

VIII. Jurisprudents.

- Baden, G. L., Juridisk Ordbog, Kbh. 1822.
- Biret, Procédure des justices de paix en France, à Paris
1822.
- Codes, les cinq, à Paris 1822.
- Daubanton, A. G., Formulaire des actes ministerielles, à
Paris 1811.
- Ebeling, J. C. L., die Beweiskraft der Handelsbücher, Ham-
burg 1815.
- Ersch, J. S., Littteratur d. Jurisprudents, Leipz. 1812.
- Hansen, J. O., det danske Skiftevæsen, Kbh. 1837.
- Höpfner, L. J. F., über die Heineccischen Institutionen,
Frankf. a. M. 1823, 4.
- Jacobsen, F. J., Seerecht, Altona 1815.
- Mandix, J., det danske Kammervæsen, Kbh. 1820.
- Martens, G. F. v., über Caper, Göttingen 1795.
- Olufsen, Chr., Statsoeconomi, Kbh. 1815.
- Ostensen, Chr., Glossarium juridico-danicum, Kbh. 1644, 4.
- Schlegel, J. F. V., Danmarks Statsret, Kbh. 1827.
- Stübel, Chr. C., das Criminalverfahren, Leipz. 1814, 2ter B.
- Valdemar II. Jydske Lov, Udgaven af 1590, med Chr. III.
Recess, Fred. II. Recess, Fred. II. Haandfæstning,
Fred. II. Gaardsret, Fred. II. Soret, Fred. II. Fdn.
om Staadere, Fred. II. aabent Brev, Chr. IV. for-
skjellige aabne Breve, Alt trykt 1590, samt Fdn.
om Adelsbryllupper af 1603.
- Valdemar II. Jydske Lov, udg. af P. G. Thorsen, Kbh. 1853.

Wechselrecht, Frankf. a. M. 1807.

Ørsted, A. S., Formularbog, Kbh. 1844.

— —, om Grundloven og Valgloven, Kbh. 1849.

— —, om den danske Stats Heelhed, Kbh. 1850.

IX. Medicin.

Bondesen, V., om den traumatiske Skulderluxation, Kbh. 1853.

X. Mathematik og Naturvidenskaber.

Adler, Mathematisches Spiel, Progr. d. G. zu Sorau, 1852, 4.

Annalen d. Physik, von L. W. Gilbert, fortgesetzt von J. C. Poggendorf, Leipz. 1799—1837, 1ster bis 116tem B. mit. 1 B. Register u. 4 Heften.

— —, fortgesetzt von J. C. Poggendorf, Leipz. 1853—54, 164—168 B., mit Ergänzung, 3ter u. 4ter B.

Anton, Arithmetische Reihen, Progr. d. G. zu Oels, 1850, 4.

Arentz, H. S., om Functionen F_m , Progr. f. Skien, 1850, 4.

August, E. F., Handwörterbuch d. Chemie u. Physik, Berlin 1842—50, 4 Bde.

Becquerel, Traité de l'électricité, à Paris 1834—37, 5 vols.

Berg, P. C., Mathematisk Opgaver, Kbh. 1847—48, 2 B.

Bernhardt, das Unendliche, Progr. d. G. zu Wittenberg, 1852, 4.

Blumenbach, J. F., Handbuch d. Naturgeschichte, Göttingen 1803.

Bonnet, C., Contemplation de la nature, à Amsterdam 1769.

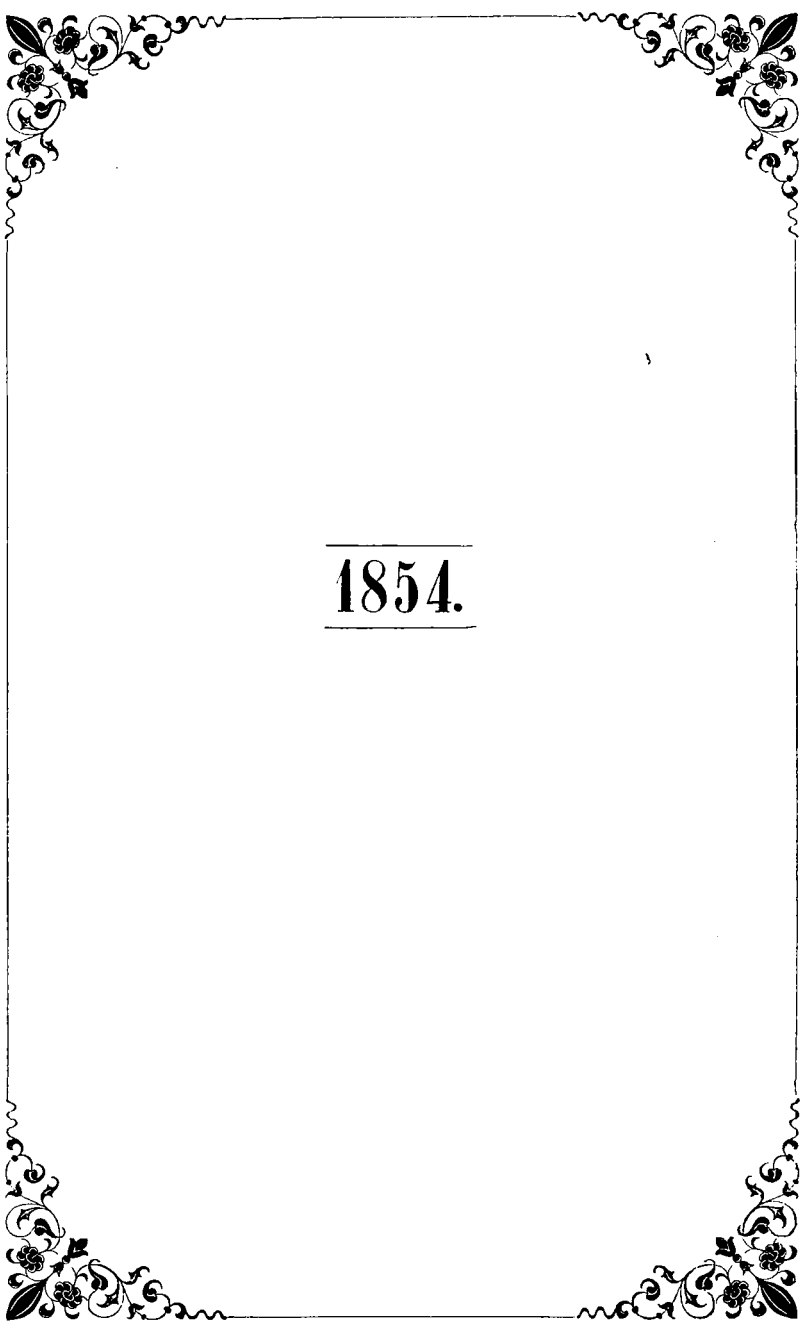
Buch, J. P., om afvigende Størrelser, Progr. f. Nykjøbing 1852.

Bugge, Th., Astronomie, Kbh. 1796.

- Döring, R., die schlesischen Tagfalter, Progr. d. G. zu Brieg, 1851, 4.
- Elsermann, Mathematische Abhandlung, Progr. d. G. zu Wetzlar, 1852, 4.
- Feburier, sur les abeilles, à Paris 1810.
- Felten, N., Meteorologische Beiträge, Progr. d. G. zu Cleve, 1851, 4.
- Friis, St., Mathematisk Geographi, Progr. f. Roskilde 1852.
- Gallenkamp, über projektivische Beziehungen, Progr. d. G. zu Wesel, 1851, 4.
- Gandtner, Parallel- u. Gegenfransversalen im Dreieck, Progr. d. G. zu Greifswald, 1852, 4.
- Gent, vom Dreieck, Progr. d. Ritteracademie zu Liegnitz, 1850, 4.
- George, Theorie d. Materie, Progr. d. Köln. Realg. zu Berlin, 1850, 4.
- Gercke, Summenformel d. Potenzreihen, Progr. d. Realg. zu Berlin, 1852, 4.
- Goldenberg, die Naturwissenschaft eine Wissenschaft des Lebens, Progr. d. G. zu Saarbrücken, 1851, 4.
- Grabow, Zwei Dreiecks-Aufgaben, Progr. d. G. zu Kreuznach, 1852, 4.
- Grebel, die complexen Werthe d. Fundamentalfunctonen, Progr. d. G. zu Zeitz, 1851, 4.
- Grünfeld, Lehre von d. Grösse u. Zahl, Progr. f. Slesvig 1853.
- Gundolf, Electromagnetische Telegraphie, Progr. d. G. zu Paderborn, 1850, 4.
- Gützlaff, Planimetrische Aufgaben, Progr. d. G. zu Marienwerder, 1852, 4.
- Hagge, Meteorologie Holsteins, Progr. f. Rendsborg 1852, 4.
- Heydenreich, die klimatischen Verhältnisse von Tilsit, Progr. d. G. zu Tilsit, 1852, 4.
- Hertel, Th., Barometrische Höhenmessungen, Progr. d. G. zu Görlitz, 1850, 4.
- Jacobi, C. F. A., die Entfernungsrörter geradliniger Dreiecke, Progr. d. G. zu Pforta, 1851, 4.
- Jänseh, über die sphärische Ellipse, Progr. d. G. zu Rastenburg, 1852, 4.
- Joachimsthal, F., cours élémentaire de géométrie, Progr. d. franz. G. zu Berlin, 1852, 4.
- Jørgensen, Chr., le mouvement du pendule, à Copenhague 1853.

- Jørgensen, C., Forverdenens Dyr og Planter, Progr. f. Horsens 1853.
- Kade, G., die Versteinerungen bei Meseritz, Progr. d. Realsch. zu Meseritz, 1852, 4.
- Kant, I., Allgemeine Naturgeschichte, Frankf. 1797.
- Karwowski, die Theilbarkeit d. Zahlen, Progr. d. G. zu Lissa, 1850, 4.
- Kelch, die Käfer Oberschlesiens, Progr. d. G. zu Ratibor, 1852, 4.
- Kellner, L. S., Descriptivgeometri, Kbh. 1850—51, 2 B. med 1 Kobberhefte.
- Kissner, A., die Gastropoden, Progr. d. G. zu Lyck, 1850, 4.
- Kohlmann, J. H. L., der erste chemische Unterricht, Progr. d. Realsch. zu Halle, 1852, 4.
- Kosack, C. R., Geometrie aus d. Anschauung, Progr. d. G. zu Nordhausen, 1852, 4.
- Krüger, die Lehre von den Parallelen, Progr. d. G. zu Bromberg, 1852, 4.
- Krøyer, H., Danmarks Fiske, Kbh. 1838—53, 3 Dele i 4 B.
- Kysæus, R., Anwendung d. Zahlen in d. Geometrie, Progr. d. Realsch. zu Siegen, 1850, 4.
- Körber, G. W., Gesch. d. organischen Schöpfung, Progr. d. Elisabetg. zu Breslau, 1851, 4.
- Köttgen, die geometrischen Oerter d. Ellipsendreiecks, Progr. d. G. zu Duisburg, 1852, 4.
- Lardner, Dampfmaskinen, Kbh. 1838.
- Lenz, Mathemat. Abhandl., Progr. d. Friedrichsscol. in Königsberg, 1850, 4.
- Lombard, Manuel du propriétaire d'abeilles, à Paris 1811.
- Luke, F., die gewöhnlichen Brüche, Progr. d. G. zu Culm, 1851, 4.
- Loew, H., die Gallmücken, cfr. Phil. App. Kock.
 — —, über d. Bernstein, Progr. d. Realsch. zu Meseritz, 1850, 4.
 — —, die Familie d. Asiliden, Progr. d. Realsch. zu Meseritz, 1851, 4.
- Matthæi, M., Dampfmaschine, Progr. d. G. zu Liegnitz, 1850, 4.
- Meierheim, G., Apparat zur Veranschaulichung d. Perspektive, Progr. d. G. zu Siegen, 1852, 4.
- Meier-Hirsch, Aufgaben aus d. Algebra, Berlin 1846.
- Müller, Joh., Naturlærens chemiske Deel, overs. af C. L. Petersen, Kbh. 1851.

- Peschke, Theorie d. Kegelschnitte, Progr. d. G. zu Oppeln, 1850, 4.
- Piegsa, Unciarum theoria, Progr. d. G. zu Trzemeszno, 1850, 4.
- Piehl, den elektromagnetiske Telegraph, Kbh. 1853.
- Poinsot, L., Éléments de Statique, à Paris 1848.
- Poisson, S. D., Traité de Mecanique, à Paris 1833, 2 vols.
- Pouillet, Éléments de Physique, à Paris 1847, 2 vols.
- Ramus, C., Analytisk Mechanik, Kbh. 1852, 4.
- —, Trigonometri, Kbh. 1853, 4.
- Ritschl, G., Posens Flora, Progr. d. Friedr.-Wilh. G. zu Posen, 1851, 4.
- Ritzefeld, Probleme d. analytischen Geometrie, Progr. d. G. zu Düren, 1851, 4.
- Rump, F. H., Trigonometrische Dreiecksaufgaben, Progr. d. G. zu Coesfeld, 1852, 4.
- Scharenberg, d. Unterschied zwischen Thieren u. Pflanzen, Progr. f. Kiel 1850, 4.
- Schellbach, E., Poinsots Theorie d. Drehung d. Körper, Progr. d. Friedr.-Wilh. G. in Berlin, 1851, 4.
- Schmeisser, J. C. F., über einige Grundlehren d. Geometrie, Progr. d. G. zu Frankf. a. O., 1851, 4.
- Schmidt, über die Ebene, Progr. d. G. zu Trier, 1852, 4.
- Schwartz, O., Synopsis flicum, Kiliae 1806.
- Steen, A., Reen Mathematik, Kbh. 1847.
- —, Analytisk Geometri, Kbh. 1854, 4.
- Vincent, A. J. H., Géometrie élémentaire, à Paris 1844.
- Voigt, J. H., Sternkunde, Weimar 1799.
- Wackernagel, Ph., die Zerlegung d. Icosaeders in fünf Tetraeder, Progr. d. Realsch. zu Elberfeld, 1851, 4.
- Wichert, A., über die bestimmten Integrale, Progr. d. G. zu Conitz, 1851, 4.
- Wiegand, A., Algebraische Analysis, Halle 1853.
- Wilde, A., die Begriffe d. Zahl u. Grösse, Progr. d. G. zu Stargard, 1851, 4.
-

A decorative border with floral and scrollwork motifs in the corners, framing the page.

1854.